

marksist teori

Sayı: 18 ❖ Kasım-Aralık 2015 ❖ 7.50 TL

1990'ların ikinci yarısından itibaren "küreselleşme karşıtı" hareketler biçiminde boy veren, emperyalist küreselleşmeye karşı işçi ve ezilenlerin ilk mücadele dalgası, her çeşit siyasi partiye karşıtlık temelinde geliyordu.

2008'den bugüne gelişen ikinci dalgası ise, hem burjuva, hem de sol ve sosyalist siyasi parti ve örgütlere karşı mesafesini kısmen korusa da, temel eğilimi, burjuva solun yerleşik partilerinin dışında kalan bütün siyasi güçleri iteleyerek politik cepheleşmelere zorlaması ve bu cepheleşmeleri itmesi oldu.

Üçüncü bir mücadele dalgasının, bugüne kadarki birikime dayanarak, tek tek ülkelerde, bağrından devrimci dinamikler çıkaracağını ve ileri iteceğini görmek zor değil. Zira Syriza türü örgütlenmeler pek çok ülkede işçi sınıfı ve ezilenlerin örgütlenme bilincini geliştirdi, hükümet olma şansı bulduğu kimi yerlerde ise, kitlelerin acil taleplerinin burjuva reform sınırına dayandığını görmesine yol açtı.

**çift taraflı
ateşkes
kürt ulusuna
statü**

marksist teori

Sayı 18 ❖ Kasım-Aralık 2015

Marksist Teori

18

Kasım/Aralık
2015

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Alper Kaba
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Alper Kaba
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Cami Sokak Birlik Apt. No: 8/10 Aksaray/İstanbul
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212)529 06 75
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Songül Akbay 1600206
ISSN: 978 – 975 – 81 – 3421 – 2

İçindekiler

5 | GÜNDEM
Sınıf Savaşımında Yeni Dönemin Gelişimi
Ve Görevler

13 | 1921 Anayasası – Özyönetim, Özerklik
Kürtler Ve Emekçi Sol
Arif Çelebi

27 | Yürüyüş'ün İnceltilmiş Sosyal Şovenizmi
Ziya Ulusoy

41 | Syriza Ve Yunanistan Kitle Hareketinin Geleceği
Sema Duru Boran

53 | KPD'nin Faşizme Karşı Askeri Politikası
G. Schelm

63 | Yenilgiden Zafere
Fırat Xoverdayış

75 | Kadronun Yoldaşlığın Ve
Örgütlülüğün Partilileşmesi
Metin Göçer

87 | Slavoj Žižek Üzerine - I
Hasan Polat

Gündem

Sınıf Savaşımında Yeni Dönemin Gelişimi Ve Görevler

AKP, faşist diktatörlüğün politik İslamcı restorasyonunda bir hayli yol aldı. Sivil bürokraside tam bir haki-miyet sağladı. Silahlı bürokrasinin MİT ve polis kanadının dizginlerini ele geçirdi. Sermaye ordusu genel-kurmayıyla sıkı bir ittifak geliştirdi. PKK'ye, devrimci harekete ve Fetullah Gülen teşkilatına karşı mücadele zemininde, Ergenekon ve Balyoz da-vaları yoluyla ordudan tasfiye edilen kesimlerle kol kola girdi. Ve nihayet, Tayyip Erdoğan, rejimin aslında fi-ilen değiştiğini söyleyip, kendini "milli şef" ilan etti. Halklarımızdan, 7 Haziran seçimlerinde tüm bunlara anayasal ve yasal meşruiyet kazandı-racak bir destek istedi. Hayal kırık-lığına uğrayınca, önceden kararlaştırılmış faşist planlarını uygulamak için Saray darbesine girişti. Saray Cuntası, DAİŞ-MİT koordineli Su-ruç ve Ankara katliamları, inkarcı sömürgeci savaş ve faşist devlet te-

rörü yoluyla yeni bir dönem başlattı. Bu şartlarda düzenlenecek 1 Kasım seçimleriyle tüm bunlara meşruiyet kazandırmayı hedefledi.

1 Kasım Seçimlerinin Temel Gerçekleri

7 Haziran seçimlerinde büyük bir hayal kırıklığına uğrayan, yolsuzluk ve rüşvet çarkı için yargılanma ris-kiyle karşı karşıya kalan ve ciddi bir iç mücadelenin eşiğine gelen AKP, 1 Kasım seçimlerinde tek başına hükü-met kuracak vekil sayısına ulaşarak krizi atlattı.

Saray cuntası, politik bilinci za-yıf kitlelerin, dinsel ve şovenist etki altındaki yığınların, korkuya tes-lim olmaya yatkın kesimlerin ve 7 Haziran'da sandığa gitmeyen AKP seçmeninin oy desteğini almak, HDP'ye yönelen ilerici ve devrimci ilginin büyümesini, yeni kesimle-re yayılmasını önlemek için, faşist devlet terörüne ve faşist psikolojik

savaşa dayalı bir stratejiyle hareket etti. AKP dışındaki partilerin kendi aralarında koalisyon kuramadıkları, AKP'yle koalisyona da yanaşmadıkları, hükümete sızlık halinin ekonomik krize ve politik kargaşaya yol açacağı vb propagandaları etkili kılabilirdi. Kuzey Kürdistan'da Hizbulkontra'yla seçim işbirliğine gitti. MHP ve BBP seçmenine dönük özel politikalar geliştirdi. MİT-DAİŞ koordineli Pirsus ve Ankara katliamlarına yol verdi. Tüm güçleriyle in-

7 Haziran seçimlerinde büyük bir hayal kırıklığına uğrayan, yolsuzluk ve rüşvet çarkı için yargılanma riskiyle karşı karşıya kalan ve ciddi bir iç mücadelenin eşliğine gelen AKP, 1 Kasım seçimlerinde tek başına hükümet kuracak vekil sayısına ulaşarak krizi atlattı.

karıcı sömürgeci savaşa girişti. HDP binalarına saldırıların önünü açtı. İlerici devrimci güçlere dönük faşist devlet terörünü yoğunlaştırdı. Kuzey Kürdistan'da sıkıyönetim cenderesi oluşturdu. Bütün bu koşullara dayanarak tek başına hükümet kuracak burjuva meclis çoğunluğuna ulaştı. Buna karşın, propaganda çalışmalarında, 7 Haziran'da olduğu ölçüde öne çıkarma cesareti gösteremese de, asıl amacı olan, HDP'yi baraj altında bırakma, Anayasa'yı değiştirecek çoğunluğu sağlama ve Tayyip

Erdoğan'ın "milli şef"liğini yasallaştırma hedefine ulaşamadı.

7 Haziran'da kazandığı başarısıyla AKP'nin politik İslamcı faşist hesaplarını bozan ve politik bir odak olarak öne çıkan HDP, özellikle Ankara katliamının ardından seçim çalışmalarını en düşük düzeye çekmesine, parti binalarına saldırılara etkin bir kitle enerjisiyle cevap veremeyerek, başta zayıf bir güce sahip olduğu alanlar olmak üzere, endişeye, geri çekilmeye yol açmasına, saray cuntası ve medyasının kudurgan bir yalana dayalı faşist psikolojik savaşa muhatap olmasına karşın, yüzde onluk barajı aşmayı başardı.

Faşist abluka koşullarında kazanılan başarı, halklarımızın demokratik cephesinin sağlam bir temele oturduğunu, ona yönelen ilginin konjoktürel veya tesadüfi olmadığını, HDP'nin emekçilerin ve ezilenlerin temel demokratik taleplerine ve devrimci özlemlerine dayandığını ortaya koydu.

Önemi tartışmasız olan 1 milyonluk oy kaybı geçici bir gerilemeyi yansıtır. Çünkü, kitle çalışmasının zayıflığının, faşist devlet terörünün, sivil faşist saldırıların, yalana dayalı faşist psikolojik savaşın etkisini püsürtecek yöntemler geliştirmekteki yetersizliğin, asker-polis ölümleri ile özyönetim-özsavunma konusunda geri yığımları, Türk halkını ve kimi ulusal toplulukları etkilemek amacıyla yürütülen faşist propagandaya, işçi-emekçi taleplerini yükselterek cevap vermekte yeterli bir düzey tutturamamanın ürünüdür. "Çift taraflı ateşkes" şiarı ve işçi-emekçi talepleri zeminindeki güçlü, yay-

gın, ileri atılma duygusu yaratacak, kitle enerjisinin harekete geçirildiği bir kampanya, hem kitlelerin gündemlerini belirler, hem de toplumsal psikolojiyi değiştirerek, saray cuntasının geniş kesimleri korkuyla, kaygıyla, teslim almasını engelleyebilirdi. Kabul edilmelidir ki, HDP'nin özellikle Ankara katliamı sonrasında geliştirdiği seçim çalışmalarını asgariye indirme politikası ve sivil faşist saldırıları kitle enerjisiyle, kitlelerin partiyi sahiplenme tavrıyla cevaplayamaması, 1 milyonluk oy kaybına yol açan iki önemli politik hataydı.

1 Kasım, CHP'nin, kendisini, “solcu”, “ilerici”, “ezilen”, “ayırıcılığa uğrayan”, “yoksul” olarak tanımlayan, geleneksellik ya da şovenizmin, sosyal şovenizmin etkisi, yaşam tarzına dönük politik islamcı faşist baskılar nedeniyle “sol” bir partiyi hükümet görme isteğiyle bağlı çaresiz yönelim koşullarında bile sıçrama yapamayacağını, adeta bu yeteneğini kaybettiğini ortaya koydu. Kitlelerin, “özgürlük”, “toprak”, “iş”, “demokratik haklar”, “ezilenlerden ve yoksullardan yana bir hükümet” taleplerini bayraklaştırdığı, güçlü sendikal dayanaklara sahip olduğu 70'li yıllara dönüş, emperyalist küreselleşme koşulları ve inkarcı-tekçi devlet yapısının sürdürülemezliği koşullarında CHP için hayal konusu bile değildir. Burjuva solun dünya ölçeğindeki krizinin ağır ve özgün biçimine saplanmış bulunan CHP, etkisi altındaki kitlenin emekçi sola kayışını önlemekte giderek daha fazla zorluk çekeceği bir dönemdedir. 1 Kasım seçimleri bunu bir kez daha ortaya koymuştur.

MHP, 1 Kasım'da, umduğu ırkçı şoven dalga üstünde yükselmek bir yana ciddi bir yenilgi aldı. “PKK'yle işbirliği”, “PKK'yi güçlendirmek” iddiasıyla AKP'ye yönelttiği güçten düşürme faaliyetine, Kürt ulusal mücadelesini ezmek vaadine, işçi-emekçi kitlelerin iktisadi taleplerine yönelik demagojik ilgisine rağmen, asker ve polis tabutlarının yeniden evlerin önünde görünmeye başladığı koşullarda bile, politik bilinci geri, en koyu şovenizmin ve köleleştirici dinsel politikaların etkisi altındaki yığınlardan destek alamaması, tersine 1 milyon 800 bin oy kaybetmesi, geleneksel oy depolarında AKP'ye kayış, CHP kitleleriyle şovenizm zemininde kurduğu geçişkenliğin, değişik etkenlerce durdurulması, Meral Akşener, Sinan Oğan, Tuğrul Türkeş odaklı iç krizi önleyememesi MHP'nin 1 Kasım yenilgisinin göstergeleri oldu.

1 Kasım seçimlerinin burjuva mecliste öne çıkardığı temel dinamikler AKP ve HDP'dir. AKP, faşist diktatörlüğün politik islamcı restorasyonunun, işçilere, kadınlara ve tüm ezilenlere düşmanlığın, Kürt ulusuna karşı inkarcı sömürgeci savaşın ve Saray Cuntasının temsilcisidir. HDP, kitlelerin demokratik ve ekonomik hak taleplerinin, özgürlük, adalet ve demokratik barış arzusunun birleşik temsilcisidir. AKP, hükümet olanaklarına, faşist militarist güçlere, faşist yasaklara ve kontrgerilla yöntemlerine, HDP, kitlelere, onların yıkıcı ve kurucu gücüne, coşku ve cüretine, insani özlem ve hayallerine dayanacaktır.

İnkarcı Sömürgeci Faşist Diktatörlüğün Stratejik Saldırısı

Tayyip Erdoğan yönetimindeki AKP hükümeti, bir devlet politikası olarak, PKK'ye, *adil, onurlu, demokratik barış* veya aynı anlama gelen, *Kürt halkının ulusal demokratik hakları* talebine karşı, kudurgan bir saldırıya geçti. Süregiden bir savaşı şiddetlendirmekten, gerillayı sınırlandırmaktan, moral üstünlüğü ele geçirmekten öte amaçlara sahip bu yeni dönem stratejisi, Medya Savunma Alanlarını hava saldırısı ablukasında tutarak, Kuzey Kürdistan'da gerilla güçlerine ağır darbeler vurarak, sömürgeci faşist terör ve tutuklamalar yoluyla halk örgütlülüğünü dağıtarak Abdullah Öcalan'ın ve KCK yönetiminin iradesini kırmayı, köleci barışı kabul ettirmeyi hedefliyor. Gerillanın Kuzey Kürdistan'ı terketmesini, PKK'nin Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da silahlı mücadeleyi sonlandırdığını ilan etmesini ve Kürt halkına ulusal statü talebinden vazgeçmesini dayatıyor.

İnkarcı sömürgeci faşizm bu doğrultuda, tüm militarist güçlerini, askeri teknolojisini, faşist psikolojik savaş makinasını ve diplomatik imkanlarını harekete geçirdi. Belirli ödünlere temelinde ABD emperyalizminin desteğini sağladı. Göçmen kitlesini şantaj aracına dönüştürerek Almanya'yı, Fransa'yı destek sunmaya zorladı.

Faşist diktatörlük, yeni dönem stratejisiyle, salt PKK'nin değil, devrimci hareketin de iradesini kırmayı, onu silahlı savaşım biçimlerinden vazgeçirmeyi, toplumsal muhalefet

çizgisine çekmeyi, emekçi solda geliştirilmekte olan fiili meşru mücadele tarzını baltalamayı amaçlıyor.

PKK'nin olduğu gibi, MLKP'nin, DHKP-C'nin, TKP/ML'nin ve MKP'nin öncü kadrolarının katledilmesi veya tutsak alınması, bu partilerin örgütsel omurgalarının tahrip edilmesi, siyasi iddia ve atılım ruhundan yoksun bırakılması, demoralizasyona uğratılması, içe döndürülmesi, inkarcı sömürgeci faşizmin yeni dönem stratejisi kapsamındadır.

Öncü kesimlerinden başlayarak kitlelerde korku örgütlemek, zorlu mücadelelerle kazanılmış demokratik hak ve özgürlükleri bile kullanamaz hale getirmek, sokak mücadelesini faşist yasa ve yasaklara hapsetmek, işçi, öğrenci ve köylü gençliğin özgürlük mücadelesine yöneliminin önünü kesmek de, diktatörlüğün yeni dönem stratejisinin temel hedeflerinden biridir.

Saray cuntası şefinin liderlik ettiği bu stratejinin Rojava devrimini hedefleyen boyutu da gözden kaçırılmamalıdır. İnkarcı sömürgecilik, bugün bütün gücüyle, kantonların aşılmasını, özerk Rojava'yı coğrafya bütününde ete kemiğe büründürecek gelişmeleri baltalamaya çalışıyor. Bu nedenle de, DAİŞ'in elinde kalmasını memnuniyetle karşıladığı Cerablus'un özgürleştirilmesi ihtimaline karşılık, ABD (ve NATO) himayesinde "güvenli bölge" adı altında, özerk Rojava'yı engelleyen bir Çin seddi gibi tutulmasını hedefliyor. Gönülünde yatan ise, PKK'ye köleci barışı kabul ettirip Rojava kantonları kazanımını "Suriye'nin toprak bütünlüğü"ne ayarlı bir anlam kay-

bına uğratmak ya da KDP'ye teslim etmektir. Bu rüya uğruna, İncirlik'i, Amed havaalanını, Akdeniz ve Ege kıyılarını, özcesi, ABD nereyi isterse orayı, ABD'nin savaş uçak ve gemilerine açmak, Çin'den füze alma projesini iptal ettiğini ilan etmek dahil, çeşitli rüşvetler veriyor, boyunduruğunun biraz daha sıkılmasına rıza gösteriyor.

Halklarımızın Cevabı

Pirsus katliamı ve Medya Savunma Alanlarına sistematik hava saldırıları sonrası, Kuzey Kürdistan'da gerillanın, sömürgeciliğin polis ve ordu güçlerine karşı yükselttiği etkili savaşım, verdirdiği sarsıcı kayıplar, karşıdevrim üzerinde belirgin bir basınç oluşturdu. Gerillanın hazırlık düzeyi, nitelik gücü ve cüreti, sömürgeciliği bunalttı, saflarında demoralizasyona yol açtı. Sermaye oligarşisi ve kimi emperyalist devletlerin sözcüleri AKP hükümetine savaşı tırmandırmama tavsiyesinde bulunma zorunluluğu hissettiler. Ölen asker ve polis ailelerinin tepkileri yaygınlaştı. Durumun nereye gideceği konusunda ciddi kaygılara sürüklenen Türk halkı içinde çift taraflı ateşkes ve müzakere seçeneğine eğilim güçlendi.

Kuzey Kürdistan halkının cevabı ise özyönetim, öz savunma hamlesi oldu. Geliştirilen irade, devrimci bir kopuşun, emekçi çözümün özgün gelişim yolunu ortaya koydu. Bu niteliksel adım, inkarcı sömürgeciliğin "terörle mücadele" demagojisini boşa çıkaracak, onun, Kürt halkı ve ulusal demokratik taleplerine karşı savaştığını, Türk halkının ve dünya

halklarının yeni bölüklerinin kavrayacağı bir yaygınlığa ve kendini sürdürme gücüne ulaştı. Sömürgeciliğin çıplak zorla egemen olma dışındaki hakimiyet araçlarını etkisizleştirdi. İnkarcı sömürgeciliği, faşist, kan dö-kücü, kelle ve kulak avcısı yüzünü gizleyemez hale getirdi.

Türkiye cephesinde politik İslamcı faşist saray cuntası elebaşılığında yürütülen "ez ve çöz" stratejisiyle bağlı Suruç katliamına, ölümsüzleşenlerin kitlesel ve militan uğurlamalarıyla cevap verilmesi, mücadeleci ruh halinin korunması, bu zeminde, inkarcı sömürgeci savaşa karşı Ankara'da demokratik barış mitingi kararlılığının geliştirilmesi ve orada maruz kalınan kitle katliamının göğüslenmesi, halklarımızın diktatörlüğe verdiği cevabın iki güçlü örneği oldu. Bunlar politik olduğu kadar, moral değerleri bakımından da çok önemli reflekslerdi.

Ne var ki, saray cuntasının politikayı askeri araçlarla sürdürdüğü, bunun için tüm imkanlarını seferber ettiği koşullarda, sertleşen, keskinleşen sınıf mücadelesinin gidişatına, "çıplak yumruklarla", barışçıl veya belirli bir çerçevedeki fiili meşru mücadele yöntemleriyle anlamlı bir etkide bulunmanın koşulları asgari seviyeye inmiş bulunuyordu. Siyasi mücadelenin daha yüksek biçimlerine ihtiyaç vardı.

PKK'nin bir aşamada durdurduğu kent gerillası eylemleri dışında, 20 Temmuz'da başlayan yeni döneme cevap olunamadı. Mücadelenin askeri biçimlerini kullanma, devrimci kitle şiddetini harekete geçirme, fiili meşru mücadelenin kitlesel biçimle-

rini geliştirmede etkili adımlar atılmadı. MLKP ve DHKP-C'nin kimi eylemleri sürece yanıt olabilecek düzeyin çok gerisinde kaldı. HDP, halklarımızın en ileri bölüklerinin birleşik gücünü fiili meşru mücadeleye seferber etmede öncülük kararlılığı sergileyemedi.

İstanbul Gazi'de ve Ankara Tuzluca'yır'da girişilen özsavunma örneklerine karşın, Türkiye cephesinde faşist diktatörlüğe halk iradesini dayatacak, özsavunma yoluyla

Faşist abluka koşullarında kazanılan başarı, halklarımızın demokratik cephesinin sağlam bir temele oturduğunu, ona yönelen ilginin konjoktürel veya tesadüfi olmadığını, HDP'nin emekçilerin ve ezilenlerin temel demokratik taleplerine ve devrimci özlemlerine dayandığını ortaya koydu.

bunu koruyacak bir siyasi inisiyatif geliştirilemedi. İnkarcı sömürgeci faşizmin Kuzey Kürdistan'da özyönetim-özsavunma iradesini kırmak için giriştiği katliamcı saldırılara, sıkıyönetim uygulamalarına karşı kitleler harekete geçiremedi.

Döneme Cevap Olunmalı

Komünistlerin, devrimcilerin ve tutarlı antifaşistlerin döneme cevap olmak dışında bir seçenekleri yok.

Bu ekseninde, akıldan çıkarılmaması gereken temel gerçek, yalnızca Kürdistan'da değil, Türkiye'de de devrimci durumun sürdüğu, karşı-devrimin bu nesnellikle devrimci öncülüğün veya iradenin yön ve Őekil vermesini engellemeye odaklandığı, çılgınca pervasızlığının bu zeminde olduğuudur. Faşist psikolojik savaşla ve askeri yöntemlerle Türkiye cephesinde toplumsal psikolojiyi etkilemiş, devrimci demokratik kitle dinamizmini kabuklarına çekilme ruh haline geriletmiş olmaları kimseyi yanıltmamalıdır. Sınıfsal, toplumsal, ulusal çelişkilerin, "ezeni de ezileni de etkileyen genel bir kriz, yığınların eskisi gibi yaşamak istememesi ve eskisi gibi yaşamak istemeyen kitlelerin bunu eylemleriyle ortaya koyması" *düzeyine vardığı* veya *bu düzeyde keskinleştiği* gerçeği aşılmış değildir. Buradan devrime yürünebileceği gibi, yıllarca sürececek bir toplumsal çürüme ve siyasi gericilik dönemine de girilebilir. İşçi sınıfı ve ezilenler cephesinden baktarsak, Kürdistan'da özyönetim-özsavunma hamlesiyle devrimci durumun derinleştiğini görürüz. Türkiye cephesinde ise, "fişek yatağında susan bir mermi" gibi yeni bir politik rejim, yeni bir yaşam isteyen kitle dinamikleri şu ya da bu vesileyle ayağa kalkacak gerilim ve canlılıklarını sürdürmektedirler. Önemli veya önemsiz *görünen* tek tek tüm politik, iktisadi, toplumsal sorunlar ve gelişmeler bu temelde ele alınmalıdır. Devrimci özneler, "*bir kıvılcım bir bozkırı tutuşturabilir*" sözünün karşılık bulacağı koşullar içinde hareket ediyor. Bu zeminde inşa edilmiş

görüş açısına dayanmayan her yaklaşım, her politika “gerçekçilik” adına gerçeklerden kopmuşluğa, siyasi iddiasızlığa ve kaçırılan büyük fırsatlara yol açacaktır. Unutulmamalı ki, “Gezi parkı ağaçları” meselesi de “kimseye” önemli görünmemiştir, ilişkilerin milyonların ayağa kalkmasına varan keskinliğe ulaştığı da hiç bir devrimci özne tarafından “haber verilmemiştir!”

Bu görüş açısıyla, politik İslamcı faşist saray cuntasının yeni dönem stratejisini yenilgiye uğratmak, devrimi örgütleyip zafere yürümek için, komünist öncünün değişik cephelelerinin özgün görevlerini en ileri militanlıkla, birbirini tamamlama perspektifi ve ruhuyla yerine getirmeleri gerekiyor.

Kuzey Kürdistan’da özyönetim ve özsavunma pratiklerinin içinde olmak, gelişmesi, güçlenmesi ve yeni alanlara yayılması için çalışmak,

Türkiye’de, büyük kentlerin işçi-emekçi mahallerinde HDK meclislerini canlandırmak, onların her birinin “Çift Taraflı Ateşkes-Kürt Ulusuna Statü” şiarıyla harekete geçmesini sağlamak, sivil faşistlerin, polis ve kontgerilla destekli toplumsal çürütme çetelerinin, muhbirlerin ve polisin mahallerdeki etkisini kırmak, onları söküp atmak, mahallede kadın ve erkek işçilerin, emekçilerin, gençlerin devrimci otoritesini kurmak için özsavunma örgütlemek,

Faşist devlet terörüne, katliamlara, sivil faşist saldırılara, inkarcı sömürgeci savaşa devrimci şiddetle cevap vermek, halklarımızın faşist düşmanlarının şiddet tekeli elde tutmaya dayanarak toplumsal psi-

kolojiyi yönlendirme, kitlelerin mücadeleye cesaretini kırma, uyanmakta olan güçleri sindirme, yılgınlık ve boyun eğişi geliştirme, işçilerin ve ezilenlerin örgütlülüklerini zayıflatma ve dağıtma planlarını boşa çıkarmak,

Faşist yasa ve yasaklarla, gözaltı ve tutuklamalarla, devrimci ajitasyonu, propagandayı, devrimci eylemi ve örgütlemeyi engelleme, bastırma, dağıtma plan ve saldırılarını, yeraltı çalışmalarını sonuçsuz bırakmak,

Komünist öncü, Kürt Kulusal varlığının tanınması ve özerklik talebinin kabulü çerçevesinde, HDP-HDK veya Barış Bloku’yla birlikte, “Çift Taraflı Ateşkes - Kürt Ulusuna Statü” talepli birleşik mücadeleyi yükseltirken, Halk Cumhuriyetleri Birliği çözümünün propagandasını da sürdürecektir.

AKP hükümeti ve inkarcı sömürgecilik başta olmak üzere, bölgesel ve bölge dışı tüm düşmanlarına karşı Rojava devrimini savunmak, politik islamcı faşist DAİŞ’le savaşımı büyütmek, Suriye halklarının ve Şengal halkının özgürlüğü için mücadeleyi geliştirmek sorumlulukları komünistlerin güncel politik görevidir.

Komünist öncünün tüm cepheleleri bu görevlere kendi konumlarından, kendi özgün araçlarıyla cevap vermekle, faaliyet ve mücadelelerini

yeni dönemin ihtiyaçları düzeyine yükseltmekle yükümlüdürler. Siyasi iddia, siyasi cüret, yaratıcılık ve atılım ruhu tüm cephelerde ayağa kalkmalıdır. Durumu idare etme, işleyişi ve sorumlulukları amacından kopartma ve bürokratik bir çarkta içini boşaltma, hazırcılık, hayal gücünden yoksunluk, kendiliğindencilik, başarı ve atılımların öznesi olmak yerine, bunları dışındaki cephe, örgüt ve bireylere havale etme zihniyet ve pratikleri dönemin görevlerine cevap olmanın temel engelleridir. Doğaldır ki, başta profesyonel devrimciler olmak üzere, tek tek tüm komünistler, kendilerini ortaya koyuş biçimlerini ve çalışma tarzlarını bu düzeyi cevaplayacak yeterliliğe ulaştırma eylemini geliştirme sorumluluğuyla karşı karşıyadırlar.

Emekçi solun devrimci ve tutarlı antifaşist kesimleri, saray cuntasına, Kürdistan'da yürütülen inkarcı sömürgeci savaşa, Türkiye'deki faşist devlet terörüne ve görünümü ne olursa olsun kontrgerilla saldırılarına karşı birleşik mücadeleyi yükseltmek, faşizmi yenilgiye uğratmak için politik varoluşlarının gerektirdiği görevlerin sorumluluğunu almak zorundadırlar. HDK-HDP hazır birleşik mücadele araçlarıdır. Onlar aracılığıyla tüm politik, iktisadi ve toplumsal sorunlara, gelişmelere işçi sınıfı ve ezilenler cephesinden cevap olma olanakları çok güçlüdür. HDK-HDP'nin (daha geniş bir ittifak olarak Barış Bloku'nun veya başkaca bileşimlerin) mücadele biçimlerini

yeterli bulmayan, örneğin devrimci şiddet gibi daha başka biçimler kullanmak isteyen parti ve grupların önünde bir engel yoktur, tersine böyle bir zenginlik savaşımı güçlendirir. Yine, şu ya da bu konuda birleşik talepleri yeterli bulmayanlar, daha ileri gördükleri taleplerin ajitasyon ve propagandasını yapma olanaklarına sahiptir. Örneğin Komünist öncü, Kürt ulusal varlığının tanınması ve özerklik talebinin kabulü çerçevesinde, HDP-HDK veya Barış Bloku'yla birlikte, "*Çift Taraflı Ateşkes-Kürt Ulusuna Statü*" talepli birleşik mücadeleyi yükseltirken, *Halk Cumhuriyetleri Birliği* çözümünün propagandasını da sürdürecektir.

Politik İslamcı faşist saray cuntasının ve inkarcı sömürgeci faşist diktatörlüğün yeni dönem stratejisi karşısında, birlikte ele alınabilecek ve belirli biçimlerle mücadelesi birlikte yürütülebilecek tüm sorunları, tüm talepleri birleşik güçlere dayalı olarak gündemleştirmek, bu temelde gerçekleştirilemeyecek savaşım biçimlerini, sorunları ve ortak anlayıştan taşan programatik perspektiflerin propagandasını, eylemini özgüce dayalı olarak pratikleştirmek, bunların uyumlu birliğini başarmak görevi görmezden gelinemeyecek kadar nettir. Dönemin zorlu sorumluluklarının gereklerini yerine getirmeyen parti ve örgütlerin politik varlık haklarını korumakta iyice zorlanacakları bir dönemden geçtiğimize kuşku yoktur.

1921 Anayasası - Özyönetim, Özerklik - Kürtler Ve Emekçi Sol

Arif Çelebi

Türk burjuvazisinin en üst makamdan, M. Kemal üzerinden verdiği taahhütler, sözler; anayasal güvenceler, meclise getirilen yasalar bir çırpıda yok sayılmıştır. Kuşkusuz anayasal güvenceler ve yasalar önemlidir ama aslolan halkın örgütlülüğü, pratikte kazanılan mevzilerdir. Koçgiri’de ayaklananlar tam da bunu yapmış, verilen sözlerin ve anayasanın uygulanması için öz yönetim ve özerklik talep etmiş, bunu gerçekleştirmek istemişti. Tıpkı bugün Farqin’in (Silvan), Nusaybin’in, Gever’in (Yüksekova) ve diğerlerinin yaptığı gibi. O gün mecliste M. Kemal’in sözlerine inanan Kürt vekiller ayaklanmayı erken buluyordu. M. Kemal ayaklanmayı bastırırken bundan güç aldı. Bugün de erken bulan çevreler var. Oysa tarihsel tecrübe yol göstericidir: Türk burjuvazisi Kürtlere statü vermez, Kürtler statüyü zorla koparıp alabilir. Emekçi sol içinde tarihsel tecrübe aşıktır: Kürt’le birleşmeyen burjuvaziyle birleşir.

Kürt özgürlük hareketi demokratik özerklik ve demokratik özyönetim talebini yükseltirken sık sık 1921 anayasasına ve birinci meclise vurgu yapar; her ikisini kanıt göstererek Kürt sorununun o günkü perspektifle ele alınması halinde çözüme kavuşturulacağını öne sürer.

Bu mümkün mü? O günün koşullarına yeniden dönülebilir mi? Bunun bir an gerçekleştirildiğini varsayalım, o günkü bakış açısı korunarak sorun çözülebilir mi? Türk burjuvazisinin politik temsilcilerinin sorunu çözme isteği ve iradesi var

mydı? Dönem incelendiğinde bu soruya olumlu yanıt vermenin mümkün olmadığı, hatta olumlu bir yanıt aramanın beyhude bir çaba olduğu kolayca anlaşılır.

O günlerin belirleyici iki temel olgusu Ekim Devrimi’yle pratikleşen sosyalist inşa ile ve yine bu rüzgarla yelkenlerini şişiren ulusların kaderlerini tayin hakkı talebidir. Birinci meclis ve 1921 anayasası tam da bu iki etkenin basıncı altında şekillendi.

Bir yandan Sovyetler birliğinin ve buna bağlı olarak emekçi solun yedeklenmesi, diğer yandan Kürt-

lerin bağımsızlığa meyletmesinin engellenmesi ve yedeklenmesi Türk burjuvasının hedefe varma yolunda temel stratejisini oluşturuyordu. Tam da bu stratejiyi uygulayabilmek için bir dönem Türk burjuvazisi her iki kesime taviz vermeye (daha doğrusu vermiş gibi davranmaya) mecbur kaldı. Türk burjuvazisi kendini az çok kuvvetli hissettiği her anda sırtını Sovyetlere yüzünü emperyalistlere döndü; ne anayasa tanıdı ne verdiği sözlere ve tavizlere bağlı kaldı. O günlere vurgu yaparken bunu hiç bir zaman akıldan çıkarmamalı. Türk burjuva siyasetçileri bugün söz verir, imza atar, hatta taahhütlerini anayasal güvence altına alır ama fırsatını bulduğu anda hepsinin üzerine çizik atmakta tereddüt etmez. O günlerden bugüne kalan başlıca ders bu olsa gerek.

Atılan demokratik – ilerici adımlarda dönemin Sovyetler Birliği'nin, emekçi solun ve Kürtleri ikna etme zorunluluğunun etkisi büyüktü.

Osmanlı imparatorluğu birinci emperyalist paylaşım savaşından yenilgi ile çıkmış, savaş ve Ermeni soykırımının baş suçlusunu İttihat ve Terakki

liderleri kaçmıştı. Galip emperyalist devletler Osmanlıyı paylaşmaya girişmişlerdi. Aynı dönemde Rusya'daki Şubat ve Ekim devrimleri ezilen halk tabakaları ve mazlumlara büyük bir umut ve cesaret veriyordu.

Bu koşullar altında İmparatorluk-taki sınıflar yeni pozisyon alıyordu. Daha dün Alman emperyalizminin yanında paylaşım savaşına girişen, sermayeyi ve Anadolu'yu Türkleştirmek adına Ermeni ulusunu soykırımdan geçiren, Rumları soykırımcı saldırılarla göçe zorlayan, Kürtleri dağıtarak herhangi bir yerde çoğunluk olmaktan çıkarmayı planlayan burjuva Türk milliyetçileri, ittihatçı artıkları suçlarının hesabını vermeden antiemperyalist hatta antikapitalist söylevler çekmeye başlamıştı.

Böyle yapmak zorundaydılar zira kendilerine yardım edebilecek yegane ülke Sovyet Rusya'ydı. Diğer yandan Ekim devrimi ezilenler arasında umut yaratmıştı. Burjuva milliyetçi aydınların kurmaya giriştiği örgütler kısa zaman içinde şu ya da bu düzeyde sosyalist fikirlerin etkisi altında kalıyor, komünist örgütler ve partiler boy veriyordu. Türk burjuvazisi bunları hesaba katmak zorundaydı.

Yeşil Ordu'nun kuruluşu (1920 Mayıs) ve evrimi bunun tipik örneğidir^[1]. Yeşil Ordu'nun kurucularının çoğu İttihatçı artığı burjuva Türk milliyetçilerindendi. Sovyetlere yaranmanın ve ondan yardım koparmanın da bir aracıydı. Ama aynı zamanda sosyalizmin etkisi altındaki pek çok aydın da örgüte katılmıştı. Burjuva

[1] Mete Tunçay, Türkiye'de Sol Akımlar 1908 – 1925, s. 130, Bilgi Yayınevi

Türk milliyetçileri ile emekçi solun bir çeşit ittifakı oluşmuştu. Türk milliyetçileri için bu sorun değildi fakat ne zaman ki Çerkez Ethem'in gerilla birlikleri (Kuvay-ı Seyyare) örgüte katıldı, M. Kemal duruma müdahale ederek örgütün dağıtılmasını istedi. Çünkü gerilla birlikleri halk nezdinde giderek daha itibarlı hale geliyordu. Anadolu burjuvazisi Kuvay-ı Milliye'yi desteklerken yoksul köylüler Kuvay-ı Seyyare'den yanaydı. Milliyeciler zenginlere dokunmadan savaşın yükünü köylülere yıkarken Seyyareciler zenginleri vergiye bağlayarak fedakarlığa zorluyordu. Yoksul kitlelerin Seyyare'ye sempatisinin başlıca nedenlerinden biri buydu. Milliyeci düzenli ordu gerici iç isyanlarla başa çıkamazken Seyyareci gerilla birlikleri bunları bertaraf edebiliyordu. Bu da onun itibarını daha da yükseltiyordu. Bu koşullar altında Seyyare'nin Yeşil Ordu'ya katılması M. Kemal ve çevresini kaygılandırdı, örgüt dağıtılmadığı takdirde onların başa bela olacaktı.

Gel gör ki örgütü dağıtmak hiç de kolay değildi. Türk milliyetçilerinin denetimi dışında kalan bir örgüt yapısı oluşmuştu ve sosyalizm sempatisi örgütü dal budak sarmıştı. 4-5 bin kişilik Seyyare birlikleri arasında 700 kişilik bir Bolşevik Taburu da vardı^[2]. Örgütün bu biçimde dağıtılması halinde denetim dışı komünist örgütlenmeler çoğalacaktı. Sovyetler Birliği ile iyi geçinmek gerekeceği için bunları ezmek de doğru olmazdı.

Gelişmeler tam da bu yöneydi. Yeşil Ordu'nun dağıtılması (1920 Sonbaharı) kararının ardından yöneticilerinin bir kısmı Halk İştirakiyun Fırkası'na bir kısmı da resmi TKF'ye katılmıştı. 3. Enternasyonal çizgisinde 14 Temmuz 1920'de bir gizli Komünist Fırkası kurulmuştu. Bu partinin Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası adı altında mecliste milletvekilleri de olan ve daha sonra yasallaşan (7 Aralık 1920) kolu vardı. İstanbul ve Bakü'de de aynı çizgide ayrı komünist partiler faaliyetlerini sürdürmekteydi. 10 Eylül'deki kongreyle bunlar birleşti. Fakat o günkü koşullar altında ayrı partiler gibi çalışmaya devam etmek zorundaydılar.

Sovyet Rusya ve komünizm sempatisini tolere etmek ve halkın bilincini bulandırmak için M. Kemal'in istemi ile burjuva Türk milliyetçileri resmi bir komünist partisi kurdu (18 Ekim 1920). Tescilli komünizm düşmanları, Türk ırkçıları dahi parti kurucusu olmuştu^[3]. Üstelik bu resmi komünist parti de kendisini 3. Enternasyonalci ilan etmiş ve kabul edilmesi için Enternasyonal yürütmesine başvurmuştu. M. Kemal, Ethem'den de bu partiyi desteklemesini istedi. Bu isteğe uygun olarak Seyyare'nin Eskişehir'deki yayın organı Yeni Dünya Ankara'ya taşınarak resmi komünist partinin yayın organı olarak çalışmaya başladı.

Öncesinde esasen Ermeniler ve kışmen de Rumlar arasında gelişmeye başlayan sosyalist fikirler Müslüman halklar arasında çok daha az karşılık

[2] Çerkez Ethem, Anılarım, sf. 122, Berfin Yayınları

[3] Fevzi Çakmak, Refet Bele, Tevfik Rüştü Aras, Mahmut Esat Bozkurt, Kazım Özalp, Şükrü Kaya bu isimlerden bazıları

buluyordu. Ekim Devrimi'nden ve bilhassa Osmanlının paylaşılmaya girişilmesinin ardından Müslümanlar içinde eskiden çok zayıf olan sosyalizm düşüncesi giderek güç kazandı. Sovyetler, komünizm ve halkçılık fikirlerinin İslamcılıkla harmanladığı bir ideolojik atmosfer hakim hale gelmişti. Bu atmosferin meclisi etkisi altına almaması düşünülemezdi.

O günlerin belirleyici iki temel olgusu Ekim Devrimi'yle pratikleşen sosyalist inşa ile ve yine bu rüzgarla yelkenlerini şişiren ulusların kaderlerini tayin hakkı talebidir. Birinci meclis ve 1921 anayasası tam da bu iki etkenin basıncı altında şekillendi.

Nitekim Yeşil Ordu'nun bir kısım üyeleri ve Halk İştirakiyun Fırkası milletvekillerinin ittifakından oluşan Halk Zümresi (1920 yaz sonunda örgütlendi) Meclis'e bir halkçılık programı hazırladı. M. Kemal bir kez daha inisiyatif olarak programı sahiplendi ve meclise sundu. 1921 Anayasasının kaynağı bu programdır. 1921 anayasasının oluşumunda Ekim Devrimi, dönemin emekçi solu ve Kürtlerin belirleyici etkisi olduğu açıktır.

1921 Anayasası

1921 anayasası 20 Ocak 1921'de kabul edildi. Anayasanın ayırdedici başlıca iki temel özelliği a) yasama ve yürütmenin Büyük Millet Meclisi'nde toplanması b) şuralara (konsey) dayalı aşağıdan yukarıya (köylerden şehirlere) yerel özerkliğin kabulüydü. Sovyetler Birliği'ndeki yönetim sistemini bazı bakımlardan andırıyordu. Şuralar Sovyetlerin ve BMM'de Yüksek Sovyet'in muadili olarak düşünülmüştü.

Anayasanın 2. Maddesi yasama ve yürütmenin BMM'de toplandığını belirtir^[4]. Bu, burjuva demokrasisinin tipik özelliklerinden biri olan yasama ve yürütmenin birbirinden bağımsız erkler olduğu anlayışından uzaklaşmayı ifade ediyordu. Buna karşın yasama ve yürütme yetkisini meclise doğrudan veren Sovyet sistemine yakınlaşma anlamına geliyordu. Burjuva parlamenter sistemde meclis içinden bir parti, hükümeti kurma yetkisi alır, başbakanı ve bakanları bu parti belirler. '21 anayasasında olduğu gibi meclis hükümeti sisteminde ise bakanlar meclis içinden aday olanlar arasından tek tek seçilir. Seçilen adaylar içlerinden birini başbakan tayin eder. Meclis seçtiği bakanlardan herhangi birini istediği anda geri çağırabilir ve yerine yenisini seçebilir. Sovyetler'de de sistem benzerdir. Bakanları (Halk Komiserleri) Yüksek Sovyet seçer ve istediğinde geri çeker. Sovyetler'de

[4] "İcra kudreti ve teşri salahiyeti milletin yegane ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder." <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa21.htm>. Günümüz Türkçesi için bk. <http://anayasametinleri.blogspot.fr/2010/09/1921-teskilat-i-esasiye-kanunu-gunumuz.html>

ne cumhurbaşkanı ne devlet başkanı vardır, yalnızca Yüksek Sovyet Başkanı görev yapar. '21 anayasasında da cumhurbaşkanı ya da devlet başkanından söz edilmez, Meclis başkanının yetkileri tarif edilir.

Anayasanın 11. Maddesi^[5] ise şuralara dayalı yerel özerkliği düzenler. Buna göre iller, yerel işlerde tüzel kişilik ve özerklik sahibidir. Vakıflar, Medreseler, Eğitim, Sağlık, Ekonomi, Tarım, Bayındırlık ve Sosyal Yardım işlerinin düzenlenmesi ve yönetimi, İl Meclislerinin yetkisi altındadır. Görüleceği gibi halkın doğrudan oyla seçtiği mahalli şuralar (aynı anlama gelmek üzere yerel meclis ya da konseyler) idari işlerin yansira eğitim, sağlık, ekonomi gibi alanlarda düzenleme yapmakla da yetkilendirilmiştir.

Her kasabayı ve bir kaç köyden oluşan birliği bucak olarak tanımlayan anayasa her bucağa da yerel özerklik tanımaktadır. Anayasaya göre Bucak Meclisi, bucak halkı tarafından doğrudan oyla seçilen üyelerden oluşur. Yönetim Kurulu ve Bucak Müdürü, Bucak Meclisi tarafından seçilir. Bucak Meclisi ve Yönetim Kurulu yargısal, ekonomik ve parasal yetkilere sahip olup; bunların dereceleri, özel kanunlarla belirlenir.

İki Yüzlü Kaypak Burjuvazi

Temel hak ve özgürlüklere yer verilmemesi, ulusal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması ve vicdan öz-

gürlüğünün sağlanmasına dair maddelerin olmamasına karşın yukarıda sayılan iki özelliğinden dolayı '21 anayasası halkçı demokratik içerikte sayılmalıdır. Ne var ki bu anayasayı kabul etmek zorunda kalan Türk burjuvazisinin politik temsilcileri hiç bir zaman halkçı demokratik nitelikte olmamıştır. Nitekim fırsat buldukları anda bu anayasayı çöpe atmakta tereddüt etmediler.

Burjuva Türk milliyetçileri Sovyetlerin desteğini almak ve uyanmakta olan Anadolu ezilenlerini kendi çizgisine çekmek için her türlü numarayı çevirmekten geri durmamış, kendini komünist bile ilan etmişti.

Galip emperyalist devletlerin toplamayı düşündüğü konferansa çağrılmasını sağlamak için komünistlere saldırmaya başlayan Ankara hükümeti 1921 yılının başında bu konferansa (21 Şubat, Londra Konferansı) çağırılınca burjuva milliyetçiler artık Sovyet desteğine gereksinimleri kalmadığını düşündü. Hava tersine döndü. Sovyetlere şirin görünmek için kızıl kalpak takan, komünist nutuklar atan burjuva Türk milliyetçileri birden kara kalpak takmaya ve komünizme kin kusmaya başladı. Bu değişim o kadar kısa sürede gerçekleşti ki takip edenlerin başı dönerdi. Komünistlere saldırı doruğa vardırdı. Ne de olsa şimdi sıra galip emperyalistlere şirin görünmekteydi ve bunun en kestirme yolu komünistleri

[5] "Vilayet mahalli umurda manevi şahsiyeti ve muhtariyeti haizdir. Harici ve dahili siyaset, şer'i adli ve askeri umur, beynelmilel iktisadi münasebat ve hükümetin umumi tekalifi ile menafii birden ziyade vilayata, şamil hususat müstesna olmak üzere Büyük Millet Meclisince vaz edilecek kavanin mucibince evkaf, Medaris, Maarif, Sıhhiye, İktisat, Ziraat, Nafia ve Muaveneti içtimaiye işlerinin tanzim ve idaresi vilayet şuralarının salahiyeti dahilindedir."

ezmekti. 1920 Aralık ve 1921 Ocak aylarında komünist avına çıkıldı. 15'lerin Karadeniz'de boğdurulması, Halk İştirakiyun Partisi'nin kapatılması ve yöneticilerinin tutuklanması, komünist yayın organlarının yasaklanması, Kuvay-ı Seyyare'nin dağıtılması aynı döneme denk gelir.

Şu işe bakın ki Londra Konferansı'ndan hiç bir sonuç alamayan Ankara hükümeti bir kez daha Sovyetler'e muhtaç kalmıştı. Bir kez daha heyet-

1 921 anayasasının ayırdedici başlıca iki temel özelliği a) yasama ve yürütmenin Büyük Millet Meclisi'nde toplanması b) şuralara (konsey) dayalı aşağıdan yukarıya (köylerden şehirlere) yerel özerkliğin kabulüydü. Sovyetler Birliği'ndeki yönetim sistemini bazı bakımlardan andırıyordu.

ler Rusya yolundaydı. Komünistlere af çıktı. Solcu dergi ve gazetelerin yayınına yeniden izin verildi. Halk İştirakiyun Partisi yeniden faaliyete geçti. Burjuva Türk milliyetçilerinin ordusu İzmir'e girdikten sonra Ankara hükümeti İngilizlerle anlaşarak İstanbul'a girme ve savaşı sonlandırma siyaseti izledi. Sovyetlere yine eskisi kadar ihtiyaç kalmamıştı ve yine sol muhalefeti ezme zamanıydı.

Kürtlerin Yedeklenmesi

Stratejinin ikinci ayağı Kürtlerin yedeklenmesiydi. M. Kemal

Anadolu'ya geçtiği ilk andan itibaren bu stratejiyi uygulamak için büyük çaba harcadı. Kürtlerin bağımsızlık yoluna girmesi halinde Osmanlı'nın yıkıntıları üzerinde yeni bir Türk devleti kurmak olanaksızlaşacaktı. Batı Anadolu işgal altındaydı. Kürtler de bağımsızlık elde ederse geriye Anadolu'nun orta bölgesi kalıyordu. Yalnızca buraya dayanarak bir "kurtuluş savaşı"na girmek beyhude bir çaba olacağı gibi böyle bir savaş kazanılsa bile küçük ve önemsiz bir bölge kurtarılmış olacaktı. Ama zaten bunun için savaşmaya da gerek yoktu, zira Sevr Antlaşması böyle bir Türk devletinin varlık hakkını tanıyordu. Sevr'i yırtmak ancak Kürtleri kazanmakla mümkündü. Kürtler ikna edilirse Sevr'de öngörülen Ermeni devletine set çekilebilecek, bağımsız Kürdistan planı boşa çıkarılmış olacak ve böylelikle Batı Anadolu ve İstanbul'un yeniden ele geçirilmesi için uygun koşullar da hazırlanabilecekti.

Sevr'de öngörüldüğü gibi o gün için Kürtlerin çoğunlukta olduğu toprakların da dahil edildiği bir Ermeni devletinin kurulması Kürt üst tabakasını endişelendiriyordu.

Temel mesele Kürtlerin ikna edilemesiydi. 1800'lü yılların başından itibaren özerk feodal Kürt devletlerinin ortadan kaldırılması ve buna karşı patlayan onlarca isyan Osmanlı dönemindeki Kürt sorununun ana eksenini oluşturuyordu. Ulusların kaderlerini tayin hakkı yeni dönemde sömürgeci boyunduruktan kurtuluş şiarı haline gelmişti. Yani sıra rakiplerini zayıflatmak isteyen emperyalist devletler ulusların ka-

derlerini tayin hakkını bir truva atı olarak kullanıyordu. Ulusal bilinç ve bağımsızlık fikri Kürtler arasında da uyanıyordu. Şimdi artık bir Kürt ulusal sorunu ortaya çıkmıştı.

Bu koşullar altında Kürtlerin bağımsızlıktan vazgeçirilmesinin yegane yolu onların ulusal kültürel haklarının tanınması, aynı devlet çatısı altında eşit ve gönüllü birliğin güvence altına alınmasıydı. Kürtlerin kazanılmasının yegane yolu bu yönde kesin ve imza altına alınmış taahhütlerin verilmesiydi.

M. Kemal Anadolu'ya adım atar atmaz ayağının tozuyla Kürtleri ikna etmeye yönelik güvenceler vermeye başladı. Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919) Beyannamesi'nin sonuç bildirgesinde "*Osmanlı Devleti'nin düşünülen ve kabul edilen sınırının Türk ve Kürtlerin oturduğu araziye kapsadığı*" belirtilmişti. Ardından Ankara ve İstanbul hükümetleri ve padişahın temsilcisinin katılımıyla gerçekleşen Amasya buluşmasında (18-22 Ekim 1919) imzalanan protokollerden ikincisinde Kürtlerin bağımsızlığa meyletmesinin engellenmesi maksadıyla onların ulusal varlık hakkı tanınarak "*Kürtlerin gelişme serbestliğini sağlayacak şekilde ırk hukuku ve sosyal haklar bakımından daha iyi duruma getirilmelerine izin verilmesi*" kabul ediliyordu^[6].

27 Haziran 1921'de Büyük Millet Meclisi Heyeti'nin M. Kemal imzasıyla El Cezire (Irak) Cephesi Kumandanlığına yazdığı talimatta "milletlerin kendi kaderlerini tayin etme hakkı uyarınca", Kürdistan bölgesinde, doğrudan halkın oluşturacağı yerel yönetimlerin kurulması konusunda El Cezire Komutanlığı yetkili kılınıyordu^[7].

10 Ocak 1922'de meclise sunulan 18 maddelik bir kanun tasarısında

Stratejinin ikinci Sayağı Kürtlerin yedeklenmesiydi. M. Kemal Anadolu'ya geçtiği andan itibaren bu stratejiyi uygulamak için büyük çaba harcadı. Kürtlerin bağımsızlık yoluna girmesi halinde Osmanlı'nın yıkıntıları üzerinde yeni bir Türk devleti kurmak olanaksızlaşacaktı.

Kürtlere tanınacak özerkliğin çerçevesi çizilmişti. Tasarının birinci maddesinde "*TBMM medeniyetin icapları gereğince Türk milletinin ilerlemesini sağlama hedefi doğrultusunda, Kürt milleti için kendi milli ananeleriyle ahenk içinde bir muhtar idare kurma mesuliyetini üzerine*

[6] Ayşe Hür, Osmanlı'dan Bugüne Kürtler Ve Devlet, www.taraf.com.tr

[7] TBMM Gizli Zabıt Tutanakları Cilt 3, İş Bankası Yayınları, sf. 551 (Bugünkü Türkçe ile)

"2. Milletlerin kendi kaderlerini bizzat idare etmeleri hakkı bütün dünyada kabul olunmuş bir prensiptir. Biz de bu prensibi kabul etmişizdir. Tahmin olunduğuna göre Kürtlerin bu zamana kadar yerel yönetime ilişkin örgütlerini tamamlamış ve başkanlarını ve yetkililerini bu amaç uğruna bizim tarafımızdan kazanılmış olması ve oyları açık ettikleri zaman kendi kaderlerine zaten sahip olduklarını Türkiye Büyük Millet Meclisi idaresinde yaşama-ya talip olduklarını ilan etmelidir. Kürdistan'daki bütün çalışmanın bu gayeye dayanan siyasete yöneltildiği Elcezire kumandanlığına aittir"

almaktadır.” deniyor, altıncı maddesinde “Kürt Millet Meclisi, Doğu vilayetlerinde genel seçim yoluyla kurulacak, Meclisin görev süresi”nin üç sene olacağı belirtiliyordu. 373 mebusun kabul oyuna karşı 64 Kürt milletvekili tasarıya ret oyu vermişti. Bunun başta gelen nedeni özerklik tasarısının içeriğinin boş olmasıydı. Kürt meclisine “Doğu Vilayetleri İdaresinin gelir-gider bütçesini tetkik etmek ile sivil ve idari memurların karışmış olduğu haksızlıkları soruşturma”dan başka bir yetki tanınmamakta (madde 7), “Türk lisanı, yalnızca Kürt Millet Meclisi, Valilik Hizmetleri ve Hükümet İdaresinde kullanılacaktır. Ancak, okullarda Kürt lisanı ile öğrenim yapılabilir ve vali de kullanımını teşvik edebilir. Fakat bu gelecekte Kürt lisanının hükümetin resmi lisanı olması yönünde bir talebe temel teşkil etmemelidir” denilerek anadilde eğitim hakkı reddedilmekteydi (madde 15). Ayrıca Kürt meclisinin denetimi için bir genel vali atanması öngörülüyordu. Meclisteki Kürt vekillerin tasarıya ret oyu vermesi üzerine daha sonra tekrar görüşülmesi kararlaştırılıyordu^[8].

Tasarının mecliste bir kez daha görüşüldüğüne dair bir bulgu olmasa da Kürtlere özerklik verilmesi gündemdeki yerini korudu.

16 Ocak'ta İzmit'te gazetecilerle yaptığı söyleşide Kürt meselesi ile ilgili bir soru üzerine M. Kemal şunu söylüyordu: “**başlı başına bir Kürtlük düşünmektense, bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunu gereğince zaten**

bir tür yerel özerklikle oluşacaktır. O halde hangi livanın halkı Kürt ise, onlar kendi kendilerini özerk olarak idare edeceklerdir. Bundan başka Türkiye'nin halkı söz konusu olurken onları da beraber ifade etmek gerekir. İfade olunmadıkları zaman bundan kendilerine ait sorun yaratmaları daima mümkündür. Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi, hem Kürtlerin hem de Türklerin yetki sahibi vekillerinden oluşmuştur ve bu iki unsur, bütün çıkarlarını ve kaderlerini birleştirmişlerdir. Yani onlar bilirler ki, bu ortak bir şeydir. Aynı bir sınır çizmeye kalkışmak doğru olmaz.”^[9]

Milliyetçi Türk Burjuvazisinin İhaneti

Kürtleri yedekte tutmak için hiç bir dalavereden kaçınmayan M. Kemal önderliğindeki Türk burjuvazisi emperyalist devletlerle bir anlaşmaya varır varmaz Kürtlere verdiği sözleri, bu amaçla attığı imzaları yok saymıştır. İnönü, M. Kemal ve meclisin onayı ile Lozan'da Kürtleri Türklerle birlikte kurucu iki unsurdan biri göstererek en alt düzeyde ulusal kültürel haklarının uluslararası güvençeye alınmasını engellemekten geri kalmamıştır.

Türk burjuvazisinin Kürtlere verdiği taahhütleri yerine getirmediği, yalan ve hilelere başvurarak Kürtleri aldattığı ne kadar doğru olsa da bu sözlerin hiç bir zaman gerçek anlamda bir özerklik dahi içermediği de bir o kadar gerçektir.

[8] Robert Olson, Kürt Milliyetçiliğinin Kaynakları ve Şeyh Said İsyanı, Öz-Ge Yayınları

[9] Mustafa Kemal Atatürk, Eskişehir-İzmit Konuşmaları, 1923, Kaynak Yayınları

Kürtlerin ve Türklerin meskûn olduğu yerin bir ve bölünmez bir vatan sayılması Misak-ı Milli'nin temel ilkesidir. Türkler egemen unsurdur. Kürtler bu unsurun egemenliği altındadır. Sivas Kongresi'nden Lozan'a kadar Türk burjuvazisi bu doğrultuda hareket etmiştir. Kürtlere en geniş haklar tanınacağı sözü verildiği anlarda dahi bu temel ilkenin dışına çıkılmamıştır. '21 Anayasasında yerel özyönetim özerkliği kısmen tarif edilse de Kürtlerin ulusal demokratik hakları tarif edilmemiştir. Ocak 1922'deki özerklik yasa tasarısında Kürtlere çoğunluk oldukları yerlerde kısmi idari özerklik hakkı tanınsa da, olası Kürt meclisine yasa çıkarma hakkı verilmemiştir. Demokratik özerkliği yerel yönetim özerkliğinden ayırt eden başlıca özellik, yerel meclisin yasama yetkisinin olmasıdır. Keza hiç bir metinde anadilde eğitim hakkı açıkça belirtilmemiştir. Kürtlerin kolektif hakları her durumda yok sayılmıştır.

Koçgiri Ayaklanmasına karşı tutumu Türk burjuvazisinin meseleye yaklaşımını ve gerçek niyetini yeterince açığa vurmuştur. Eğer gerçek içeriği ile bir özerklikten yana olunsaydı Koçgiri'de ortaya konan özerklik talebi kabul edilir ya da uzlaşmaya varılırdı. Oysa tam tersi yapıldı ve özerklik talebi vahşice bastırıldı.

Kürtlerin, birleştirici bir ulusal önderlikten yoksun oluşu, aşiretsel ve mezhepsel bölünmüşlüğü ve "din kardeşliği"ne safça bağlılığı Kürt ulusal kurtuluşu yönünde güçlü bir irade oluşumunu engelleyen başlıca faktörlerdir. Koçgiri ayaklanmasının

bastırılması kararının altında Kürt vekillerin de imzası var. Onlardan biri olan Bitlis mebusu Yusuf Ziya, Şeyh Sait ayaklanmasının öngünlerinde ayaklanmanın örgütleyicilerinden biri olduğu gerekçesiyle idam edildi. Bu, durumu açıklayan tipik bir örnektir. Türk burjuvazisi en alt perdeden verdiği taahhütlere dahi bağlı kalmadı ama Kürtlerin önderleri de kolayca aldandı ve Türk burjuvazisinin ihanetine çanak tuttu.

Bu koşullar altında Kürtlerin bağımsızlıktan vazgeçirilmesinin yegane yolu onların ulusal kültürel haklarının tanınması, aynı devlet çatısı altında eşit ve gönüllü birliğin güvence altına alınması, bu yönde kesin ve imza altına alınmış taahhütlerin verilmesiydi.

Sovyetlerin Ve Emekçi Solun Tutumu Da Eleştiriyi Hak Ediyor

3 Haziran 1920'de Sovyetler'in Dışişleri Halk Komiseri Çiçerin'in M. Kemal'e yazdığı mektupta ortaya koyduğu tutuma bağlı kalındığı söylenemez. Çiçerin mektubunun 4. maddesinde "*Türkiye'nin Ermenistan'da, Kürdistan'da, Lazistan'da, Batum arazisinde, Şarki Trakya'da ve Türklerle Arapların müştereken mukim buldukları bilcümle arazide milletlerin kendi mukadderatlarının tayin ve tespiti emrinde serbest bırakmasını ve mül-*

tecilerle kerhen hicret etmiş olanların bu mıntıkada serbestçe referandumu iştiraki için yurtlarına iade eylemesini tabi buluyoruz” demektedir^[10]. Mektubun 5. maddesi ise azınlıklarla ilgiliydi: “*Ekaliyet teşkil eden unsurlar için de Avrupa’nın en hür memleketlerindeki ekaliyetler için tanınmış olan bütün hukukun tasdiki*” istenmiştir. Sovyetler Türkiye’deki çok sayıda ulusun kendi kaderini tayin hakkının ve azınlıkların en ileri demokratik haklarının tanınmasını kesin bir dille belirtmiştir.

Kendini Marksist olarak tanımlayan pek çok kişi, grup, parti Cumhuriyet’in ilanına ve 1924 anayasası ile tarif edilen yeni düzene tarihsel ilerleme, burjuva ilerliciliği atfediyor. Genel geçer doğruları gerçek olguların yerine geçirmenin yol açtığı kaçınılmaz bir yanılgıdır bu.

M. Kemal 3 Temmuz 1920’de Çiçerin’in mektubunu değerlendirdiği Meclis gizli oturumunda “*Erivan Cumhuriyeti’ni tesis ve teşkil eden Ermenilerin müstakil (bağımsız) olmalarını ve bu bapta (konuda) arzularını her ne ise zaten kabul etmişiz. Fakat Kürdistan, Lazistan vesaire hakkında değil. Sureti umumiyede prensip şudur ki (Genellikle ilke şudur:) milli olarak çizdiğimiz daire*

dahilinde (sınırlar içinde) yaşayan anasını muhtelifiyei islamiye; yekdiğerine karşı ırki, muhti ahlaki bütün hukukuna riayetkar (Müslüman unsurlar birbirine karşı ırk, çevre ve ahlaklarına ilişkin hukuklarına saygılı) öz kardeşlerdir. Kürt, Türk, Laz, Çerkes ve sair bütün bu İslam unsurlar müşterekülmenfaadır (menfaatleri ortaktr.)” der^[11].

Bunun ne menem bir öz kardeşlik olduğu belli. Türk burjuvazisinin öz kardeşlik diye diye sonunda diğer ulusların anadilini yasaklamasına dahi Sovyetler gerekli tepkiyi göstermemiş, en başta ortaya koyduğu ilkesel tutuma bağlı kalmamıştır.

Dönemin Türkiyeli komünistleri de ulusal sorunlara çözüm konusunda 3. Enternasyonal çizgisini savunmuş ve programlarına almışken süreç içinde sosyal şovenizme sapmış ve Türk burjuvazisine yedeklenmiştir.

TKP’nin 10 Eylül 1920’deki birinci kongresinde kabul edilen programının Ulus ve Din bölümünün 7. maddesinde konsey cumhuriyetlerinin özgür ve gönüllü federatif birliği ulusal sorunlara çözüm olarak savunulur.

“7- *TKP değişik uluslara mensup devrimci işçi ve köylü sınıfları arasındaki eski düşmanlıkları kaldırmak için, aşağıdaki en kesin çözümlere girişir:*

a) *Dil ve kültür açısından her ulusun tam özgürlüğünü sağlamak ve (eşitsizlikleri telafi etmek üzere) herhangi bir ulusa özgü her türlü ayrıcalığı ortadan kaldırır.*

b) *TKP devlet örgütlenmesinde farklı uluslara mensup işçi ve köylüle-*

[10] Atatürk’ün Milli Dış Politikası (Milli Mücadele Dönemine Ait 100 Belge 1919-1921 Cilt 1 TC. Kültür Bakanlığı s. 155-156

[11] TBMM Gizli Celse Zabıtları Cilt 1 İş Bankası Yayınları s. 73

rin şuralar cumhuriyetlerinin kurulmasını kabul eder; **Özgür ulusların özgürce birliği** esasında olmak üzere **federasyon usulünü tercih eder.**

c) **TKP, işçi ve köylü sınıfları da tamamen ayrı ve bağımsız yaşama isteğini ifade eden akımlara kapılmış olan uluslar arasında, kanlı kavgalar çıkmasına yer vermemek için, bu gibi sorunların plebisit usulüyle, genel oya başvurarak çözülmesi yolunda öncülük eder.**"^[12]

Bu ileri program pratikleşmedi, kongre tutanaklarında kaldı. 15'lerin Karadeniz'de boğdurulmalarından sonraki TKP önderliği Kürtlerin ulusal demokratik taleplerle ortaya çıktığı her durumda Türk burjuvazisinin kuyruğuna takıldı. Hatta kraldan fazla kralcı kesildi. Kürt ayaklanmalarını toptancı bir mantıkla gerici-feodal ilan etti. Oysa tam da kavranacak ana halka Kürt ulusal mücadelesini desteklemenin ötesinde bizzat içinde yer alarak ezilen uluslar arasında yükselmekte olan sosyalizm sempatisini ete kemiğe büründürmekti.

Komünistlerin anlayamadığını M. Kemal iyi kavramıştı. Kürtlerle ittifak, tutulması gereken ana halkaydı. Türk burjuvazisi bunu başardığı için zafere ulaştı. Komünistler ise Kürt ulusal kurtuluşunun sözcüleri olarak ortaya atılacaklarına Kemalist burjuvazinin yedeğine düştüler. Komünistler için asıl yıkıcı olan buydu. Dinsel-feodal önderlikten yakınmak yerine Türklerin yanı sıra diğer halkların ve Kürtlerin de ulusal kurtuluşunu tam da programda ortaya konulduğu gibi savunsalardı Kürdistan dağlarını Bolşevizm ateşiyle tutuştururlardı. Koşullar buna çok uygundu. Sonraki yıllarda H. Kıvılcımlı bunu gördü ve anladı ama parti sosyal şoven pozisyonunu daima korudu. Kıvılcımlı, Kuzey Kürdistan'ın Türkiye'nin sömürgesi olduğunu, Kürdistan'ın diğer parçalarının da sömürgeci boyunduruk altında bulunduğunu, dört parçanın ulusal birliği ve kurtuluşu için mücadele edilmesi gerektiğini söyler ve partizan savaşı önerir^[13].

[12] Metnin orijinal hali için bk. Mete Tunçay, Türkiye'de Sol Akımlar, 1908-1925, s. 406

[13] "Türkiye'nin sömürge usulleriyle soyduğu... Kürdistan halkı, en beter sömürge baskısı altında inliyor. Türk burjuvazisinin Kürdistan'da onlarca yıllık hakimiyeti, eski devirleri gölgede bırakacak derecede bir sömürge soygunundan başka ciddi bir netice vermedi... Kürt halkı (işçi ve köylüleri) Türkiye'ye has bir "milli akıbet" değildir. İran sınırlarından Irak, Suriye'ye kadar, eski Osmanlı İmparatorluğu'nun ezası olan, şimdiki cumhuriyet sınırları civarında özellikle İngiliz ve Fransız emperyalizmlerinin sömürgeci halinde, ezilen ve soyulan bir Kürtlük var. Türkiye sınırları dışındaki Kürtlerin sömürge şartlarını tekrarlamak bir totoloji olurdu. Çünkü onlar adı üstünde sömürgeciler. Şu halde Kürdistan halkının kurtuluşu demek, ayrı bir devlet teşkil etmeye kadar bütün mazlum Kürtlüğün kendi kaderine, siyasi bağımsızlık derecesinde kendisinin sahip olmak hakkı, yalnız Türkiye'deki Kürtlerin değil, bütün Kürtlüğün bir tek sosyal ve siyasi yapı halinde kurtuluşu demektir... Kürdistan halkının kurtuluşundan vazgeçmek, devrimden vazgeçmektir. Türk burjuvazisi anti-emperyalisttir...her pahasına olursa olsun Türkiye'de Kemalizmi tutmak lazımdır. Şu halde Kemalizme karşı olan mazlum Kürt halkının kurtuluş hareketi duraklasın... ve ilh. Tezi, partimiz için pek de yeni bir tez olamaz. Bu tez, Türkiye'deki devrimci hareketleri Kemalizme kuyruk etmek tezidir...Bugünkü Kürdistan'da, herhangi bir komünist hissiyatı ve örgütü yaratmak için mahallin özelliklerine bakınca, iki noktadan şeye girişmek zarureti vardır: 1- Kadro yetiştirmek, 2- Partizanlar hareketi."

Hikmet Kıvılcımlı, Yol, 8 Yedek Güç; Milliyet (Doğu), s.193, Parti ve Doğu bölümü, Koksüz Yayınları.

Kıvılcımlı'nın 1930'larda açık biçimde ortaya koyduğu Kemalizm kuyrukçuluğu bugün de emekçi sol saflarda hala çok canlı. O günlerde ortak cephede birleşmek yerine Türk burjuvazisine, Kemalizm'e kuyrukçuluk yapan Kürtler ve emekçi sol bunun bedelini ağır ödemişti. Ne yazık ki bugün de hala Kemalizm'in kör edici ideolojik etkisi altında olan

I . Meşrutiyet anayasası 1876 anayasasına göre gerçek bir ilerlemeyi ifade ediyordu. 1921 anayasası da II. Meşrutiyet anayasasına göre gerçek bir tarihsel ilerlemeydi. 1924 anayasası ise 1921'e göre bir ilerlemeyi değil gerçek bir tarihsel gerilemeyi içeriyordu. Temel hak ve özgürlüklerin tanınması bakımından II. Meşrutiyet anayasasının bile gerisindeydi.

ve Kürtlerle birleşmekten kaçınan solcular var. Hala burjuva Türk devletinden medet uman, onun vaatlerine kanan Kürtler de var. Neyse ki bugün tarihten ders çıkaranlar ağırlıkta.

Karşı Devrimci Cumhuriyet Karşı Devrimci Anayasa

M. Kemal liderliğindeki Türk burjuvazisinin sözcüleri Lozan'a giderken hala Türk Kürt kardeşliğinden,

devletin Türklerin ve Kürtlerin devleti olduğundan bahsediyorlardı. Lozan antlaşması imzalandıktan sonra durum tamamen değişti. Artık Kürtlerin ve Sovyetler'in desteğine ihtiyaçları kalmamıştı. Artık ikiyüzlülüğü de alemi yoktu. Gerçek yüzleri her neyse onunla ortaya çıkacaklardı.

Kendini Marksist olarak tanımlayan pek çok kişi, grup, parti Cumhuriyet'in ilanına ve 1924 anayasası ile tarif edilen yeni düzene tarihsel ilerleme, burjuva ilericiliği atfediyor. Somut durumu ele almak yerine genel geçer doğruları gerçek olguların yerine geçirmenin yol açtığı kaçınılmaz bir yanılıdır bu.

Genel kanı ya da görüş şöyledir: Osmanlı feodal bir imparatorluktu. Cumhuriyet'le burjuva düzen inşa edildi. İkincisi birincisinden tarihsel olarak ileridedir. O halde ilericidir, hatta devrimcidir. Bu görüş tarihe çok vurgu yapar ama tarih bilgisinden yoksundur.

1908'de yukarıdan bir burjuva devrim gerçekleşti. Yeni anayasada pek çok değişikliğe gidildi^[14]. Artık millet padişaha sadakatle bağlı değil, padişah millete sadakatle bağlı olmak zorundaydı (madde 3). Padişahın hükümetin üyelerini keyfince belirlemesi yetkisi elinden alınıyor, sadrazamın (başbakanın) seçtiği bakanlardan kurulu hükümeti onaylama ile sınırlandırılıyordu (madde 7). Hükümet kararları için padişah-tan izin isteme yöntemi kaldırılıyor (madde 28, 29), hükümetin ve tek tek bakanların padişaha değil mec-

[14] Cem Eroğul, 1908 Devrimini İzleyen Anayasa Değişiklikleri, <https://cemerogul.files.wordpress.com/2012/03/1908-devrimini-izleyen-anayasa-dec49fic59fiklikleri.pdf>

lise karşı sorumlu olduğu belirtiliyordu (madde 30). Gensoru ile bir bakanın ya da hükümetin meclis tarafından düşürülmesi kuralı (madde 38) ile birlikte padişahın elinden mutlak veto yetkisi alınarak meclise geri gönderdiği yasanın mecliste değişiklik yapılmaması halinde onaylama zorunluluğu (madde 54) getiriliyordu. Sebepsiz cezalandırma ve tutuklama (madde 10), basımdan önce denetleme yani sansür yasaklanıyordu (madde 12). Toplanma ve örgütlenme özgürlüğü kabul ediliyordu (madde 120). “ II. Meşrutiyet, tarihimizin ilk yaygın örgütlenme etkinliğine tanıklık etti. Siyasal partilerden, sendikalardan kadın derneklerine dek, her türlü alanda insanlar örgütlenmeye giriştiler. 120. Madde bu hakkı anayasaya geçirdi.”^[15]

II. Meşrutiyet anayasası 1876 anayasasına göre gerçek bir ilerlemeyi ifade ediyordu. 1921 anayasası da II. Meşrutiyet anayasasına göre gerçek bir tarihsel ilerlemeydi. 1924 anayasası ise 1921’e göre bir ilerlemeyi değil gerçek bir tarihsel gerilemeyi içeriyordu. Temel hak ve özgürlüklerin tanınması bakımından II. Meşrutiyet anayasasının bile gerisindeydi.

1924 anayasasında “*madde 88: Türkiye’de din ve ırk ayırdedilmeksizin vatandaşlık bakımından herkese ‘Türk’ denir.*”^[16] Artık Kürt, Çerkes, Laz, Ermeni, Rum, Arap, Pomak, Roman, Arnavut ve diğerleri yoktu, dolayısıyla onların ulusal varlıklarından ve ulusal haklarından söz edilemezdi. “İrk ayırd edilmek-

sizin” denilerek herkesi Türk sayan ırkçılık anayasa hükmü haline getirilmişti. Yalnızca “Türk milleti”, “Türk devleti” vardı (madde 38). “Türkiye Devletinin dini İslamdır. Resmi dili Türkçedir” (madde 2). Herkes Türk’tür, dili Türkçedir, dini İslam’dır. ’24 anayasasının ruhu budur: tek millet, tek dil, tek din. Bu mudur tarihsel ilerleme?!

Cumhuriyetten ve Kemalizm’den kopuşmamak emekçi solun kimi bölüklerinin en büyük zaafıdır. Kürt ulusal özgürlük mücadelesine mesafeli duruşlarının altında bu burjuva kuyrukçuluğu yatmaktadır. Üstelik bu genel bir burjuva kuyrukçuluğuyla ölçülemeyecek kadar derin bir ideolojik ve politik travma halidir.

Cumhuriyetin ilanı kendi başına tarihsel ilerleme sayılabilir mi? Padişahlık zaten kaldırılmıştı (1922). Üstelik ’21 anayasası ile burjuva parlamenter sistemden çok daha demokratik bir düzen getirilmişti. Aşağıdan yukarı demokratik öz yönetimlere dayalı şuralar (halk meclisleri) öngörülmüştü. ’24 anayasası ile bu tümünden çöpe atıldı. ’21 anayasasında yasama ve yürütme yet-

[15] Cem Eroğul, age.

[16] <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa24.htm>

kisi meclisindi. '24 anayasası bunu da ortadan kaldırdı. Artık bakanları meclis seçmeyecekti, cumhurbaşkanı başbakanı, başbakan da bakanları atayacaktı. Cumhuriyet ilanı ve '24 anayasası tarihsel bir ilerleme değil, Türk burjuvazisinin karşı devrimci iki stratejik hamlesidir. Halen yürürlükteki düzenin kökleri ve kodları oradadır.

Cumhuriyetten ve Kemalizm'den kopuşamamak emekçi solun kimi bölüklerinin en büyük zaafıdır. Kürt ulusal özgürlük mücadelesine mesafeli duruşlarının altında bu burjuva kuyrukçuluğu yatmaktadır. Üstelik bu genel bir burjuva kuyrukçuluğuyla ölçülemeyecek kadar derin bir ideolojik ve politik travma halidir. Böyledir çünkü bu tutum Türk burjuvazisinin ve onun tarihsel önderi M. Kemal'in halklarımıza karşı işlediği korkunç suçları görmezden gelmelerine yol açmaktadır. Türk burjuvazisi Ermeni, Rum, Süryani, Kürt soykırım yapmış; ilk sermaye birikimini ve politik egemenliğini bu soykırım ve sürgünler üzerinde inşa etmiş; içeriği tek millet, tek dil, tek din, tek devlet olan burjuva cumhuriyet ve kurucusu M. Kemal sayesinde ayakta kalan ve gelişen bir burjuvazidir. Cumhuriyet ve Kemalizm kuyrukçuluğu bu tepeden tırnağa gericiliği sol sosuna bandırıp kitlelere sunmaktır.

Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi bilhassa da Öcalan 1921 anayasası, ya da 1920-23 dönemine vurgu yaparak kendisine yol açmaya, Türk burjuvazisi, aydınları ve halkı nezdinde tarihsel haklılıklarını ortaya koyma-

ya çalışmaktadır. Üstü örtülmeye, sansürlenmeye çalışılan o günün tarihsel gerçeklerini açığa çıkarmak elbette çok önemlidir. Yakın tarihi Nutuk'ta art arda sıralanan yalanlardan ibaret sananlar için bu gerçeklerin açığa vurulması Türk halk bilincinin aydınlatılmasına büyük bir hizmettir. Fakat aynı dönemin tarihsel bilinci Kürt yurtseverleri için de öğretici olmalıdır. Türk burjuvazisi Kürtleri bağımsızlıktan vazgeçirip özerklik havucuyla kendisine yedekledikten sonra fırsatını bulduğu anda onları ezmiş, varlıklarını dahi inkar etmiştir. Türk burjuvazisinin en üst makamdan, M. Kemal üzerinden verdiği taahhütler, sözler; anayasal güvenceler, meclise getirilen yasalar bir çırpıda yok sayılmıştır. Kuşkusuz anayasal güvenceler ve yasalar önemlidir ama aslanan halkın örgütlülüğü, pratikte kazanılan mevzilerdir. Koçgiri'de ayaklananlar tam da bunu yapmış, verilen sözlerin ve anayasanın uygulanması için öz yönetim ve özerklik talep etmiş, bunu gerçekleştirmek istemişti. Tıpkı bugün Farqin'in (Silvan), Nusaybin'in, Gever'in (Yüksekova) ve diğerlerinin yaptığı gibi. O gün mecliste M. Kemal'in sözlerine inanan Kürt vekiller ayaklanmayı erken buluyordu. M. Kemal ayaklanmayı bastırırken bundan güç aldı. Bugün de erken bulan çevreler var. Oysa tarihsel tecrübe yol göstericidir: Türk burjuvazisi Kürtlere statü vermez, Kürtler statüyü zorla koparıp alabilir. Emekçi sol içinde tarihsel tecrübe açıktır: Kürt'le birleşmeyen burjuvaziyle birleşir.

Yürüyüş'ün İnceltilmiş Sosyal Şovenizmi

Ziya Ulusoy

“Biz, direnen Suriye'nin yanındayız” diyor Yürüyüş. Kim bu direnen Suriye? Esad rejimi, emperyalistlerle çelişkisi olsa da, yine de gerici bir diktatörlük. Bu rejimi desteklemek neden “Suriye halkını desteklemek” olsun? İşbirlikçi rejimlerden görece ayrı yanlarına bakarak, Esad rejimine verdiği desteği, Yürüyüş, Rojava halklarından neden esirgiyor?

Yürüyüş dergisi, Kürt Ulusal Özgürlük Hareketine (KUÖH) ve enter-nasyonalist emekçi sol harekete karşı ideolojik saldırılarını yoğun olarak sürdürüyor. Son birkaç yıldır milliyetçi, muhafazakar ve ulusalcı şovenizme karşı ideolojik donanım sağlamayı adeta bir yana bıraktı. Varsa yoksa “Kürt milliyetçi hareket” aşılmasıyla KUÖH'ne ve “kuyrukçu oportünist sol”a karşı bütün teorik-ideolojik enerjisini ve hünerini harcadı. Seçimlerde de çabasını ve yazınsal yeteneğini HDP'ye karşı kullanmayı tercih etti. Özellikle son yıllarda Kürt “milliyetçi hareket” ve “kuyrukçu oportünizm” Yürüyüş dergisi için devrimci ve demokratik tabana gösterdiği bir korkuluk halini aldı.

Egemen sınıfların Kürt ulusal özgürlük mücadelesine karşı kitle desteğini pekiştirmek için Türk emekçi

sınıfları üzerinde güçlendirdikleri şovenizm emekçi solun bir bölümünü de etkisi altına aldı. Şovenizme elini veren bataklığa daha fazla battı.

Perinçek'in Vatan Partisi'nin faşist şovenizmi bir yana, Kıvılcımlı'yı rehber aldığını iddia eden HKP, Ermeni düşmanlığını ve Ergenekoncu generallere sevgi söylemlerini yükselten gerici bir güce dönüştü. TKP, “cumhuriyetin kazanımlarını korumak”, “ordu'muzla neden barışık olmayalım”, merkezi devrimci görev “yurtsever cephe” tespit ve politikalarını benimsedi. Şimdi TKP'nin sosyal şovenizmini KP sürdürüyor.

Yine, şovenist HKP ve sosyal şoven TKP, Kürtlere karşı şovenist bayrak çılgınlığına konu olan Türk burjuvazisinin bayrağını, “faşist milliyetçilerin elinden alarak devrimci halkın eline vermekle” övündüler.

Bayrakçılıkta Perinçek'in izinden yürüdüler. Gezi ayaklanmasına bayraklı kitlenin katılımının, bunun ispatı olduğunu ileri sürdüler.

Muhatabımız Yürüyüş elbette şovenizm bataklığına bu kesimlerin düştüğü ölçüde düşmedi. Fakat yine de Yürüyüş'ün Marksizm Leninizm adına Kürt sorunundaki tavrı ve yürüttüğü ideolojik mücadeleler incelenmiş sosyal-şovenizmin mücadele edilmesi gereken bir örneğini oluşturuyor.

1 970'li yıllarda devrimci hareketin geneli anti-emperyalizmi devrimin ulusal yanı olarak ele alan hatalı bakışa sahipti. Ama o dönemin devrimci hareketi yine de antiemperyalist mücadeleyi faşizme karşı mücadeleye tabi biçimde ele alıyordu.

Emperyalizm Baş Düşman Tespiti Ve Vatan Savunusu

Siyasal stratejide 1970'lerde çok tartışılan bir konu da temel düşmanlar, baş düşman ve baş çelişki sorunu idi.

Yürüyüş dergisi, Türkiye ve Kuzey Kürdistan devriminde baş düşman olarak emperyalizmi alıyor:

"BAŞ DÜŞMANIN AMERİKA OLDUĞUNU SÖYLEMEYE DEVAM EDİYORUZ".^[1]

Yürüyüş çizgisinin özellikle 15 yıllık aşkın süredir "vatan" ajitasyonu da çok yoğun. Bu çaba, içindeki iktidardan daha çok emperyalizmi baş düşman gören anlayışıyla uyum içinde.

"Vatanımız ABD emperyalizminin işgali altındadır."^[2]

"Halk için, vatan için, adalet için savaşmaktır"^[3]

"F Tipi hücrelerden çıkan Hasan Selim Gönen... çıkıyor dışarıya; ... halkı için, vatani için savaşa koşuyor."^[4]

Öncelikle vurgulayalım ki, işçi sınıfı ve halklarımızın devriminin başlıca düşmanları emperyalizm ve başını sermaye oligarşisinin çektiği egemen sınıflardır. Devrimin merkezi görevi on yıllardır süren sömürgeci faşist rejimi yıkmaktır. Sömürgeci faşist rejimi yıkmak, demokratik halk iktidarını kurmaktır. ABD ve emperyalizmin Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki siyasi ve askeri boyunduruğu sömürgeci faşist rejimi, onunla birlikte egemen sınıfların iktidarını yıkmak yoluyla tasfiye edilebilir.

Bu nedenle faşist rejimi destekleyen bütün sınıfsal ve siyasi güçler antifaşist mücadelenin temel düşmanlarıdır. Uzlaşan siyasi güçler tecrit edilmesi gereken karşıdevrimci uzlaşıcı güçlerdir.

"Haklıyız Kazanacağız" ismiyle yayınlanan, 12 Eylül askeri faşist darbesi dönemindeki Devrimci Sol davası savunmalarında, 1970'li yıllardan gelen, antiemperyalizmi bir

[1] DHKC, Açıklama 452, 2 Temmuz 2015, Halkın Sesi Tv

[2] DHKC, Açıklama 456, 11 Ağustos 2015, Halkın Sesi Tv

[3] DHKC, Açıklama 448, 30 Nisan, 2015, Halkın Sesi Tv

[4] Yürüyüş, sayı 324, 5 Ağustos 2012

nevi ulusal kurtuluşçuluk olarak gören “ulusalci” bir yaklaşım vardı. “Emperyalizmin yeni-sömürgesi Türkiye’de anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devriminin, Türk işçi, köylü ve diğer halk kesimleri için yeni tipte ulusal kurtuluşu sağlayacağı”^[5] belirtiliyordu.

Yürüyüş bugün, antiemperyalizmi devrimin “ulusal kurtuluşçu” yanı olarak gören bakışı öne geçiriyor. Ulusal kurtuluşu devrimin çözmesi gereken temel sorun olarak gördüğü için Türk işçi ve emekçilerinin mücadelesine de, Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi’ne (KUÖH) bu bakış açısıyla yaklaşıyor.

1970’li yıllarda devrimci hareketin geneli –Devsol geleneği dahil– antiemperyalizmi devrimin ulusal yanı olarak ele alan hatalı bakışa sahipti. Ama o dönemin devrimci hareketi ve o dönemin anlayışını koruyan “Haklıyız Kazanacağız” adlı savunma yine de antiemperyalist mücadeleyi faşizme karşı mücadeleye tabi biçimde ele alıyordu. Yürüyüş’ün yaptığı gibi bütün kendini antiemperyalist sayan güçleri birleştirme görevini önüne koymuyordu. Yürüyüş ise, antiemperyalizmi ulusal kurtuluşçu bakışla ele alıyor, bütün diğer görevleri ona tabi kılıyor, önceliği her kim kendini antiemperyalist ilan etmişse bütün bu güçleri birleştirmeye veren görüşü vazdediyor. Sömürgeci faşist rejime karşı kılını kıpırdatmayan ama anti ABD’ci kim varsa ona antiemperyalist payesi vererek, “ortak düşman ABD” cephesine dahil ediyor.

Bunu yaparken Mahir Çayan ve THKP-C bildirimlerine de göndermede bulunuyor. Evet, THKP-C’nin 1 No’lu bildirisinde “özgür vatan” vurgusu var. Ama yeni-sömürgeci-lik sisteminde de, emperyalistler örneğin devrimi ezmek için açık işgal yapıcaya değin, devrimin sınıfsal yanının ağır basacağı belirtiliyor:

“Ülkemizdeki baş çelişki **oligarşi** ile **halkımız** arasındadır. Olgarşi içinde bizzat emperyalizm yer aldığı için devrimci savaş sadece sınıfsal planda yürümeyecektir. Savaş, **sınıfsal** ve **ulusal** planda yürüyecektir. Şüphesiz oligarşik devlet cihazının militarize gücü yetersiz kalıp, Amerikan ordularının açıkça savaş içinde yer almasına kadar, **sınıfsal yan ağır basacaktır.**”^[6] (a.b.ç.)

Yürüyüş, Mahir Çayan’dan öğrendiklerini de doğru değerlendirmiyor. Devrimci savaşın ulusal planda da

[5] internette, www.ozgurluk.info/kitaplik/pdf/HakliyizKazanacagiz.pdf

[6] internette, M. Çayan Kesintisiz Devrim II-III, www.kurtuluscephe.com

yürüyeceği görüşü ve buna göre belirlenen strateji o gün de yanlıştı. Her şeyden önce yeni sömürgelerin emperyalizmden kurtuluşu ulusal bir sorun olmaktan çıkmıştı, ama bundan da öte Türkiye’de sömürge boyunduruğu altında olan bir Kürt ulusu vardı. “Ulusal kurtuluş”tan ancak Kürt ulusunun burjuva Türk sömürgeci boyunduruğundan kurtuluşu bağlamında söz edilmeliydi. Fakat Mahir Çayan, Kürt ulusal devrimi yokken ve Türk halkının büyük çoğunluğunun “Kürtler vatani bölüyor” şovenist algısı ile bilinci sakatlanmamışken bunları söylüyordu. Üstelik ulusal değil sınıfsal planda mücadeleyi öne çıkarıyordu. Yürüyüş, Mahir’e gönderme yaparak vatan ajitasyonu yapmakla, gerçekte Mahir Çayan’ı kendi ulusalcılığı için kullanmış oluyor. Kesintisiz Devrim’deki “*Amerikan ordularının açıkça savaş içinde yer almasına kadar; sınıfsal yan ağır basacaktır*” anlayışından sapma gösteriyor.

Üstelik Mahir Çayan ve THKP-C, Mihri Belli’nin MDD’ci anlayışını yeni reddetmiş ve onu aşarken doğum izlerini hala üzerinde taşıyordu. Bu anlaşılırdır.

Yürüyüş ise aradan 50 yıla yakın bir süre geçtikten ve oligarşi içinde sermaye oligarşisinin başat egemenliği gerçekleştikten sonra çubuğu büyük ölçüde vatan vurgusuna büyüyor, vatancı kesiliyor. Bununla kalmıyor, emperyalist ordu(lar) devrimine askeriyeye doğrudan müdahale etmiş gibi devrimin antiemperyalist ulusal kurtuluş yanını öne çıkarıyor.

Antiemperyalizmi ulusal kurtuluşçu merkezi görev olarak sunuyor.

Böyle olunca da, KUÖH’ne karşı ideolojik mücadeleyi, sosyal şovenizme karşı ideolojik mücadeleden öne çıkarıyor. “Kürt milliyetçi hareket” diye aşağılıyor.

Haklıyız Kazanacağız’da, pek çok kez “Kürt yurtsever hareketi” kavramsallaştırmasıyla ve devrimde müttefik gören yaklaşımıyla Devsol geleneği, KUÖH’ne olumlu yönden bakıyordu. Savunmada ulusal özgürlükçülüğün sosyalistlikten farkı vurgulanırken “küçük burjuva milliyetçiliği tabanındaki hareket” kavramı kullanılıyordu. 1960’lı yılların tersine 1970’li yıllarda “milliyetçi” kavramının sol kitlede gericilikle özdeşleştiği dikkate alınmıyordu.

Yürüyüş, şimdi ise hem Kürt milliyetçiliği kavramıyla olumsuzluyor, müttefik olarak gören olumlu bakış ve yurtsever kavramlaştırmasını tamamen bir kenara bırakıyor, hem de ezen ulus milliyetçiliği ile ezilen ulus milliyetçiliğini halkları düşmanlaştırma bakımından benzer nitelikte görüp suçluyor.

İşçi ve Emekçileri Bölen Kürt Milliyetçiliği Mi? Ya Da Ezen Ve Ezilen Ulus Milliyetçilikleri Bir Mi?

Yürüyüş, sosyalizm için mücadele ile Kürt ulusal özgürlük mücadelesini karşılaştırırken şunu söylüyor:

“Milliyetçilik bayrağı halkları düşmanlaştırır; sorunları çözümsüzleştirir.”^[7]

“Kürt milliyetçi hareket de eylem çizgisiyle, politikalarıyla halkları bir-

[7] DHKC, Açıklama 457, 10 Ağustos 2015, Halkın Sesi Tv

birine düşmanlaştırmaktadır. Milliyetçi politikalar haklı ve meşru talepleri gayri meşru duruma düşürüyor.”^[8]

Kürt ulusal özgürlük mücadelesi, hedef ve amaçları nedeniyle ezen ve ezilen ulus işçilerini birleştirmeye yetmez. Fakat neden düşmanlaştırsın? Tersine KUÖH, halkların demokratik kardeşliğini geliştirmeye önem veriyor. Halkların düşmanlaştırılmasına karşı tavrı vardı, halkların kardeşliğinden yanaydı, bu tavrını bugün çok daha yüksek kararlılıkla devam ettiriyor.

Halkları düşmanlaştıran, Kürt ulusunun, özgürlük, demokratik özerklik amaçları doğrultusundaki mücadelesi değil. Tersine bu mücadeleye karşı Türk burjuvazisinin, partileri, medyası ve kitle örgütleriyle yükselttiği şovenist şartlanmadır.

Yürüyüş, ezilen sömürge Kürt ulusunun yurtseverliğini, “halkları düşmanlaştırmak”la suçlayarak, şovenizmin Türk emekçileri üzerindeki etkisiyle paralel görüş belirtmiş oluyor. Ancak sosyal şovenler ve şovenizmden etkilenmiş ortalama Türk emekçisi Kürt ulusal özgürlük hareketini “halkları düşmanlaştırmak”la suçlayabilir. Yürüyüş, hem de HDP’ye 400’ün üzerinde şovenist faşist saldırı olduğu, sıradan Kürt insanların sivil ırkçı saldırılarla katledildiği ortamda bu suçlamasıyla, sosyal şovenlerle aynı düzeye düşüyor.

Kürt ulusal özgürlük hareketi, geçmişte bazı yanlış eylemler yaptı, bununla halkların kardeşliğine de, kendisine de zarar verdi. Kuşkusuz bunlar yanlış eylemlerdi ancak bun-

lar aşıldı ve hareketin yönelimlerinde belirleyici olmadı.

Bugün ise, KUÖH bu konuda azami dikkati gösterdiği halde, Yürüyüş bu suçlamayı yapıyorsa, düşmanlık yaratmada Türk şovenizminin oynadığı faşist rolü küçümseyerek, örtetek, sosyal-şovenizmi geliştirmiş oluyor. Mezarlıkta ıslık çalarak Türk şovenizmi denizinde boğulmaktan kurtulacağını sanıyor ve kendisini de kandırıyor.

Yürüyüş ise, antiemperyalizmi ulusal kurtuluşcu bakışla ele alıyor, bütün diğer görevleri ona tabi kılıyor, önceliği her kim kendini antiemperyalist ilan etmişse bütün bu güçleri birleştirmeye veren görüşü vazediyor.

KUÖH’nin politikalarıyla halkları düşmanlaştırdığı suçlamasıyla, ezilen ve ezen ulus milliyetçiliklerine benzer nitelik de atfetmiş oluyor. Marksizm-Leninizm’in her zaman ilhakçı-ezen-sömürge ulus milliyetçiliğiyle, ezilen ulusun yurtseverliğini birbirinden ayırdığı ilkesini bir kenara atıyor.

Türkiye Ve Kuzey Kürdistan’da Devrimin Görevleri Farklılıklar Taşır

Yürüyüş Kuzey Kürdistan’ı Türk burjuvazisinin politik ilhaki altında

[8] Yürüyüş, sayı 486, 13 Eylül 2015, Halk Cephesi açıklamasından.

görüyor. Böyle görmesine rağmen, birleşik devrimin her iki ülkede farklılıklarını yalnızca somut bazı koşullara göre taktiklerle sınırlıyor.

Devsol geleneğinden gelen bu anlayışı Yürüyüş bugün daha kaba ve katı hale getirdi.

Örneğin Lenin ezilen ulusların özgürlüğü sorununda her iki ulustan proletaryanın nasıl tavır takınması gerektiğine işaret eder. Ezen ulus proletaryasının ayrılma özgürlüğünü

Halkları düşmanlaştıran, Kürt ulusunun, özgürlük, demokratik özerklik amaçları doğrultusundaki mücadelesi değil. Tersine bu mücadeleye karşı Türk burjuvazisinin, partileri, medyası ve kitle örgütleriyle yükselttiği şovenist şartlanmadır.

savunmaya ağırlık vermesi, ezilen ulus proletaryasının birleşme özgürlüğünü savunmaya ağırlık vermesi gerektiğini vurgular.

Devrimin her iki ülkedeki ekonomik-sosyal farklılıktan doğan ayrı görevlerini bir yana koyalım. Ulusal sorun açısından devrimin görevleri farklıdır.

Marks, İrlanda sorunu nedeniyle İngiliz burjuvazisi İngiliz işçisini şovenizmle gericileştirdiği koşullarda, daha sonra federasyon biçiminde birliğe doğru geçmek gerekse de

İrlanda'nın İngiltere'den ayrılması gerektiği, bu olmadan İngiliz işçisinin gericilikten kurtulamayacağı görüşünü dile getiriyordu:

“Eskiden İrlanda'nın İngiltere'den ayrılmasının olanaksız olduğunu düşünürdüm. Gerçi ayrılıktan sonra federasyon gelebilir ama şimdi artık bu ayrılığı kaçınılmaz görüyorum.”^[9]

İrlanda, diğer sömürgelerden farklı olarak İngiliz emperyalizminin “iç sömürgesi”ydi. Kuzey Kürdistan da Türk burjuvazisinin “iç sömürgesi”dir. Veya Yürüyüş’ün kabul ettiği gibi “ilhakı altında”dır tespiti yapılırsa da, birleşik devrimin her iki ülkede öne çıkan görevleri farklıdır.

“Uzun yıllar İrlanda sorunu üzerinde çalıştıktan sonra, o sonuca vardım ki, İngiliz egemen sınıflarına kesin darbe (ve bu, tüm dünyadaki işçi hareketi için de belirleyici olacaktır) İngiltere’de değil, yalnızca İrlanda’da vurulabilir.” (...) *“İngiltere, sermayenin metropolü, şimdiye dek dünya pazarını yöneten güç, günümüzde işçi devrimi açısından en önemli ülkedir; dahası, bu devrimin maddi koşullarının belli bir olgunluk derecesine eriştiği tek ülkedir. Dolayısıyla, Uluslararası Emekçiler Derneği, her şeyden önce İngiltere’deki toplumsal devrimi çabuklaştırmayı amaçlar. Çabuklaştırmanın tek aracı da İrlanda’yı bağımsız yapmaktır. Öyleyse Enternasyonal’in ödevi **İngiltere ile İrlanda arasındaki çatışmayı her yerde öne çıkarmak ve***

[9] Marks’tan Engels’e Mektup, 2 Kasım 1867, Marks-Engels Seçme Yazışmalar Cilt 1, Sol Yayınları, s. 228.

her yerde, açıkça İrlanda'dan yana olmaktadır. Londra'daki merkez konseyin özel görevi İngiliz işçi sınıfında, İrlanda'nın ulusal kurtuluşunun, onlar için soyut adalet ya da insan-cil duygular sorunu olmadığı ama kendi toplumsal kurtuluşlarının ilk koşulu olduğu bilincini yaratmaktadır."^[10](a.b.ç)

İrlanda'da olduğu gibi, Kürdistan'da da ilhak ve işgale karşı mücadele en öndeki merkezi görevdir. O günün İngiltere'sinde nasıl ki İrlanda sorununun çözümü İngiliz işçisinin gericilik içinde boğulmasını önleyecek derecede öne çıkmışsa, bugünün Türkiye'sinde de sınıf mücadelesinin merkezi sorunu olan faşist diktatörlüğü yıkma mücadelesi kapsamında en öne çıkan görev sömürgeciliğe karşı mücadeledir. Kürtler için ulusal kurtuluş konusu olan, Türkiye işçi sınıfı için sınıf mücadelesi konusudur.

Kuzey Kürdistan devriminde öne çıkan görev ulusal özgürlük görevidir. Birleşik devrimin faşist diktatörlüğü yıkacak mücadelede Kuzey Kürdistan'daki görevi ulusal özgürlük mücadelesinin önde olduğu biçimde geliştiriyor. Bu sömürgeci-ilhakçı boyunduruğun kaçınılmaz sonucudur.

Birleşik devrimin Türkiye'de temel sorunu faşist diktatörlüğü yıkmak, işçi sınıfının, bütün emekçi ve ezilen sınıf, inanç, cins ve kesimlerin politik özgürlüğünü gerçekleştirmektir. Sömürgeci-ilhakçı boyunduruğu tasfiye, kirli-sömürgeci

savaş düzeyine dek şiddetlenmiş bu boyunduruğu yıkmak ve ürettiği şovenist zehirlenmeye karşı mücadele, antifaşist mücadelenin Türkiye tarafında öne çıkan görevi haline gelmiştir. Demokratik devrim ancak bu zemin üzerinden ilerleyebilir, işçi sınıfı sosyalizme ancak bu görevleri yerine getirdiğinde yürüyebilir.

Bu farklılık Türkiye ve K. Kürdistan'da farklı politikalar izlemeyi de gerektirir. Kürdistan'da

Yürüyüş, ezilen sömürge Kürt ulusunun yurtseverliğini, "halkları düşmanlaştırmak"la suçlayarak, şovenizmin Türk emekçileri üzerindeki etkisiyle paralel görüş belirtmiş oluyor.

ulusal özgürlükten yana olanları bir ulusal kurtuluş cephesi içinde toplamak, Türkiye'de ise Türk şovenizmi ve sosyal şovenizminden, Türk ulusalcılığından ayrılmak esastır. Demek ki devrim için birlik Kürt ulusal özgürlükçüleriyle burjuva Türk ulusçuluğundan kopuşanların devrimci demokratik cephesi biçiminde olmalıdır.

Ayrıca Kuzey Kürdistan'daki ulusal özgürlük devrimiyle başlamış olan devrim, Türkiye tarafında devrime henüz dönüşmemiştir. Mücade-

[10] Marks'tan Sigfried Meyer Ve August Vogt'a Mektup, 9 Nisan 1870, Marks-Engels Seçme Yazışmalar Cilt 2, Sol Yayınları, s.15

le düzeyleri arasındaki dengesizlik çok büyüktür. Bu, mücadele taktiklerinde farklılıklar gerektirebilir. Eğer Türkiye, bölge ve dünya koşulları Kürt ulusal özgürlük devriminin ayrı zaferini çok zorlaştırıyorsa, soluklanmak, güç büyütme, zafer için koşullar elverdiği zamana kadar gelişmeye devam etmek için taktik değişiklikleri gündeme gelebilir.

Örneğin şovenizmin egemen kılındığı Türk halkı, KUÖH'ni "bölücü tehlike" görmeye büyük oranda inanmaya devam ettiği sürede, çift taraflı ateşkes ve demokratik barış mücadelelerinin demokratik bilincin gelişmesinde rol oynayacağı açıktır.

Kürdistan'da ulusal özgürlükten yana olanları bir ulusal kurtuluş cephesi içinde toplamak, Türkiye'de ise Türk şovenizmi ve sosyal şovenizminden, Türk ulusalcılığından ayırışmak esastır.

Bugün devrimci ve antifaşist hareketin, şovenizm denizinde boğulmaya çalışıldığını kim inkar edebilir?

Yürüyüş bunları anlamamakta, buradan gelen görevleri horlamakta. Ama öte yandan KUÖH'yle ittifaktan uzak durmaktan, ona yönelik ideolojik saldırıları yoğunlaştırmaktan yarar beklemekte, sosyal şovenizme düşmekten gocunmamaktadır.

"Emperyalizme karşı olan tüm anti-emperyalist güçleri emperyalizme karşı birleştirme iddiasını taşıyoruz."^[11] Peki, Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da faşizme karşı olan bütün güçleri-örneğin KUÖH de dahil-birleştirmekten neden kaçınıyorsunuz? Kaldı ki emperyalizme kısmen karşı olan bir grup eğer emekçilere ve devrimcilere saldırıyorsa desteklenmez ve onunla birleşilmez. Emperyalizme karşı olan bütün güçleri birleştirmeye çalışmak adına atılan adımların Kürt ulusal özgürlük hareketine düşman güçlerle birleşmeye kapı açacağı açık değil mi? "Kürtler vatanı bölüyor, onlar emperyalizmin böl-yönet politikasının aletidirler" diyen gerici güruhla Yürüyüş'ün tam da bu zeminde benzer pozisyonda olması bunun kanıtı değil mi?

Başka bir farklılığa değinelim. "Bağımsız Türkiye" Yürüyüş'ün en çok yükseldiği şiar. Bu şiar "vatansever" ajitasyonu ile birleşerek, onun Kürt halkının ulusal özgürlük mücadelesinin güçlerinden uzakta durmasına yol açıyor. Dosdoğru Türk halkındaki şovenist etki koşullarında, onların Kürtlere karşı düşmanlığını vatanseverlik adı altında kışkırtıyor.

Yürüyüş, "gizli işgal" teorik görüşünden hareketle Türkiye'nin işgal altında olduğu ajitasyonunu yoğun olarak yapıyor. Oysa Türkiye işgal altında değil. Emperyalizmden bağımsızlık mücadelesi Türk halkı için bir ulusal kurtuluş sorunu değildir. Demokratik halk devriminin içinde ve faşist diktatörlüğün yıkılmasına tabi bir görevdir.

[11] Yürüyüş, sayı 324, 5 Ağustos 2012

Ama Kuzey Kürdistan, Yürüyüş'ün de kabul ettiği gibi Türk burjuvazisinin ve devletinin ilhak ve işgali altında. Kürdistan için bağımsızlık, sömürgeci-ilhakçı boyunduruktan kurtuluş sorunudur, birleşik devrimin Kürdistan'da en öne çıkmış ve merkezi görevidir.

Türkiye'yi işgal altından kurtarma ve bu doğrultuda vatan için ölümü kucaklama, vatanseverlik ajitasyonu sayısız defa Yürüyüş'te işlendi, işlenmeye devam ediyor. Fakat politik ilhak tespitini yaptığı Kuzey Kürdistan'ın Türkiye'nin işgalinden kurtarılması, Kürtlerin vatanının bağımsızlığı için ajitasyon yürüttüğü görülmedi.

Demokratik Barış Mücadelesi Şovenizmi Geriletir

Yürüyüş'ün ideolojik mücadelede en çok saldırdığı konulardan biri de demokratik barış mücadelesi.

Öcalan eliyle PKK'nin tasfiyeye götürüldüğü iddiasını şimdilik bir yana bırakalım.

Öcalan'ın 2013'te, başlattığı diyalog ve müzakere politikasının, emperyalizmin egemenliğinde yürütülen bir politika olduğunu ileri sürüyor.

"Sürecin baş aktörü ve yürütücüsü emperyalizmdir. Her şeyi belirleyen de yönlendiren de onlardır. AKP'nin ve PKK'nin rolleri ancak onların izin verdikleri çerçeve içindedir. İki gücün hareket alanı içinde ise temel belirleyici olan AKP'dir."^[12]

1993'ten itibaren PKK'nin ateşkesler başlatmasını reformizmle

ve uzlaşıcılıkla eleştiren Yürüyüş, 1999'dan itibaren de PKK'yi ideolojik-siyasi teslimiyetle suçlamakta.

Bu suçlamasına bağlı olarak, Oslo sürecini de, 2013'te başlatılan süreci de, emperyalizmin belirleyiciliğindeki olgu olarak eleştiriyor.

Oysa 2004'te PKK'nin yeniden başlattığı silahlı mücadele, emperyalist tasfiye girişimine başkaldırının da ifadesiydi ve Türk egemen sınıflarını da, emperyalizmi de ateşkes ve "görüşme süreci"ne zorladı. 2013'e gelen süreçteki son bir buçuk-iki yılda PKK'nin Devrimci Halk Savaşı çizgisindeki mücadelesinin AKP hükümetini ve devleti sarstığı herkesin kabul etmesi gereken bir gerçek.

Emperyalistler ve Türk egemen sınıfları, ateşkesi ve görüşmeyi, en az hak temelinde KUÖH'ni sona erdirmenin aracı yapmak istiyor.

KUÖH ise, Kuzey'de demokratik özerklik statüsü elde etmenin, kitle gücünü ve örgütlenmesini büyütmenin aracı yapmayı hedefliyor.

Bugün yürüttüğü mücadelenin -Kuzey'de ve diğer parçalarda-Kürt halkında devrimcilik ürettiğini söylüyor ve vurguluyoruz.

Bu temel üzerinde çift taraflı ateşkes zorlama ve Kürt ulusal haklarının kabul ettirilmesi amacına bağlı barış mücadelesi, Türk emekçi kitlelerinin bilinci üzerinde egemen olan şovenizmi yıkma ve devrimci hareketin gelişmesine zemin hazırlama işlevi görüyor.

Bunu değerlendirmek devrimci ve demokratik antifaşist hareketin görevidir.

[12] Emperyalizmin "Çözümü", Yürüyüş, sayı 443,16 Kasım 2014.

Nitekim en büyük kendiliğinden halk ayaklanması olan Gezi ayaklanması böyle bir ortamda gerçekleşti.

HDP 7 Haziran seçiminde kitlesel desteğini bu süreçte büyüttü. Bu desteğin büyük çoğunluğu AKP tabanından kopararak alındı. Bu şu demektir, ateşkes ve görüşme süreci, Kürt halkının geri yığınlarını KUÖH'ne yaklaştırıyor. Yine küçümsenmeyecek nicelikte desteği Türk halkından aldı (yaklaşık 1 milyon oy). Bu, Türk emekçilerinin üzerindeki egemen şovenist atmosferin yıkılmaya başladığını, daha fazla yıkılacağını gösteriyor. Yürüyüş bunu anlamak yerine, HDP'ye katılan ESP vb güçleri parlamentarizm ve milletvekilliği peşinde koşmakla suçlamakta.

Devrimci hareket olarak, diğer eksikliklerimiz bir yana, Türk halkında egemen kılınan şovenizmin, gelişme zeminimizi nasıl boğduğu, bu zemini değiştirecek taktikleri uygulamaya KUÖH'nin olduğu kadar bizim de ihtiyacımız olduğu açık değil mi?

HDK ve HDP'nin demokratik cephe olarak bu ihtiyaç doğrultusunda işlev gördüğü ortada.

Türk emekçi kitlelerinde Kürt sorunu barışçı tarzda çözülsün talebini yaygınlaştırarak bu talep doğrultusunda büyük kitle eylemleri düzenlemek, kitleleri devrimci harekete yakınlaştırmaya hizmet eder.

Böyle olduğu için Erdoğan ve AKP faşizmi, Ankara barış mitingine karşı, yönlendirmesindeki DAİŞ canilerini kullanarak kitlesel katliam yaptı.

Böyle olduğu için HDP'nin destek kitlesinin artmasına karşı Erdoğan 7 Haziran öncesinden başlayarak masayı devirerek savaşı yeniden başlatıp tırmandırdı.

Yürüyüş, Türk emekçi kitlelerindeki şovenizm ve gericiliğin sanki PKK savaşı sürdürmediği için gelişkin olduğu görüşünü dile getiriyor. Bu tavrıyla, ateşkes ve demokratik barış politikasını doğru değerlendiremedi. Değerlendiremediği için de Kürdistan devrimini batıdaki devrimci mücadeleyle birleştirmede başarısız olmakla kalmıyor, bu birleşmenin engeli olmaya çalışıyor, şovenizmin değirmenine su taşıyor. Gel gör ki suçu KUÖH'ne atıyor.

Rojava Devrimi Ve Yürüyüş'ün Esad Kuyrukçuluğu

Yürüyüş, Türk halkındaki sosyal şovenizmin ve Esad rejimini destekleme politikasının o denli esiri ki, Rojava halklarının iktidarı ele geçirmesine devrim demeye dili varmıyor.

Ne devrimi, otorite boşluğunda iktidarı aldılar diyor.

Bir de, Suriye'de üçüncü yol, ara yol olamayacağını, ya emperyalistler ve işbirliğindeki gericilerin savaşının ya da Esad rejiminin tarafında olunabileceğini söyleyerek "Biz, di-

renen Suriye'nin yanındayız.” diyor (sayı 324). Esad rejimi öncülüğündeki tarafın yanında olmayı Suriye halkının yanında olmak olarak görüyor.

“Rojava’da yaşananların da ‘devrim’le uzaktan-yakından alakası yoktur. Suriye’de yaşanan iç savaş nedeniyle iktidar boşluğunun sonucudur. PYD’nin emperyalizmin ve Türkiye’nin beslemesi çapulcularla anlaşmalar yaptığı biliniyor. Yine ‘ateşkes’, ‘geri çekilme’ açıklamalarıyla birlikte PKK gerillalarından bin beş yüzdenden fazlasının (burjuva basının rakamlarıdır) Suriye’ye “Esad’a karşı savaşmak için gönderildiği” ortadayken, PYD’nin pratiğinin olumlanacak hiçbir yanı yoktur. Olamaz da.”^[13]

Arap halk ayaklanmalarını emperyalizmin güdümündeki hareketler gören Yürüyüş, Mübarek diktatörlüğüne karşı ayaklanmayı da öyle değerlendirdi. Fakat Mursi diktatörlüğüne karşı ayaklanmayı –doğru değerlendirmeye– halk ayaklanması olarak tespit etti.

“Ortadoğu’yu yeniden şekillendirmek için açıkça kullandığı halkların diktatörlüklere karşı olan memnuniyetsizlikleri reformist ve oportünist sol tarafından da “devrim” olarak değerlendirildi ve desteklendi.” “Bugün ‘Arap baharı’ denen saldırının ne olduğu daha açıktır.”^[14]

Kendi çıkmazının çelişkisini gidermek, iki ayaklanmaya bakış açısındaki çifte standardı izah etmek Yürüyüş’ün görevi.

Fakat eleştirdiği bizler, her iki diktatörlüğe karşı ayaklanmaları doğru tespitle halk ayaklanmaları olarak değerlendirdik. Bizi emperyalizmin kuyrukçuluğuyla suçlayan Yürüyüş, ikinci ayaklanmayı –devrimci halk örgütlenmesi güçsüz olduğu için– Mursi’ye darbe yapmada değerlendirmekten kaçınmayan Sisi diktatörlüğü ve destekçisi ABD ol-

Yürüyüş, “gizli işgal” teorik görüşünden hareketle Türkiye’nin işgal altında olduğu ajitasyonunu yapıyor. Oysa Türkiye işgal altında değil. Emperyalizmden bağımsızlık mücadelesi Türk halkı için bir ulusal kurtuluş sorunu değildir. Demokratik halk devriminin içinde ve faşist diktatörlüğün yıkılmasına tabi bir görevdir.

duğu halde, kendisini emperyalizm kuyrukçuluğuyla suçlamadı. Çifte standart uyguladı.

“Mısır’da Temmuz 2013’te Tahrir Meydanı’nda Muhammed Mursi iktidarına karşı 30 milyon kişi toplandı. Fakat devrimci bir önderlikten yoksun olan bu halk hareketi...”^[15]

Bunu geçelim.

[13] Kürt Milliyetçi Hareketin Tasfiyesinde ‘Yeni Dönem’ Ve Sol’un Tavrı, Yürüyüş sayı 372-377, 14 Temmuz-5 Ağustos 2013.

[14] Yürüyüş, sayı 324.

[15] Yürüyüş, sayı 410, 30 Mart 2014.

Fakat emperyalistlerin geliştirdiği Suriye'deki gerici iç savaşta Esad rejimini destekledi. Yetinmedi, gerici iç savaşta taraf olmayan Rojava Kürt hareketi ve PYD'yi, "*Suriye konusunda ise 3. yol adı altında örtülü olarak emperyalizm (tarafından-bn) desteklenmiştir.*"^[16] diyerek suçladı.

İç savaşın yarattığı iktidar boşluğunu değerlendirerek Rojava halklarının yönetimi ele geçirmesi devrimdir. Paris Komünü de, Almanya'ya açtığı savaşta 3. Bonapart impara-

**Bu temel üzerinde
çift taraflı ateşkese
zorlama ve Kürt ulusal
haklarının kabul ettirilmesi
amacına bağlı barış
mücadelesi, Türk emekçi
kitlelerinin bilinci üzerinde
egemen olan şovenizmi
yıkma ve devrimci
hareketin gelişmesine
zemin hazırlama işlevi
görüyor.**

torluğunun yenilmesi "boşluğunda", ulusal muhafızlar içinde Almanya'ya karşı Paris'i savunmak için örgütlenmiş proleterlerin silahları vermeyi reddederek yönetimi kendi ellerine almalarıyla kuruldu. Dünya tarihinde iktidarla taçlanan ilk proleter devrim oldu. Oluş şeklini tek biçime bağlayarak mı devrim olup olmayacağını tespit edeceğiz?

Paris Komünü'nde, önceki süreçte proleter mücadelelerin eğittiği iş-

çiler devrimi, "iktidar boşluğundan yararlanarak" yaptı. Rojava'da da KUÖH'nin önceki süreçte eğittiği Kürt halkı PYD öncülüğünde "iktidar boşluğunu değerlendirerek" demokratik devrim yaptı.

Daha önce Demokratik Değişim Cephesi içinde birlikte yer aldıkları Birleşik Komünist Parti ve Sosyal Reform Partisi, emperyalist işgal tehdidine karşı Esad'ı destekleyip "uzlaştırma bakanlıkları"na üye verdiler. PYD ise her iki tarafla da uzlaşmadı, "bağımsız halk hareketi"ni Rojava'da örgütlemeye devam etti. Fırsatı yakaladığı anda iktidarı ele geçirdi. Gericici savaşta halkları koruma politikasıyla halklardan aldığı desteği büyüttü. Halk örgütlenmelerini alabildiğine genişletti. Bu örgütlenmeleri devrimin iktidarına getirdi.

Gericici savaş güçlerinin saldıracağını bildiği için daha devrimin ilk gününden itibaren YPG'yi örgütledi. Halklara ve inançlara özgürlükleri gerçekleştirdi.

Kadın kitlelerini devrimin en ön saflarına seferber etti, yetki ve karar sahibi yaptı.

Rojava Devrimi'ne silahlı saldırıları, Esad rejimi değil, ÖSO, Nusra ve DAİŞ gerçekleştirdi. Bu saldırıları önlemek için ÖSO ile yapılan 11 maddelik protokolü, amacı saldırıları önlemek olan diplomasiyi bile Yürüyüş, devrimden 1 yıl sonra dahi, 'Türkiye'nin eğittiği çapulcularla işbirliği' yapmak biçiminde yorumluyor ve suçluyor.

Yürüyüş, Rojava Devrimi'ni anlamayan devrimciliğe düşmekle

[16] Yürüyüş, sayı 432, 31 Ağustos 2014.

kalmıyor, Esad kuyrukçuluğuna da düşüyor.

“Biz, direnen Suriye'nin yanında-yız” (sayı 324) diyor Yürüyüş. Kim bu direnen Suriye? ABD, Avrupa emperyalistleri ve bölge gerici devletlerinin gerici müdahalesine ve işbirlikçileştirdiği gruplar üzerinden savaşa dahil olmasına karşı, Esad rejimi öncülüğünde savaşan halk kesimini desteklediğini kastediyor. Söylemese de yaptığı bu. 1991'de Irak işgali sırasında da Saddam rejimini emperyalist işgale karşı desteklemiştir. Esad rejimi, emperyalistlerle çelişkisi olsa da, yine de gerici bir diktatörlük. Bu rejimi desteklemek neden “Suriye halkını desteklemek” olsun?

İşbirlikçi rejimlerden görece ayrı yanlarına bakarak, Esad rejimine verdiği desteği, Yürüyüş, Rojava halklarından neden esiriyor? Emperyalist işgal tehdidi karşısında “milli” burjuva diktatörlüklerine destek, kısmi üç dünyacı bu fikir, belki 1945 öncesi sömürge, yarı sömürge koşullarında (doğru olmasa bile) anlaşılır. Ama sonrasında, özellikle bugünün koşullarında düpedüz “milli çıkarlar” nedeniyle sınıf işbirliği olur.

Yeni sömürgecilik koşullarında da, ABD ve SB arasındaki güç ilişkisi dengesinden yararlanarak görece “bağımsız” davranan ama içte emekçilere ve komünistlere diktatörlük uygulayan, Nasır, Saddam, Esad vb. rejimlerini desteklemek, varlık nede-nimizle çelişen bir kuyrukçuluktur.

Komünistler, henüz iktidara gelmemişken bile burjuva ulusal hareketleri destekleyip desteklememe-de temel iki kıstastan birini, bu hareketlerin, komünistlerin işçi ve emekçileri burjuvaziden ayrı/bağımsız örgütlemesine izin verip vermemesi olarak alıyorlardı. Lenin 1920 gibi erken bir zamanda sömürge ulusların kurtuluş hareketlerine yaklaşımını ortaya koyarken bunu vurguluyordu:

“Komünistler olarak bizim, sömürge ülkelerdeki burjuva özgürlük hareketlerini ancak, bu hareketler gerçekten devrimciyse, temsilcileri bizim köylüleri ve geniş sömürülen katmanları devrimci düşünceyle eğitip örgütlememizi engellemezlerse desteklememiz gerek”^[17]

Yürüyüş, bu özgürlüğü tanımayan antidemokratik diktatörlük rejimi olan Esad rejimini emperyalist saldırganlığa karşı destekleyerek, Lenin'in görüşünden ne denli uzaklaştığını gösteriyor. İlhak-işgal-sömürgeci boyunduruk altındaki Kürt ulusunun özgürlük mücadelesini destekleyenleri kuyrukçulukla aşağılamak için her türden bahaneyi sayıp döken Yürüyüş, emperyalist saldırganlığa karşı Esad diktatörlüğünü tereddütsüzce destekliyor.

Emperyalist küreselleşme koşullarında bugün ise artık, emperyalizmle ezilen halklar arasındaki çelişki, değişikliğe uğramıştır. Emperyalizmle dünyanın emekçi ve ezilen sınıfları arasındaki çelişkiye yerini bırakmıştır. Bunu kavramayan Yürüyüş, Esad ve Saddam destekçiliği yapmakla,

[17] Lenin, Komünist Enternasyonal II. Kongresi'nde Ulusal Ve Sömürge Sorun Komisyonu'nun Raporu, SE, c.10, s.264.

yeni sömürge burjuvazisinin “özgün gerici çıkarlarını”ni özerkçe savunan despotik iktidarların kuyrukçuluğunu proletaryaya önermektedir. Bugünün koşullarında bu tavrı kuyrukçuluğunun derecesini çok daha yükseltiyor.

“Demokrasi Bağımsızlıkla Olur”.

Bu anlayışı Yürüyüş’ün pek çok yazısında bulabilirsiniz.

Oysa faşizmi yıkma mücadelesi esasen özgürlük, demokrasi mücadelesidir ve bağımsızlık ve emperyalizme karşı mücadele “demokrasi” mücadelesine tabidir.

Kürdistan için “sınıfsal mücadele ağır basmak zorunda” diyen Yürüyüş, aynı şeyi Türkiye için niye esiriyor? Türkiye sınıfsal açıdan Kürdistan’dan geri ve işçi sınıfı ile ezilenlerin sınıfsal mücadelesi ikinci planda, bağımsızlık mücadelesine mi tabi?

Bu göz çıkaran çelişki de Yürüyüş’ün soruna yaklaşımdaki sosyal şoven eğiliminden geliyor, başka bir şeyden değil.

Sonuç olarak, Yürüyüş, Kürt ulusal özgürlük mücadelesi karşısında sosyal şovenizmden etkilenen Türk emekçilerinin bu eğilimiyle uzlaşarak vatancı kesildi. Kendini antiemperyalist olarak tanımlayan bütün güçleri birleştirmenin öncülüğüne soyundu.

Emperyalist küreselleşme koşullarında, enternasyonalist perspektifle yaklaşımlar ve görüşler geliştirmeye yönelmeyen hareketler, küçük burjuva ulusal dar görüşlülüğe daha çok kayıyorlar. Yürüyüş’te görülen ulusal dar görüşlülüğe kaymanın bir diğer nedeni de budur.

Bu konumundan marksist leninist komünistlere KUÖH ile ittifaka girdiği için ağır suçlamalara girebiliyor. Fakat bu, sosyal şoven eğiliminin daha kaba düzeye yükseltmekten başka bir rol oynamayacaktır. Bu Marksist Leninist komünistlerin arzulamadığı bir sonuçtur. Bilimsel şüpheciliği koruyarak yaptığımız devrimci eleştirinin amacı da arzulanamaması gereken bu sonucu önlemek içindir. Umarız eleştirimiz bu rolü oynar.

Syriza Ve Yunanistan Kitle Hareketinin Geleceği

Sema Duru Boran

Bu koşullarda, kitle hareketi, emekçi sol iddialarla ortaya çıkan reformcu bir partiyi güçlü bir biçimde ileri itme gücüne kavuştu, o parti ve liderliği hiç düşünmedikleri ve önlerine koymadıkları bir rol üstlendiler. "Varış çizgisine" kadar, bu rolü tempo yükselterek oynamaya sürüklendiler.

Aynı nedenle Syriza'nın bu talepleri sahiplenmesi de işçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelesini güçlendiren, ileri iten bir rol oynayabildi. Her türden siyasi parti ve örgütlenmeye mesafe koyan gençliğin politizasyonunu hızlandırdı. Siyasal örgütlenmeye ilgi uyandırdı. Halk hareketinin değişik kesimlerini, sayısız otonom ve yerel örgütlenmeyi topladı. Politik şiarları, hedefleri somutladı ve belirgin bir siyasi odaklaşma yarattı. Toplumsal dönüşüm ya da devrim için siyasi iktidar fikrini genelleştirdi.

6 Aralık 2008'de Atina'nın emekçi semtlerinden Eksarhia'da başlayan isyan, Yunanistan'da bir devrimci durumun ortaya çıktığını ilan ediyordu.

Aralık 2008 isyanını izleyen 7 yılda işçiler, yoksullar, ezilenler, kadınlar, gençler ve göçmenler sokaklardan çekilmediği gibi, 2009 sonlarında, kapitalist Yunanistan ekonomisinin borç krizine saplanmasıyla kitle hareketi daha da büyüdü ve ayaklanma dalgalarına dönüştü.

Yunanistan'daki devrimci durum, Syriza'yı (Radikal Sol Koalisyon) emekçi solun reformcu birleşik gücü olarak radikalleştirerek ve ileri iterek hükümete taşıdı.

Syriza'nın 2015 yazında Avrupa emperyalistleri karşısında müzakere masasında yaşadığı büyük yenilgi, burjuva rejimin derin bir ideolojik, siyasi, ekonomik kriz içinde olduğu Yunanistan'da, işçi sınıfı ve ezilenlerin acil ekonomik ve demokratik taleplerinin bile kapitalist düzen sınırları içinde karşılanamadığını gösterdi, "tek yol devrim" eşliğini daha da çıplak hale getirdi.

Syriza'nın Kuruluşu Ve Gelişimi

Syriza, bir ideolojik birlik değil, bir politik ittifak partisi. Yunanistan emekçi solunun ve burjuva liberal solunun, KKE (Yunanistan Komünist Partisi) dışında kalan hemen

hemen tüm kesimlerini kapsayan bir kitle cephesi.

Ana gövdesini Synaspismos (Sol, Ekoloji ve Toplumsal Hareketler Koalisyonu) partisinin oluşturduğu Syriza'nın bileşenleri arasında, çeşitli anarşist örgütlenmeler, Troçkistler, KOE'li Maoist devrimciler, ülkenin iki büyük burjuva partisinden biri olan PASOK'un kimi sol bölüntüleri yer alıyor.

Halkçı demokratik karakterde bir siyasi ittifak niteliğinde olduğu için, politikalarını içinde barındırdığı liberal burjuva soldan devrimci kuvvetlere dek geniş bir yelpazenin eğilimlerinin çatışmasıyla şekillendirdi. Siyasi tarzının en belirgin, sürekli, istikrarlı ve güçlü yönü, halk hareketiyle buluşmadaki ısrarı oldu.

Synaspismos, modern revizyonist KKE ile onun avrokomünist bölüntüsü ve PASOK'un solunda bir çizgide yer alan Demokratik Sosyalizm Partisi arasında bir seçim ittifakı olarak 80'li yılların sonunda doğdu. Kısa bir süre sonra, Sovyetler Birliği ve öteki Varşova Paktı devletlerinin çözülüşüyle birlikte, KKE'nin kendi içinde geniş bir ayıklama hareketi başlatarak üyelerinin (daha sonra önemli bir kısmı Synaspismos'la hareket edecek olan) yüzde 45'ini tasfiye etmesi ve ittifaktan çıkışıyla birlikte, 1991'de partileşmişti.

Avrupa Sol Partisi'nin kuruluşunda yer alan başlıca partilerden biri oldu. Genel olarak, 90'lardan itibaren, Yunanistan'da belli başlı iki sol siyasi kuvvetten Synaspismos'un, emperyalist küreselleşme politikaları karşıtı hareketler, kadın, gençlik, çevre hareketleri, işsizler, göçmenler ve taşeron işçilerin mücadeleleri hattından, KKE'nin ise geleneksel tabanı olan büyük fabrika işçileri ve geleneksel sendikalar üzerinden geliştiği söylenebilir.

2001'de "Solun Birliği Ve Ortak Eylemi İçin Diyalog Alanı" isimli bir çatı örgütlenmesi, Syriza'nın temellerini attı. Bu örgütlenme, geniş bir sokak eksenli mücadele cephesiyken, 2004 seçimleri çerçevesindeki ittifak tartışmaları, Alan bileşenlerinin az bir kısmının dışında kaldığı, az sayıda da yeni katılımcıların olduğu Syriza koalisyonunun kurulmasıyla sonuçlandı.

Syriza, gelişim süreci içerisinde giderek genişledi ve PASOK'un solunda kalan, KKE haricindeki, irili ufaklı hemen hemen bütün siyasi örgütlenmeleri kapsadı. Daha ötesinde, bileşenlerinin toplam tabanının, üye sayısının çok üzerinde bir kesimi harekete geçirmeyi, saflarında birleştirmeyi başardı.

2013 yılında ise Syriza, bileşeni olan tüm partilerin kendilerini feshetmesi yoluyla daha sıkı bir parti birliğini sağlayacak kararlar aldı. Syriza bileşenleri içerisinde, daha ufak çaplı kimi örgütlenmeler dışında bu karar yalnızca Yunanistan Komünist Örgütü (KOE) tarafından uygun bulunmadı. Örgütsel yapısını tasfiye etmeyen ve Dromos gazete-

si aracılığıyla bağımsız propaganda faaliyetini sürdüren KOE, açık kimliğiyle siyasi mücadeleyi ise askıya aldı.

Toplumsal Mücadele Syriza'yı İleri İtti

Syriza'nın kuruluşu başlı başına bir enerji yaratarak, 2004 seçimlerinde yüzde 3.3 olan oy oranını 2007 seçimlerinde yüzde 5.6'ya yükseltmesini sağlasa da, Syriza'nın gerçek ilerleyişi, Aralık 2008'de gelişen halk isyanları dalgalarının eseri oldu.

Syriza, bütün yalpalamalarına rağmen, bu isyanla, direnişlerle güçlü bir ilişki kurdu.

Syriza, belirgin bir toplumsal dönüşüm programına sahip, ideolojik bakımdan homojen ve kararlı, toplumun belirli bir kesiminin ya da kesimlerinin öncülüğüne soyunmuş, stratejisi ve siyasi hedefleri belirgin bir örgütlenme değil. Başından beri de olmadı. Halkçı demokratik karakterde bir siyasi ittifak niteliğinde olduğu için, politikalarını içinde barındırdığı liberal burjuva soldan devrimci kuvvetlere dek geniş bir

yelpazenin eğilimlerinin çatışmasıyla şekillendirdi. Siyasi tarzının en belirgin, sürekli, istikrarlı ve güçlü yönü, halk hareketiyle, isyan ve mücadelelerle buluşmadaki, talepleri sahiplenmedeki ısrarı oldu.

Syriza, halk hareketiyle birleşir, taleplerini sahiplenirken, bir yanda halk hareketinin ve hem bileşimindeki, hem de tabanındaki daha ileri siyasal kesimlerinin sol basıncı, diğer yanda kendi içindeki daha liberal kesimlere dayalı olarak, Yunanistan burjuvazisi ve Avrupa emperyalistlerinin sağ basıncı altında yalpalamalar geçirdi. Grevlere, gösterilere mesafe koyduğu, katılmama kararı aldığı dönemler oldu. Tabanı isyanlar döneminde karakolları kuşatırken, “kör şiddeti” kınadı, “polis demokratik yeniden örgütlenmesi” şiarını geliştirdi. Ancak hareketten kopmaması ve en temel taleplerini burjuva reform programları ekseninde de olsa sahiplenmesi, isyan hareketinin tabanı ile bağlarını güçlü kıldı.

Böylece işçilerin, gençliğin, yoksulların isyanı Syriza'yı ileri itti.

Ayaklanma dalgaları, onu daha ileri siyasi tutumlara zorladı. Bu daha ileri siyasi tutumlar ise Syriza'nın, safalarını genişletmesini sağladı.

Yunanistan'da Devrimci Durum

5 Aralık 2008 gecesi Atina'da Eksarhia semtinde, AB dayatmalarının sonucu olan üniversite özelleştirmelerine ve eğitime ayrılan bütçedeki kesintilere karşı sürdürülen eylemler çerçevesinde anarşist gençlerin düzenlediği bir gösteride 15 yaşındaki Alexandros Gregoropoulos polis tarafından katledildi.

O akşam başlayan protestolar, ilerleyen günlerde okul boykot ve işgalleri, gösteriler, bankalara ve büyük mağazalara saldırılar, polis merkezlerinin kuşatılması biçiminde sertleşerek bir isyan halini aldı. Başlangıçta isyanın temel gücü, o güne dek kayıp kuşak olarak anılan, burjuva bireycileşmenin ve apolitizmin tutsağı olduğu varsayılan ve asla toplumsal hedefler için harekete geçmeyeceği rivayet edilen ortaokul ve liseli gençlikti. Tıpkı, Türkiye'deki Haziran Ayaklanması dahil, o dönemden bugüne dek dünya çapında süregiden isyan ve ayaklanmaların tümünde olduğu gibi. Protesto eylemleri 10 Aralık'ta yeni bir düzeye sıçradı. Yunanistan'ın emperyalist küreselleşme sürecine göre yeniden yapılandırılması çerçevesindeki saldırı paketine karşı daha önceden çağrısı yapılmış olan 10 Aralık genel greviyle birlikte, işçi sınıfı isyancı gençlikle buluştu. Ayaklanmanın toplumsal tabanı genişledi. Kent yoksulları, emekçiler, kadınlar, esnaflar hızla ayaklanmanın parçası

haline geldi. Talepler başkalaşarak, öfke, Kostas Karamanlis'in başkanlığındaki Yeni Demokrasi Partisi hükümetine yöneldi. Emperyalist küreselleşme politikalarına karşı yükseltelen talepler, eylemler karşısında artan polis terörüne karşı taleplerle buluştu. Hükümete ve zenginlere ait binalar, kurumlar ateşe verildi.

2008'deki isyandan sonra da sular durulmadı. Tunus'tan ABD'ye, Hırvatistan'dan İspanya'ya dek sayısız ülkede yoksullar, başta gençlik olmak üzere, kadın erkek işçiler ve ezilenler yeni yeni isyanları ateşlerken, Yunanistan'da da eylemler sürdü.

Borç Krizi

Dahası, Yunanistan'da ekonomik kriz derinleşti. Bir devlet borcu krizi patlak verdi.

Avro bölgesine geçiş, başlangıçta ekonomik gelişimi hızlandırdı, refah düzeyinde görece bir düzelmeye açığa çıktı. Yunanistan ekonomisi yeni para sistemi ekseninde yeniden yapılandırıldı. Alman ve Fransız sermayesi ülkeye akarken, Yunanistan tarımı ve kendine yeter tüm üretken ekonomileri yıkılarak, turizm ve deniz ticareti eksenli tek yönlü bir yola sokuldu. Avrupa'nın emperyalist ülkeleriyle arasındaki enflasyon farkı artan Yunanistan'ın, rekabet gücü daha da geriledi. Ancak avro bölgesine dahil olduğu için, tek başına para basma, dolayısıyla devalüasyon tedbirleri geliştirme imkanı da yoktu. Borç köleliğine bağlı bağımlılığın derinleştiği bu yılların sonunda, dünya ekonomik kriziyle birlikte AB'nin bağımlı ekonomileri ardı ardına borç krizine yuvarlandılar.

Yunanistan burjuvazisi ve Almanya liderliğinde Avrupalı emperyalistler, burjuvazinin borçlarını Yunan işçi ve emekçilerine ödetmeye girişti. Yunanistan'daki borç krizine IMF, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Merkez Bankası'ndan oluşan Troyka'nın el koymasıyla, borç düzeninin sürdürülmesi için toplamda Yunanistan GSMH'sinin yüzde 175'ine tekabül eden yeni borçlar karşılığında kemer sıkma politikaları birbirini izledi. Troyka, Yunanistan'ı ekonomik ve siyasi olarak fiilen yöneten güç haline geldi.

Mayıs 2010'dan itibaren sonraki yıllara taştan yeni bir isyan dalgası Yunanistan'ı sardı. Ulusal gelirin dörtte bir düştüğü, 2008'de yüzde 7.7'lerde seyreden işsizliğin sürekli yükselerek 2013'te yüzde 27.9'a vardığı, yoksulluğun hızla arttığı, sağlık hizmetleri, sigorta, güvence- li iş koşullarının gerilediği, asgari ücretin %14 düştüğü, maaşların kesintiye uğradığı, ücretlerin sıklıkla ödenmediği beş yıl boyunca grevlerin, gösterilerin, meydan işgallerinin ardı arkası kesilmedi.

Toplumsal Devrimin Siyasi Öznesi

Aralık 2008 isyanıyla birlikte Yunanistan'da bir devrimci durum açığa çıktı. Kitle sokaktan yıllarca çekilmedi. İşçi, işsiz ve öğrenci gençlik ile işçilerin başını çektiği, esnafların, kadınların, lgbtilerin ve tüm halk kesimlerinin meydanlarda, barikatlarda, gösterilerde bulunduğu sayısız grev ve direniş gerçekleşti.

Bu isyanla birlikte işçi sınıfı ve ezilenler, dünyanın pek çok ülke-

sinde olduğu gibi Yunanistan'da en önemli siyasi özne haline geldi.

Devrimci durumun olgunlaşması, Yunanistan'da toplumsal ve siyasi saflaşmanın eksenini kökten değiştirdi. Bu durum en açık ifadesini burjuva parlamentoda gösterdi.

Krizden, yoksulluktan sorumlu burjuva partiler, önce Yeni Demokrasi, sonra PASOK birbiri ardına iflas etti, seçim sandıklarına gömüldü. Yunanistan'ın geleneksel burjuva siyasi çehresi değişti. Onca yıllık gele-

**İşçilerin, gençliğin,
yoksulların isyanı
Syriza'yı ileri itti.**

**Ayaklanma dalgaları, onu
daha ileri siyasi tutumlara
zorladı. Bu daha ileri siyasi
tutumlar ise Syriza'nın,
saflarını genişletmesini
sağladı.**

neğiyle PASOK, gümbürtüyle çöktü. Yunanistan'da 1974 sonrasında oluşmuş olan burjuva partiler sistemi ya da dizilimi bozuldu.

Yunanistan'ın bir devrimin eşiğine varmasına, Yunan gençliği ve emekçi sınıflarının burjuva hegemonyadan kopuş sürecine girmelerine, geleneksel burjuva partilerin bu kitleleri ideolojik olarak etkileyemez, ikna edemez hale gelmelerine karşın burjuva blok parçalanmadı. Çünkü bu kendiliğinden hareketin talepleri antikapitalist niteliğine rağmen nihayetinde burjuva düzen sınırlarını aşmıyordu.

Böylesi bir hareket ancak onu toplumsal devrim hedefine bağlayacak bir siyasi programı ve siyasi mücadele tarzını önüne koyacak, iktidar cesaretine sahip bir siyasi öznenin (hareketin siyasi önderliğinin) oluşmasıyla zafere ulaşabilirdi.

Böyle bir özne ortaya çıkmadı ve hala da görünmüyor. Ancak toplumsal devrim programının ortaya çıkmadığı koşullarda, kapsamlı bir

Aralık 2008 isyanıyla birlikte Yunanistan'da bir devrimci durum açığa çıktı. Kitle sokaktan yıllarca çekilmedi. İşçi, işsiz ve öğrenci gençlik ile işçilerin başını çektiği, esnafların, kadınların, lgbtilerin ve tüm halk kesimlerinin meydanlarda, barikatlarda, gösterilerde bulunduğu sayısız grev ve direniş gerçekleşti.

burjuva reform programına sahip, halkçı demokratik nitelikteki Syriza, devrimci durumun hızla öne fırlattığı kuvvet oldu.

Syriza'nın öne sürdüğü şiarların hiçbiri devrimci şiarlar değildi. Ne borçların iptali, ne memorandumun (kredi karşılığı kölelik anlaşmalarının) reddi, burjuva reform sınırlarının ötesine geçen taleplerdi. Ancak Yunanistan'ın somut koşullarında borçların iptali, ucu AB'den çıkışa, geniş çaplı kamulaştırmalarla yeni

bir ekonomik ve toplumsal düzenin kurulmasına açılan devrimci bir mücadelenin konusu haline gelmişti.

Çünkü ekonomik-mali sömürgeciliğin cenderesindeki düzen tıkanmıştı, kitleleri iktisadi ödümlerle yatıştırma siyaseti izleyemiyordu. Aynı nedenle burjuva solu, kitleleri devrimden uzak tutmak, burjuva çözüm hayallerine bağlamak çizgisinde de olsa, öne çıkan talepleri sahiplenemiyor, hükümet sorumluluğu aldığı anda verdiği sınırlı sözleri bile yerine getiremiyordu. Bu koşullarda, kitle hareketi, emekçi sol iddialarla ortaya çıkan reformcu bir partiyi güçlü bir biçimde ileri itme gücüne kavuştu, o parti ve liderliği hiç düşünmedikleri ve önlerine koymadıkları bir rol üstlendiler. "Varış çizgisine" kadar, bu rolü tempo yükselterek oynamaya sürüklendiler.

Bu nedenle Syriza'nın bu talepleri sahiplenmesi de işçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelesini güçlendiren, ileri iten bir rol oynayabildi. Her türden siyasi parti ve örgütlenmeye mesafe koyan gençliğin politizasyonunu hızlandırdı. Siyasal örgütlenmeye ilgi uyandırdı. Halk hareketinin değişik kesimlerini, sayısız otonom ve yerel örgütlenmeyi topladı. Politik şiarları, hedefleri somutladı ve belirgin bir siyasi odaklaşma yarattı. Toplumsal dönüşüm ya da devrim için siyasi iktidar fikrini genelleştirdi.

Syriza'nın bir çok bileşeni ile, hemen hemen bütün bir tabanı, halk hareketinin sürekli içinde yer alırken, oy oranı 2012'de yüzde 16.8'e, aynı yıl yinelenen seçimlerde yüzde 26.9'a, Ocak 2015 seçimlerinde ise yüzde

36.4'e yükseldi. Tek başına hükümet olanağını ucu ucuna kaçırdı.

KKE'nin Bürokratik Köhnemişliği

Yunanistan'da devrimci durum ve devrimci olanaklar, kitlelerin özlem ve ihtiyaçlarıyla birleşecek, kitlelere güven temelinde ilerleyebilecek bütün güçler için veriliydi. Syriza bunlara cevap vermeye yönelir ve güç büyütürken, KKE, Yunanistan halkının kahramanca mücadelesinden beslenemediği, bu savaşım içinde anlamlı bir politik kuvvet, bir siyasi seçenek haline gelemediği için zayıflayıp gerileme sürecine girdi.

KKE devrimci durum zemininde ilerleyemedi, çünkü halk hareketiyle birleşmedi. Onun kitlelere tepeden bakışı, tüm "ilkesel" lafazanlıklarına karşın siyasi atılım ve iktidar olma cesaretinden yoksun tutumu, ayaklanma dalgaları karşısında, "*gerçek bir halk hareketi bir camı bile kırmaz*" sözlerinde cisimleşen köhnemiş bürokratik ve reformist zihniyet ve ruhu, geleneksel kitlesinin de KKE'den kopmasını koşulladı. Kitle içerisinde provokatörler olduğu iddiasıyla polisi göreve çağırmaktan, geniş bir etkiye sahip olduğu PAME sendikasını parlamento binasını göstericilere karşı korumaya almaya yönlendirmesine, devrimci şiddet eylemlerini kınamasına, hükümetin istifası taleplerine sırtını dönerek "*yönetici değiştirmek istemiyoruz*" gibi en keskin söylemler altında en geri tutumlar sergilemesine, 2008'de 10 Aralık grevini ve daha sonra çeşitli işçi grevlerini erteletme çabalarına dek, PASOK'la özsel bakımdan ayrılmayan bir pratik sergiledi. O

nedenle bugün Syriza'nın kırılması karşısında geliştirdiği üstten söylemleri kitleler ciddiye bile almadı.

Çipras'ın Troykaya Teslimiyeti

Syriza'nın 2015 seçim programı Avrupalı emperyalistlere karşı kendi ölçeğinde bir meydan okumaydı. Asgari ücretin artırılmasını, özelleştirmelerin durdurulmasını, yoksul halkın çeşitli kesimlerine sağlık,

Yunanistan'ın bir devrimin eşliğine varmasına, Yunan gençliği ve emekçi sınıflarının burjuva hegemonyadan kopuş sürecine girmelerine, geleneksel burjuva partilerin bu kitleleri ideolojik olarak etkileyemez, ikna edemez hale gelmelerine karşın burjuva blok parçalanamadı.

elektrik, gelir yardımlarını da içeren sosyal harcamaları, işsizlikle mücadelede yeni istihdam alanlarını vaad ediyordu. Nitekim Ocak seçimlerinin ardından hükümete gelir gelmez bu talepleri yerine getirmeye başladı. Reformların arkasının gelip gelmeyeceği ise, en kritik sorun olan borçların ödenmesi meselesinde alınacak tutuma bağlıydı.

"Memorandumu tanımayacağız, borçları ödemeyeceğiz, Avro'dan çıkmayacağız" şiarı Syriza'nın ge-

nel eğilimini en doğru yansıtan slogandı. Avro bölgesinden çıkışın dahi göze alındığı mesajları yer yer gündeme gelse de, Syriza, “Avrupa temel değerlerine bağlılık” söyleminden hiç ayrılmadı. Yunanistan halkının yaygın bir AB’den çıkış eğilimi olmadığı gibi, AB’de kalma isteği belirgindi. AB üyeliğinin, Avrupa değerlerinin parçası olmanın Yunanistan’ın tarihi kültürel şekillenmesiyle bağlı ideolojik kökleri de halk içinde derindi. Ancak Temmuz

Sriza, halk, “ileri” demesine rağmen o cüretten korktu, o korkuyla kendi reformcu sınırlarına çekildi. Kuşkusuz geri çekilmese ve halkın onayladığı yoldan ilerleseydi bu kez de, emperyalist sistemin dışına çıkma ya da devrimle yüz yüze gelecekti.

referandumu sonuçları, bunun dahi göze alınmış olduğunu gösteriyordu.

Syriza, ya da Aleksis Çipras önderliği, stratejisini, halk hareketine dayanarak AB burjuvazisinden taviz koparma üzerine kurdu.

Oysa Avrupa’da sınıf mücadelesinin koşulları düne göre daha da sertleşmişti.

Elbette Yunanistan’ın borçlarını ödeyip ödememesi ekonomik açıdan önemliydi. Ama daha da önemli, herhangi bir bağımlı AB ülkesinin,

hem de burjuvazinin düzeni sürdürme adına süklüm püklüm yalvardığı bir yardım olarak değil de, halk hareketine dayanarak ve onu temsilen elde edilecek bir kazanım, bir meydan okuma olarak, borçları ödeme seçeneğini gündeme alması ve krizlerin faturasını ödemekte olan sayısız ülke işçi ve ezilenlerine de bu yolu göstermesi ihtimaliydi. AB’nin, kendi yolundan yürüyecek, borçlanma yoluyla köleleşme zincirinden kopacak, neoliberal düzenin parçası olmayı reddedecek bir “ortağa” ihtiyacı yoktu. Herhangi bir bağımlı AB ülkesinin taleplerini Alman ve Fransız emperyalistlerine dayatma gücünün bulunduğu fikri, Yunanistan’ın avro alanı dışında kalmasından çok daha büyük bir riskti.

Syriza, tıpkı halk hareketiyle ilişkilenişinde olduğu gibi, Avrupa burjuvazisiyle ilişkilerinde de, temsil etmeyi kast ettiğinden daha fazlasını temsil ediyordu.

Belki, dünya ekonomik krizinin sürdüğü, AB ekonomisi dahil tüm ekonomilerin fazlasıyla kırılganlaştığı koşullarda Yunanistan’ın avro bölgesinden çıkışının etkileri göze alınamayacak kadar büyük olabilirdi, ancak 2015 yazında durum böyle değildi. Bu koşullarda, Avrupa emperyalistleri, reste restle yanıt verdi. Temmuz referandumunda aldığı büyük halk desteğine rağmen Avro’dan çıkışı göze alma belirtisi taşımayan Syriza’nın, “gerekirse avrodan çıkarız” restine karşılık, Almanya başbakanı Angela Merkel ile AB komisyonu yetkileri de Yunanistan’ı avro bölgesinden de, Avrupa Birliği’nden de çıkarma mesajı verdi.

Avro bölgesinden çıkışı hiçbir biçimde göze alamayan Syriza liderliği, borçlar konusunda bir moratoryum ilanına gitmek, borçları ödemeyeceğini ilan etmek yerine, müzakere masasında borç ödemelerinin Yunanistan ekonomisinin büyümesi hedefine bağlı planlanacağı, planlamada Yunan hükümetinin önceliklerinin esas alınacağı bir yeniden yapılandırma arayışına sıkı sıkıya sarıldı.

Başka Seçenek Var mıydı?

Avro bölgesinde kalarak emperyalizme bağımlılığa son vermek ya da borç köleliğini hiç değilse hafifletmek, AB içinde kalarak emperyalist küreselleşme düzeninin, mali ekonomik sömürge zincirinin dışında kalmak imkansız. AB ve avro alanı bizzat bunun için var. Borçlandırma yoluyla sürdürülebilir yağma koşullarının oluşturulması emperyalist küreselleşme düzeninde sermaye birikiminin başlıca unsurlarından biri. Moratoryum ilan edilmediği sürece, borçlar ödenmeye devam edildiği sürece borçlar silinmeyecekti ve silinmedi.

Bağımsız para basma yetkisi bile olmayan bir ülkenin bağımsız bir ekonomik gelişim programına sahip olabileceğini, bunun Almanya başta olmak üzere emperyalist devletler ve uluslararası kurumlarla pazarlık konusu yapılabileceğini düşünmekse ham hayaldi.

Kapitalizmin işçi ve emekçilerin temel sorunlarına çözüm üretmeyeceği gerçeği, sermaye düzeni ile işçi ve ezilenler arası çelişkiler Yunanistan'da öyle keskin ha-

le geldi ki, emekçi kitlelerinin en asgari insani taleplerinin gerçekleştirilmesinin bile devrim sınırına dayandığı, burjuva reform programlarının iflasa mahkum olduğu bir durum açığa çıktı.

Varılan eşik, öncelikle borçların ödenmesinin reddedilmesini ve avro bölgesinden çıkışı gerektiriyordu. Ancak Yunanistan koşullarında bunun ortaya çıkaracağı sonuçların göğüslenmesi için, tekelci ve orta burjuvazinin ağır vergiler vb yollardan sınırlandırılması da yetmiyordu, ekonomik-mali sömürgecilik boyunduruğunu ve ayrıcalıklarını elde tutan emperyalistlerin buyruklarının reddedilmesini, bundan doğacak sonuçlara meydan okunmasını ve ekonominin halkçı önlemlerle yeniden inşasını gerektiriyordu. Devrim partisi dışında bir siyasi öznenin buna cüret etmesi elbette güçtü. Fakat bu, Güney ve Orta Amerika örneklerinde görüldüğü gibi yine de denenebilir bir yoldu. Yunanistan'ın bazı bakımlardan o ülkelere göre dezavantajları, onların denediğine cüret edilmesinin engeli değildi. Syriza, halk, "ileri" demesine rağmen o cüretten korktu, o korkuyla kendi reformcu sınırlarına

çekildi. Kuşkusuz geri çekilmese ve halkın onayladığı yoldan ilerleseydi bu kez de, emperyalist sistemin dışına çıkma ya da devrimle yüz yüze gelecekti.

Venezüella’da, yine halk hareketinin ileri ittiği halkçı demokratik bir hükümet vardı. Ancak siyasi bakımdan, ordu, devlet, bürokrasi ilişkilerinin tarihsel şekilleniş farklılığı, ekonomik bakımdansa petrol olanağı Chavez liderliğindeki birleşik hare-

Müzakere masasındaki teslimiyetçi tutumunun ardından, Syriza’nın halk hareketiyle bağları bakımından en dinamik kesimini ve Syriza’yı ileri bir siyasal çizgiye zorlayan iç basıncı temsil eden hemen hemen bütün güçler Syriza’dan ayrıştı.

ket için çok önemli bir avantaj ve dayanaktı. Petrolün kontrolü otomatik olarak ekonomik bakımdan görece çoklu bağımsız gelişim seçenekleri sunuyordu.

Syriza’nın Yunanistan halk hareketiyle ilişkisi, Morales’in Bolivya’daki gelişimi gibi olmadı. Bu bir yana, Bolivya’nın kıtasal manevra olanakları, AB içerisinde sıkışan Yunanistan’dan farklıydı.

Örnekler çoğaltılabilir. Önemli olan, tüm bu dezavantajlara rağmen Syriza’nın ya da iktidar cesareti olan bir başka siyasal kuvvetin, bugün

veya yakın gelecekte başka bir yoldan yürümek için gerekli toplumsal dayanaklara sahip olup olmadığıdır.

Bu dinamikler Yunanistan’da mevcuttu ve bugün de mevcut. Syriza’nın siyasi bakımdan da, ekonomik bakımdan da başlıca dayanağı, Yunanistan’ın ezilen, işçi, emekçi tabakalarıydı. Bu güce dayanarak Yunanistan’ın kendi üretici dinamiklerini geliştirme olanağı da vardı. İkincisi, dolaysız yedekleri olarak sınırlı bir dayanak oluşturan, Avrupa başta olmak üzere başka ülkelerin işçi ve ezilenlerinin, siyasi bakımdan ve belki kısmen de ekonomik bakımdan, bir siyasi kuşatma (içten veya dıştan) ve ekonomik ambargoyu hafifletme olanakları ile, kendi ülkelerinde yürütecekleri mücadelelerle emperyalistleri güçten düşürme olasılıklarıydı. Üçüncüsü, dolaylı yedekleri, yani emperyalistler arası çelişkilerdi, ki bu da özellikle Çin, Rusya burjuvazilerinden kredi sağlama olasılıkları anlamında, azımsanmayacak seçenekler sunuyordu.

Karşısında ise, AB’yi, ekonomik olduğundan da fazla, siyasi bir riskten korumaya vakfolmuş alacaklıları, onları temsilen Troyka, Yunanistan burjuvazisi ve onların dayanacakları iç unsurlar (ordu-polis ve sivil faşist örgütlenme) vardı.

Tarih hiçbir zaman siyasal öznelerin önüne ideal koşullar koymadı. Dahası, Syriza’nın bütün bir gelişim seyri de, halk hareketinin taleplerine bağlı kalarak siyasi riskler alma ve yine halk hareketine dayanarak bu riskleri bertaraf etmenin deneyimleriyle doludur.

Şimdi Ne Olacak?

Müzakere masasındaki teslimiyetçi tutumunun ardından, Syriza içindeki ve dışındaki emekçi sol güçler yeniden saflaştı. Syriza'nın halk hareketiyle bağları bakımından en dinamik kesimini ve Syriza'yı ileri bir siyasal çizgiye zorlayan iç basıncı temsil eden hemen hemen bütün güçler Syriza'dan ayrıştı. Bu güçler, Syriza içinde kendilerini esasen Sol Platform olarak ifade ediyorlardı. Sol Platform, Syriza Merkez Komitesi'nin yarısı, çeşitli düzeylerde Syriza yerel yöneticileri, kimi devrimci, ilerici bileşenler (Syriza'nın üçüncü büyük bileşeni olan ve gerek Syriza içindeki çalışmaları, gerekse halk hareketi ile kurduğu dinamik ilişki nedeniyle gücünü anlamlı ölçüde büyüten KOE dahil) ittifaktan çekildi. Bir kısmı, Syriza'nın daha solunda bir reform programını savunan Halkın Birliği partisini kurdu. Böylece Troyka'nın da yönelimlerine uygun biçimde, Syriza olası sol iç basınçlardan önemli ölçüde kurtuldu ve burjuva partiler düzenine entegre edilmesinin önü açıldı. Bu faktörler gözönüne alındığında, eğer halk mücadelesi yeniden daha büyük bir basınçla Syriza'nın mevcut bileşenlerini daha ilkeli bir çizgiye, dışında kalan sol kuvvetleriye yeni bir ittifaka zorlamazsa, Syriza'nın Temmuz'daki kırılmayı aşması mümkün görünmüyor. Çıpras çizgisine karşı içte yükselen bu tepki karşısında Çıpras'ın istifası ve seçimlerin kısa sürede tekrarının esas işlevi, memorandum karşıtı daha ilerici dinamiklerin istifalar yoluyla tasfiyesinden

sonraki Syriza tablosunun stabilize edilmesi, halk nezdinde meşrulaştırılması oldu.

KOE seçimlere katılmadı. Halkın Birliği, kuruluşunu izleyen kısacık süre içerisinde gerçekleşen seçimlerde anlamlı bir başarı gösterme becerisi sergileyemedi. Syriza içerisindeyse bugüne kadarki seyrinden farklı bir yol izleyecek, işçi sınıfı ve ezilenleri daha sert mücadele koşullarına hazırlayacak, iktidar cesareti

Eğer halk mücadelesi yeniden daha büyük bir basınçla Syriza'nın mevcut bileşenlerini daha ilkeli bir çizgiye, dışında kalan sol kuvvetleriye yeni bir ittifaka zorlamazsa, Syriza'nın Temmuz'daki kırılmayı aşması mümkün görünmüyor.

olan bir politik odak henüz görünmüyor. Sokak hareketiyle ilişki ve yeni çarpışmalar için hazırlık düzeyi, bütün bu güçler bakımından geleceği belirleyecek.

Sonuçta borçlar da, borcu borçla kapatarak faturasını işçi ve emekçilere yıkma düzeni de yerinde duruyor. Kemer sıkma paketleri de öyle. Protestolar şimdiden başladı.

Avrupa'da (ve başkaca bölgelerde) 1990'ların ikinci yarısından itibaren "küreselleşme karşıtı" hareketler biçiminde boy veren, emperyalist küreselleşmeye karşı işçi ve ezilenlerin

52 ❖ *Marksist Teori 18*

ilk mücadele dalgası, her çeşit siyasi partiye karşıtlık temelinde geliyordu. 2008'den bugüne gelişen ikinci dalgası ise, hem burjuva, hem de sol ve sosyalist siyasi parti ve örgütlere karşı mesafesini kısmen korusa da, temel eğilimi, burjuva solun yerleşik partilerinin dışında kalan bütün siyasi güçleri iteleyerek politik cepheleşmelere zorlaması ve bu cepheleri ileri itmesi oldu. Üçüncü bir mücadele

dalgasının, bugüne kadarki birikime dayanarak, tek tek ülkelerde, bağrından devrimci dinamikler çıkaracağını ve ileri iteceğini görmek zor değil. Zira Syriza türü örgütlenmeler pek çok ülkede işçi sınıfı ve ezilenlerin örgütlenme bilincini geliştirdi, hükümet olma şansı bulduğu kimi yerlerde ise, kitlelerin acil taleplerinin burjuva reform sınırına dayandığını görmesine yol açtı.

KPD'nin Faşizme Karşı Askeri Politikası

G. Schelm

Ağustos 1923'ten itibaren siyasi ve ekonomik kriz öylesine derinleşti ki devrimci bir durum ortaya çıktı. Bu durum KPD'nin, Lenin'in "iç savaş çağında proletaryanın ideal partisi savaşı bir partidir" anlayışına uygun olarak askeri ve siyasi çalışmalarını güçlendirmesini, savaş örgütlerini yaymasını ve Eylül 1923'te silah yığınağına başlamasını getirdi. 22 Ekim'e dek, 11 bin tüfek ve 15 bin tabanca tedarik edilmiş ve savaşı sayısı 133 bine çıkmıştı. Ayrıca, savaşılarını silahlı ayaklanmaya hazırlamak için, silah kullanma, barikat savaşı ve zırhlı araçlara karşı savaşıma gibi konularda eğitti. Buna ek olarak, askeri taktiklerin temelleri üzerine dersler ve komutanlar için özel eğitimler verildi. Silah depoları, polis istasyonları, kışlalar, tren istasyonları ve karşı-devrimci liderlerin evlerine yönelik keşif-istihbarat çalışmaları yapıldı.

Komünist parti işçi sınıfının örgütlü öncüsüdür. Tarihi görevi, sosyalist devrimin başarıyla tamamlanmasının öznel koşullarını yaratmak ve işçi sınıfını zafere taşımaktır. Bu amaçla işçi sınıfının en ileri unsurlarını saflarında bir araya getirir. İşçi sınıfının öncüsü olarak komünist parti ülkesindeki tarihsel ve güncel koşulları analiz etmeli ve buna uygun olarak strateji ve taktiklerini düzenlemelidir.

Stalin yoldaş, Mart 1923'te "Rus Komünistlerinin Siyasi Stratejisi ve Taktikleri" isimli broşüründe şunları yazıyordu: "Proletaryanın bütün örgüt biçimlerine, hareketin, mücade-

lenin bütün biçimlerine (alanlarına) istisnasız hakim olmak zorunludur. (Hareketin biçimleri: parlamenter ve parlamento-dışı, legal ve illegal.)" "Hareketin bir biçiminin yerine başkalarının geçmesine ya da bir biçiminin diğerleriyle tümlenmesine kendini uydurmayı öğrenmek, legal biçimleri illegal biçimlerle, parlamenter biçimleri parlamento-dışı biçimlerle birleştirmeyi öğrenmek zorunludur (örnek: Temmuz 1917'de Bolşeviklerin legal biçimlerden illegal biçimlere hızla geçişi; Lena olayları sırasında parlamento-dışı hareketin Duma'daki çıkışıyla birleştirilmesi)."

Stalin, taktiğin amacı üzerine görüşlerini 1923'te Pravda'da yazdığı benzer bir makalede de açıkladı: *"Taktiğin en önemli görevi, verili bir anda, somut duruma en uygun düşen ve stratejik başarıyı en emin şekilde hazırlayan mücadele yollarını ve araçlarını, biçimlerini ve yöntemlerini saptamaktır. Bu nedenle taktik eylemler, onların sonuçları, kendi başlarına dolaysız etki bakış açısından değil, stratejinin görevleri ve olanakları bakış açısından değerlendirilmelidir."* (Eserler, Cilt 5, sf. 144)

RFB yerel gruplara bölünmüştü ve açık kitle örgütüydü ancak kendi içinde bir savaş örgütünün sıkı disiplini vardı. RFB'nin yönetimi KPD'nin askeri aygıtına bağlıydı ve askeri-siyasi propaganda, eğitim, ajan ve provokatörlere karşı savunma, gizli silahlanmayı ve gizli servis faaliyetlerini deşifre etme görevleri vardı.

Özellikle askeri politika alanında da, verili ve değişen koşullara uygun mücadele taktiklerini ve bunun araçları ve örgütlenme biçimlerini belirlemek özel önemdedir. Bu, özellikle de devrimci olmayan bir durumdan devrimci duruma ve tersine çok hızlı geçişlerin yaşandığı dönemlerde böyledir. Bir yanda komünistlerin emekçi kitlelerden yalıtılmasına ve komünist partinin zayıflamasına yol

açan yanlış taktikler, diğer yanda kuyrukçuluğa ve devrimci olanakların kaçırılmasına yol açan yanlış taktikler. Tam da faşizme karşı mücadelede, doğru taktiklerin ve mücadele araçlarının ve yöntemlerinin seçimi varlık yokluk derecesinde önemlidir.

Bu yazıda, Almanya Komünist Partisi'nin (KPD) gerek devrimci durum, gerekse barışçıl dönemlerde sosyalizm mücadelesi içinde faşizme karşı örgütlenme ve silahlanma deneyimini ele alacağız. Odak noktamız 1924'ten 1933'e kadar KPD'nin askeri politikasının gelişimi olurken, bunun üzerinde geliştiği siyasi emek hareketini de ele alacağız.

Bu deneyime günümüzün perspektifinden bakarken, 1930'ların, bugünün Almanya ve dünya koşullarından çok farklı olduğunu vurgulamalıyız. Bugün başında Komünist Enternasyonal'in bulunduğu güçlü ve birleşik bir komünist hareket de, Sovyetler Birliği gibi, dünya çapında komünizm mücadelesinin öncüsü olan bir sosyalist ülke de yok. Bununla birlikte, bugünkü mücadelemiz için, o dönemin kanla ödenen bir deneyiminden dersler çıkarmak istiyoruz.

Almanya Komünist Partisi (KPD), 1920'lerden 1930'ların başına dek en büyük komünist partiydi. Yasaklanmadan önce, gelişiminin zirvesindeyken, 1 milyondan fazla insan KPD'nin kitle örgütlerinde ve partide örgütlüydü. KPD, Kasım 1923'teki genel seçimlerde yaklaşık 6 milyon (%16.9) oy almıştı. Yasaklandıktan ve faşistlerin sürekli bir askeri tasfiye saldırısının hedefine yerleştikten sonra dahi, Komünist Parti

ve onun askeri politikası, zayıflamış, ama belirgin bir güçtü. 1923'ten başlayalım...

Proleter Milisler

1923'ün başında, işçi ve emekçileri hızlı bir yoksulluk ve yoksunluk sardı. Enflasyon gün gün arttı, devlet terörü ve gerici paramiliter yapılanmalar da. Bu yıl 28 Ocak – 1 Şubat arasında KPD 8. Kongresini gerçekleştirdi. Kongre, Komünist Enternasyonal 4. Kongresinin kararlarını benimsedi ve kongrenin temel gündemleri olarak birleşik cephe politikasını ve işçi sınıfının günlük çıkarları için mücadeleyi ele aldı. Kongre ayrıca, güncel görevlerden biri olarak “işçi sınıfının faşizme karşı savunma organlarını geliştirmesi gerektiğini” kararlaştırdı. Hemen ardından KPD “Proleter Milisler”in inşasına başladı. Böylelikle Mayıs 1923'e dek KPD'nin önderliği altında 300 milis örgütü kuruldu ve Ağustos 1923'e dek bu sayı 800 proleter milis örgütlenmesine yükseldi, ülke çapında toplam 75.000 savaşçı bu birliklerde yer alıyordu. Bu birlikler çokça yerde komünistler, sosyal demokratlar, sendikacılar ve örgütsüz işçilerden oluşuyordu. Ancak sosyal demokratların sağ kanat önderleri çok hızlı geri çekildiler, üyelerini bu örgütlenmelerden çektiler ve bağımsız mücadele örgütleri kurdular. Proleter milisler faşistlerin terörüne ve yürüyüşlerine karşı ve işçi miting ve grevlerinde koruma amaçlı görevlendiriliyorlardı.

Milisler birleşik askeri eğitimler yapıyordu ve katı bir disiplin sahibiydiler. İşçi sınıfının, demokratik

merkeziyetçilik temelinde örgütlenen kitle örgütleri olarak kurulmuşlardı, ancak zorunlu olarak bir emir komuta yapısına sahiptiler ve özellikle de önderliğin seçimle gelmesi sınırlandırılmış ve KPD'nin (kısmen SPD ile birlikte) askeri ve siyasi organlarınca takviye edilmişti.

Henüz 12 Mayıs 1923'te, Prusya'daki proleter milisler sosyal demokrat İçişleri Bakanı Severing tarafından yasaklanmıştı ve kısa bir süre sonra bunu Almanya'nın diğer bölgelerindeki yasaklar izledi (Saksonya ve Thüringen hariç). Proleter milisler yasaklamadan sonra da varlığını korudu ancak artık o kadar açık hareket etmediler.

Ağustos 1923'ten itibaren siyasi ve ekonomik kriz öylesine derinleşti ki devrimci bir durum ortaya çıktı. Bu durum KPD'nin, Lenin'in “iç savaş çağında proletaryanın ideal partisi savaşçı bir partidir” anlayışına uygun olarak askeri ve siyasi çalışmalarını güçlendirmesini, savaş örgütlerini yaymasını ve Eylül 1923'te silah yığınağına başlamasını getirdi. 22 Ekim'e dek, 11 bin tüfek ve 15

bin tabanca tedarik edilmiş ve savaşçı sayısı 133 bine çıkmıştı. Ayrıca, savaşçıları silahlı ayaklanmaya hazırlamak için, silah kullanma, barikat savaşı ve zırhlı araçlara karşı savaşma gibi konularda eğitti. Buna ek olarak, askeri taktiklerin temelleri üzerine dersler ve komutanlar için özel eğitimler verildi. Silah depoları, polis istasyonları, kırlar, tren istasyonları ve karşıdevrimci liderlerin evlerine yönelik keşif-istihbarat çalışmalarını yapıldı.

RFB'nin inşasına paralel olarak KPD, burjuva polis ve ordu aygıtı içindeki çalışmasını ve faşist örgütlere sızma faaliyetini güçlendirdi. Bu alanlarda aydınlatma, bozgunculuk ve örgütlenme çalışması yürütmek için tüm ülke çapında bu örgütler içinde propaganda materyalleri kullanıldı.

Almanya'da durumun daha da keskinleşmesi ve ordunun Saksonya ve Thüringen'de KPD ve SPD'li işçi hükümetlerine saldırısıyla KPD 23 Ekim'de silahlı ayaklanma hedefli bir genel grev ilan etti. Başkaldırı, KPD'nin askeri kadrolarından oluşan bir devrimci komite tarafından yönetiliyordu. Chemnitz'deki işçi meclisleri kongresinde genel grevin 21 Ekim'de başlaması kararlaştırılmıştı ancak bu, sosyal demokrat önderlerin kararsızlığı nedeniyle ger-

çekleştirilemedi. Ancak KPD içinde de Brandler ve Thalheimer etrafında bir sağ muhalefet vardı. Komünist parti, SPD'siz bir genel grevin yenilgiye uğrayacağı endişesiyle tek başına çağrı yapmadı ve böylece kararlaştırılmış olan grev planları kesildi. Tüm ülkeye, ayaklanma hazırlıklarını zamanında ertelemek için kuryeler yollandı. Ancak bu haber Hamburg'a zamanında ulaşmadığından, yerel KPD önderliği 23 Ekim'de ayaklanma başlattığında izole oldu. Hamburg'da 25 Ekim'e dek savaşan komünistler ve devrimci işçiler ilerleyen ordu birlikleri karşısında olabildiğince düzenli biçimde geri çekildiler.

Ayaklanmanın yenilgisi askeri politika açısından sadece ayaklanmanın tecrit olması değil, ayaklanma esnasında devrimci saldırı birliklerinin henüz çok az olması, örgütsüz işçi kitlelerinin ayaklanmaya örgütlü katılımının olmaması ve henüz beş yaşında olan parti yapısının yeterince pekişmiş olmamasıydı. Hamburg ayaklanmasının yenilgisinin daha kapsamlı bir analizi, bu yazının konusunun dışında kalıyor.

Egemen sınıflar Almanya'daki devrimci duruma General Hans von Seeckt'in yönetiminde bir askeri diktatörlükle yanıt verdi, KPD yasaklandı, 7000'i aşkın kişi tutuklanırken, 18 binden fazla devrimci işçi ve komünist mahkemeye çıkarıldı. Aynı zamanda, kapitalist sistemin görece ekonomik istikrara kavuşturulması amacıyla çok büyük miktarda yabancı sermaye Alman ekonomisine pompalandı. Bu koşullarda politik askeri çalışmasını değiştiren koşullara

uyarlamak durumunda kaldı ve askeri politik aygıtını saldırı temelindeki ayaklanma hazırlıklarından, Alman militarizmine ve faşist güçlere karşı sert bir savunma savaşına yöneltti.

Kızıl Cephe

1 Mart 1924'te askeri sıkıyönetim ve KPD üzerindeki yasak kaldırıldı. KPD'nin 9. Kongresi Nisan 1924'te yine illegal biçimde gerçekleştirildi. Kongrede politik askeri yaklaşım üzerine marksist leninistlerle sol komünistler arasında yoğun tartışmalar oldu. Sol komünistler Almanya'da hala keskin bir devrimci durum görüyorlardı. Ancak Haziran-Temmuz 1924'teki Komintern 5. Kongresiyle birlikte bu görüş açısı ve onu izleyen askeri politik çalışma anlayışı geriletebildi.

Kapitalizmin görece istikrarlaştırılmasından sonra, militarizmin ve rövanşizmin yükselişi, emek örgütlerini korumak, kitle mücadelesini geliştirmek ve faşist, militarist çetelere karşı koymak için yasal silahlı proleter örgütlerin kuruluşu ihtiyacını ortaya çıkardı.

Bu nedenle KPD Merkez Komitesi, "Kızıl Cephe Mücadele İttifakı – RFB"yi kurmayı kararlaştırdı ve Temmuz 1924'ten itibaren yerel mahalle örgütlerini kurmaya başladı. Yeni örgütlenmenin, proleter milislerin devamcısı olarak tanımlanıp yasaklanmaması için, yeni örgütün inşası tetrici ele alındı. 1925 yılının başına dek, toplam 15 bin üyeli 255 yerel grup oluşturulmuştu ve Haziran 1925'te 51 bin üyeli 826 grup vardı.

RFB yerel gruplara bölünmüştü ve açık kitle örgütüydü, ancak kendi içinde bir savaş örgütünün ve komutanlarının sıkı disiplini vardı. RFB'nin yönetimi KPD'nin askeri aygıtına bağlıydı ve askeri-siyasi propaganda, eğitim, ajan ve provokatörlere karşı savunma, gizli silahlanmayı ve gizli servis faaliyetlerini deşifre etme görevleri vardı. RFB üyeleri üniforma giyiyor ve armalar taşıyorlardı. Ancak RFB ne özel askeri, ne de silahlı bir örgüttü. Propaganda çalışmasının yanı sıra, gösterilerin, yürüyüşlerin ve salon etkinliklerinin korunmasından sorumluydular. Parti ve yerel çalışanları ile kurumları da koruyorlardı.

Gösterilerin ve yürüyüşlerin korunması esasen gözcülük ve alarm verme işlerini ve iyi örgütlenmiş düzeni koruma görevini kapsıyordu. Düzeni koruma görevi, gösterilerin disiplinli bir biçimde gerçekleştirilmesi, ajan ve provokatörlerin uzak tutulması ve gösterilere polis ve faşistlerin saldırılarının engellenmesini içeriyordu.

RFB'de sadece komünistler değil, çok sayıda partisiz işçi de örgütlüydü ve ayrıca RFB'nin "Kızıl Genç Hücum – RJ" isimli bir gençlik kolu ile genç kadınları ve işçi kadınları örgütleyen bir "Kızıl Kadınlar Ve Genç Kızlar Birliği – FRMB" isimli bir kolu da vardı. Kasım 1926'da yaklaşık 25 bin kadın RFMB'de örgütlüydü.

Her yıl ülke çapında yapılan "Reich Buluşması"na 1925'te 30 bin, 1926'da 50 bin ve 1927-1928'de 100 binden fazla RFB üyesi üniformala-

ryıla ve askeri yürüyüş kolu oluşturarak katılıyordu.

Böyle güçlü, kendi ayakları üzerinde duran, kamuoyunda kendini açıkça ifade eden ve sokaklarda faşistlere karşı savaşan bir örgütlenmenin varlığı, yüzbinlerce işçi ve emekçinin mücadele bilincini güçlendirdi ve Almanya'daki komünist harekete güven duymasını sağladı. RFB üyeleri kendilerini “devrimin askerleri” olarak tanımlıyor ve KPD önderliğindeki kitle eylemlerinde mücadelenin en ön safında yer alıyorlardı.

Gereken disiplin, bilgi ve deneyimin elde edilmesi için düzenli spor faaliyetleri, askeri eğitimler, temel askeri bilgiler eğitimi, silah eğitimi, yürüyüşler ve propaganda eylemleri yapılıyordu. RFB'nin pek çok üyesi 1. paylaşım savaşına katılmıştı ve burada askeri deneyimler kazanmışlardı. Ancak bu deneyimi özellikle gençlere aktarmak gerekiyordu. Bu yarı-askeri eğitimler faşist ve militarist örgütlere karşı sokak savaşımalarında başarılı olmak için gerekliydi. Henüz 1925 baharında bir birleşik iç yönetmelik benimsenmişti ve RFB'ye bağlı tüm gruplar ve yapılar bu birleşik askeri yapıyı kabul etmişti.

Pratik eğitimlerine ek olarak RFB üyeleri Marks, Engels ve Lenin'in askeri konulardaki yazıları ile KPD'nin askeri-politik çalışmaları “İç Savaş Üzerine” ve “Ekim”i ele aldılar. Clausewitz'in “Savaş Üzerine” çalışması ve polis ve ordunun örgütlenmesi üzerine de inceleme ve çalışmalar yürüttüler.

KPD ve RFB önderlikleri RFB'nin silahlı bir örgüt olmadığına ısrar et-

ti ve yasadışı silahlanmayı reddetti. Aynı zamanda parti içinde RFB'yi reddeden burjuva eğilimlere karşı kararlılıkla mücadele etti. Ernst Thaelman Temmuz 1925'te bu konu üzerine şunları yazdı: “*Tam da, parti içindeki bazı korkak ve küçük-burjuva eğilimli zihniyetlerin askeri ıvır zıvırlar olarak gördüğü şey, bu Kızıl Günlerde geniş proleter tabakalar içinde fevkalade canlandırıcı bir etki yaratmış, onlara moral güç ve devrimci hareketin zaferine inanç kazandırmıştır. Bu durum etkisini muhaliflerde bile göstermiştir.*”

RFB'nin pratiği değerlendirilirken ya da bugün için benzer eylem biçimleri ya da milis örgütlenmeleri tartışılırken, tam da Thaelman'ın işaret ettiği bu yön küçümsenmemelidir. Disiplinli, militan biçimde ortaya çıkışlar ve düşmanın sokakta geri püskürtülmesinin işçi, emekçi ve ezilenlerde ortaya çıkardığı güven, sınıf bilincini geliştirmenin ve işçi sınıfının geniş kitlelerini egemenlere karşı örgütlü mücadeleye yöneltmenin önemli bir unsurudur.

RFB'nin inşasına paralel olarak KPD, burjuva polis ve ordu aygıtı içindeki çalışmasını ve faşist örgütlere sızma faaliyetini güçlendirdi. Bu alanlarda aydınlatma, bozgunculuk ve örgütlenme çalışması yürütmek için tüm ülke çapında bu örgütler içinde propaganda materyalleri kullanıldı. Bu çalışma, KPD'nin askeri aygıtının 1925'te benimsediği “Propaganda Çalışmasınının (Bozgunculuk) Esasları”na göre yürütüldü. KPD önderliğinin, polis ve ordu içerisinde gerçekten de belirleyici bir etkide bulunmanın zorunluluğu

konusundaki görüş açıklığı, birçok başka komünist partiye kıyasla çok daha gelişkin bir çalışma yürütebilmesini getirdi.

Bir tarafta işçi sınıfı ve onun örgütleri, diğer tarafta polis ve faşistler arasındaki çatışmaların daha da keskinleşmesiyle, Reich ve Prusya İşçileri Bakanlarının (ki ikisi de SPD üyeleri idi) onayıyla sosyal demokrat Berlin Polis Müdürlüğü 1 Mayıs 1929'te Berlin'de gösteri yapılmasını yasakladı.

KPD buna rağmen gösteri çağrılarını yaptı ve işçilerin demokratik haklarına yönelik bu saldırıyı kabul etmedi. Berlin'de 200 bin işçi Komünist Parti'nin çağrısına yanıt verdi, Wedding ve Neuköln emekçi semtlerinde gösteriler yaptı. Polis bunu işçi kitlelere yönelik dizginsiz şiddet ve ateşle yanıtladı. Bunu izleyen barikat savaşları 2 gün boyunca sürdü, ta ki KPD örgütsüz işçilerle birlikte bir geri çekilişi örgütleyene dek. Bu katliamda 33 işçi katledildi ve yüzlerce yaralandı, 1200'den fazla işçi

gözaltına alındı. Bu günler Almanya tarihinde Berlin Kanlı Mayıs'ı olarak bilinir.

Bu olaylar karşısında faşistlerin, milliyetçilerin ve sosyal demokratların gazetelerinde komünistlere karşı devasa bir karalama kampanyası başlatıldı ve RFB 3 Mayıs'ta Prusya'da, 15 Mayıs'ta ise tüm Almanya'da yasaklandı. Böylece Almanya işçi sınıfı en önemli yasal savaş örgütünden yoksun bırakıldı ve bu örgütlenmeler illegaliteye zorlandı.

KPD ve RFB önderlikleri, daha öncesinde, RFB'nin yasaklanması halinde illegal koşullarda çalışmayı sürdürmek üzere geniş önlemler almışlardı. 1929 sonbaharına dek çalışma yeniden yapılandırıldı ve en başta da, yeraltında kendini sürdürebilmesi için yerleştirildi. Bu yeniden yapılandırılmayla üye sayısı da 50 bine düşürüldü. Eşzamanlı olarak, işçi sınıfının yükselen faşizme karşı savunma mücadelesinin yeni yasal kitle örgütlerinin de oluşturulması gerekiyordu.

Faşizme Karşı Mücadele Birliği Ve Parti Özsavunması

Ekim 1930'da KPD, yasal anti-faşist kitle örgütleri olarak, açık bir birleşik cephe karakteri taşıyan "Faşizme Karşı Mücadele Birliği"ni kurdu. Aralık 1930'a dek 38 bin ve 1931 yazı itibariyle 100 bin üye kazanılacaktı.

Mücadele Birliği'nin önderliğinin ilk toplantısında örgütün karakteri üzerine şunlar kararlaştırıldı: *"Faşizme Karşı Mücadele Birliği siyasi bir birleşik cephe örgütüdür ve yasaklı Kızıl Cephe Mücadele İttifakı'nın yedeği değildir. Mücadele Birlikleri'nin görevi, (...) daha önce devrimci mücadeleye ilgisiz ya da düşmanca yaklaşan kitleleri anti-faşistler olarak eğitmektir."*

Buna paralel olarak Temmuz 1930'dan itibaren, görevi parti binalarını, parti içi toplantıları ve öne çıkan kadroları polis ve faşistlerin saldırılarına karşı korumak olan ayrı bir parti örgütü kuruldu. "Parti Özsavunması" isimli bu güvenlik örgütü, parti çalışmasının tüm alanlarında kurulacaktı. Bunun için her yerden 50-100 arası, politik ve ideolojik bakımdan sağlam, askeri eğitimi olan ve düşman tarafından az tanınan komünist belirlendi. Bunlar kendi güvenlikleri ve savunma kapsamlı görevleri için ateşli silahlarla donanımlıydılar. Ülke çapındaki büyüklüğünün yaklaşık 2000 üye olduğu söylenebilir. KPD için bu adım tamamen kendini koruma amaçlıydı ve silahlı ayaklanmanın hazırlanmasıyla ilgili değildi.

Belirli bir örgütsel yapıya sahip, geniş antifaşist kitle örgütleri olarak

Mücadele Birlikleri'ni geliştirmenin yanı sıra KPD, 1932'den itibaren SPD başta olmak üzere Hitler karşıtı güçlere önerdiği bir birleşik cephe hareketi olan Antifaşist Eylem'in "Kitle Özsavunması"ni inşa etmeye çalıştı. "Kitle Özsavunması"nın çerçevesi, belirli bir örgütsel yapı oluşturmak değil, komünist, sosyal demokrat ve partisiz işçilerin faşistlere karşı savunma mücadelesi içerisinde sokakta birleşmesiydi. "Kitle Özsavunması", antifaşist güçlerin tüm askeri hazırlıklarını, halen mevcut olan demokratik hak ve özgürlüklerin savunulması için nazi terörüne ve faşizme karşı mücadelede bir araya getirmeliydi. "Kitle Özsavunması", gösteri ve yürüyüşlerin korunmasının yanı sıra, özellikle işçi mahallelerinde ve fabrikalarda etkiniydi. Birçok kentte, nazilerin baskın ve saldırılarını birlikte hızlıca geri püskürtmek üzere devriye, nöbet ve alarm listeleri oluşturulmuştu. Kitle Özsavunması oluşumlarının amacı her şeyden önce, komünistlerin etkisindeki Mücadele Birlikleri, sosyal demokratların savunma örgütü Siyah-Kırmızı-Sarı Reichsbanner ve mücadeleye hazır örgütsüz işçileri pratik antifaşist savaşım eylemi içerisinde birleştirmektir. Bu ortak faaliyet artan faşist saldırılara karşı yerel düzeylerde adım adım geliştirilebilirdi.

Faşistler 30 Ocak 1933'te resmen hükümet olduktan sonra işçi sınıfına ve onun örgütlerine karşı terörü tırmandırdılar ve 15 Mart'ta KPD'yi yasakladılar. Temmuz 1933'e kadar da tüm sendikaları, antifaşist, sosyal demokrat ve komünist örgütlenmele-

ri ezdiler. Buradan itibaren yasal propaganda, ajitasyon ve örgütlenmenin en ufak bir olanağı bile kalmadı.

Yasaklanmasından sonra ve ikinci dünya savaşı sırasında dahi KPD siyasi ve askeri direnişleriyle Alman faşizmine ağır darbeler vurdu. Pek çok kentte gizli parti örgütleri iki-üç defa darbelendi ama hep yeniden kuruldu. Karşı devrimci istihbarat örgütlenmesinin başı Amiral Canaris'in açıklamalarına göre KPD bakanlıklara ve ordu üst yönetimine sayısız ajan yerleştirmişti ve bunların sağladığı istihbaratlar Alman ordusundan yaklaşık 200 bin askerin ölümüne yol açtı. 250 binden fazla asker, antifaşist faaliyetleri nedeniyle ölüme mahkum edildi. Yüzbinlerce komünistin, sosyal demokratın ve antifaşistin katledilmesi dahi faşizme karşı işçi hareketini durdurmamıştı. 1944'te Almanya'da komünist direnişle ilişkili 125 bin işçinin olduğu tahmin ediliyor. Buna ek olarak binlerce Alman komünist, sürgünde, Yunanistan, Polonya, Belçika, Fransa, Arnavutluk, Danimarka İtalya ve Yugoslavya'da faşizme karşı silahlı mücadele başlatmış partizan birliklerinde mücadele etti. Bu partizanlardan birçoğu da KPD'nin çağrısına uyarak faşizme karşı İspanya halkıyla birlikte mücadele etmeye gitmiş Enternasyonal Tugay üyeleri idi.

Askeri Politikada Teori Ve Pratiğin Birliği

Politik mücadelenin her alanında olduğu gibi askeri politikada da teori ve pratiğin birliği şarttır. KPD ve askeri önderliği bu birliğe büyük önem affettiler ve bunu uzun soluklu

bir mücadelede var etmeye çalıştılar. KPD'nin askeri politikasının temel çizgileri, Almanya'daki güncel duruma ilişkin analizine dayanıyordu ve Komünist Enternasyonal'le, onun program ve genel politikalarıyla uyum içerisindeydi, onun eleştirilerinden beslenmiş ve şekillenmişti. Aynı zamanda KPD komünistlerin ve işçi sınıfının politik askeri alanındaki tarihsel deneyimlerini inceledi ve acil görevler için sonuçlar çıkardı.

Kitle Öz savunması
Koluşumlarının
amacı her şeyden önce,
komünistlerin etkisindeki
Mücadele Birlikleri, sosyal
demokratların savunma
örgütü Siyah-Kırmızı-
Sarı Reichsbanner ve
mücadeleye hazır örgütsüz
işçileri pratik antifaşist
savaşım eylemi içerisinde
birleştirmekti.

KPD'nin antifaşist askeri politikası ne kendi başına bir amaçtı, ne de mücadelenin fiziki varlığını her şeyin üzerine koyuyordu. Fiziki, silahlı çalışmayı siyasi aydınlatma ve eğitim faaliyetine bağladı ve aynı şekilde faşistlerin saldırılarına karşı fiziki savunmayı da faşizme karşı siyasi ve ideolojik saldırıyla birleştirdi.

KPD bir yandan parti üyelerini ve en başta da politik askeri örgütlerinin üyelerini askeri ve siyasi yayınlar, askeri teori yazıları ve partinin siyasi-ideolojik çizgisine ve Komünist Enternasyonal'in analizlerine dair

askeri ve siyasi eğitimler yoluyla geliştirdi. Diğer yandan da KPD'nin propaganda aygıtı, silahlanmaya, savaşa ve rövanşizme karşı antimilitarist faaliyet çerçevesinde ordu ve polis saflarında aydınlatma ve bozgunculuk çalışmaları için, kışlalara ve polis merkezlerine gizlice sokularak dağıtılacak olan propaganda yayınları ve afişler çıkardı.

Ernst Thaelmann konuşmalarında ve yazılarında, militan antifaşist mücadelenin kendi başına bir amaç olamayacağını, ama en önemli olanın, bu çalışmanın işçi sınıfı ve müttefiklerinin siyasi bilinç düzeyi üzerindeki siyasi ve moral etkisi olduğunu, bu nedenle militan ve askeri mücadelenin kendi saflarında politik aydınlatma faaliyetiyle ve düşman safında da ideolojik etkileme faaliyetiyle birleştirilmesi gerektiğini tekrar tekrar vurguladı. Keza, sadece örgütlü silahlı mücadelenin, politik-ideolojik aydınlatma faaliyetiyle bağ içerisinde, devrimci örgütlerin ve tüm antifaşist güçlerin eylem özgürlüğünü güvenceleyebileceğine işaret etti.

KPD'nin 1924-1933 yılları arasındaki askeri politikasının gelişimine ve biçimlerine bu kısa bakış bize sadece Alman komünistlerinin savunma ve saldırı mücadeleleriyle dolu 9 fırtınalı yıldaki deneyimlerini ve savaşımın aldığı değişik biçimleri göstermiyor, ama her şeyden önce, politik askeri çalışmanın çok yönlülüğünü ve komünist partinin strateji ve taktikleri içerisinde daima en doğ-

ru yeri bulması gerektiğini anlatıyor. Bu deneyimler ayrıca gösteriyor ki, askeri politika sadece veya esas olarak askeri çalışmadan ibaret değildir, çok önemli bir ideolojik-politik çalışmadır.

Temel olarak, başka ülkelerin tarihsel deneyimleri taklit edilemez, ister KPD olsun, ister SBKP ya da isterse başka bir örgüt olsun, bu diyalektik olmayan, dogmatik bir yöntem olur. Bu anlamda elbette, KPD'nin askeri politikasını üzerinde geliştirdiği ülkenin verili koşulları ile Türkiye veya dünyadaki verili güncel koşullar aynı değildir.

Ancak, başka ülkelerin ve örgütlerin mücadele örgüt ve biçimleri bizler için önemli bir deneyim kaynağı olabilir. Bunlardan yola çıkarak muhtemel gelişim yolları öngörülebilir ve başarı ve yenilgilerinden öğrenilebilir.

KPD deneyimi bize her şeyden önce, parti içinde politik askeri çalışmanın karmaşıklığına ve yüksek öncelikliliğine ek olarak, bu çalışma alanının gelişimi ve biçimleri ile partinin politikasının, strateji ve taktiklerinin genel gelişimi arasındaki yakın bağı gösteriyor. Politik askeri çalışma partinin genel gelişiminin ve politikalarının kıyısında olamaz ve olmamalıdır. Parti çalışmasının hayati bir parçasıdır ve partinin ya da işçi sınıfının mücadelesinin ihtiyaçlarına ve bugün ve gelecekteki mücadelelerin gelişimine uygun olmalıdır.

Yenilgiden Zafere

Fırat Xoverdayiş

BKP, örgütsel yapılanmasını, kadrosunu ve en önemlisi güvenlik tedbirlerini hep somut duruma uygun örgütlemiştir. En büyük darbeleri aldığı, düşmanın örgütü nerdeyse tasfiye ettiği dönemlerde bile boyun eğmemiştir. Politika yapış tarzında, şu veya bu biçime takılı kalmamıştır, duruma ve ana uygun her türlü araç ve yöntemi kullanmayı bilmiştir. Bazı anlarda demokratik mücadele, bazı anlarda ise silahlı mücadele ön plana çıkmıştır.

“Yenilgiden Zafere” Bulgaristan devrim tarihinin 1922’den 1944’e, yani zafere kadarki sürecinin bir belgesidir. Yazar Tsola Dragoyçeva (Sonya) o dönemin sadece tanığı değil, birebir örgütleyicisidir. 1923-1925 yıllarında BKP’nin gizli Askeri Örgütü’nün eylemcisidir, 8 yıl hapislikten sonra Parti Merkez Komitesi üyeliğine seçilir, ardından Politbüro üyesi olur. Dolayısıyla mücadelenin en zorlu süreçlerinde partinin izlediği siyasi çizgilerin saptanmasında, yürütülmesinde ve yönetilmesinde önder bir kadındır. 1935-1941’de Antifaşist Cephe’nin kuruluş çalışmalarının aktif çalışanıdır. 2. emperyalist paylaşım savaşı sırasında MK örgütlenme sekreteridir. Daha sonra gizli Vatan Cephesi kuruluşunun doğrudan sorumlusu olur. Sonya o dönemi anlatırken şöyle der: “İhanet

çindeki monarko-faşist rejime karşı, her yöntemi, biçimi ve aracı kullanarak başlatılan bir mücadeleydi.” Bulgaristan devrimi ve onun öncü partisinden alınacak önemli dersler var. BKP kendisine güçlü eleştiriler yönelterek, sol sekterizme, her türlü darcılığa karşı mücadele yürüterek ve hiç bir şablonculuğa/taklitçiliğe girmeden kendisini var etmeye çalışmıştır. Hatalarından ve eksikliklerinden öğrenmeyi bilmiştir. Örgütsel yapılanmasını, kadrosunu ve en önemlisi güvenlik tedbirlerini hep somut duruma uygun örgütlemiştir. En büyük darbeleri aldığı, düşmanın örgütü nerdeyse tasfiye ettiği dönemlerde bile boyun eğmemiştir. Politika yapış tarzında, şu veya bu biçime takılı kalmamıştır, duruma ve ana uygun her türlü araç ve yöntemi kullanmayı bilmiştir. Bazı anlarda

demokratik mücadele, bazı anlarda ise silahlı mücadele ön plana çıkmıştır. Anın ihtiyaçlarını görüp ona göre uygun politika geliştirmeyi bilmiştir. Örneğin Çarlık faşizmin “Mihveri” altına girdiğinde Dimitrov şöyle bir talimat yollamıştır: *“Bulgar Komünistlerin başlıca görevi faşist Almanya’nın ve ordularının tamamen yenilgiye uğratılması. Önde duran görev ne proletarya diktatörlüğü, ne Sovyetler, ne de sosyalizm.”* Sonya şu yorumu ekler: *“Kuşkusuz temel parti stratejisi buydu ama asıl önde duran görev itibarıyla bu değildi. Faşizme karşı Sovyetler Birliği’ne yardım eden herkes müttefikti o dönem (Ki o dönem ABD, İngiltere ve Fransa Almanya’ya karşı Sovyetler’in yanında olduğunu açıklamıştı, buna mecbur kalmış olsalar da).”*

Tüm bunları bugün Rojava bakımından düşündüğümüzde, şovenizmin etkisinde kalmış kesimler, Kürtleri ABD ile işbirliği yapmakla suçluyor. Oysa denklem tersinedir. ABD Kürtlerle işbirliğine mecbur kaldı. Elbette bu kitapta farklı konularda aktarılacak deneyim ve değinilecek birçok konu var. Fakat en önemli noktaları sunmak daha doğru olacak. Yine Türkiye’de yaşanan devrimci durum nedeniyle bu belge, bir devrimin ve onun öncüsünün kendisini nasıl örgütlediği bakımından, ayrıca devrimin kadrosu olmanın neler gerektirdiği açısından, daha fazla önem kazanmaktadır.

1923 Darbesi, Ayaklanma Ve Yenilgi

BHÇB (Bulgar Halk Çiftçi Birliği) demokratik siyasi köylü örgü-

tüdür. 1920’de tek başına hükümet olur ve bir dizi demokratik reform yapar. Reformlar büyük toprak sahiplerini ve burjuvazinin tepkisini çeker. Reformcu köylü partisi işçi sınıfı partisine karşı tutumlar alır. Bu durum hükümete dış bileyen cuntacıların yararına olur ve 1923’te darbe gerçekleşir. Sonya ve bulunduğu alandaki yoldaşları bu darbeye karşı mücadele etmek gerektiğini düşünerek hazırlıklara girer, “kararsızlığa düşmenin zamanı değil” der, BHÇB üyeleri ile ittifak içinde harekete geçmeyi planlar. Bütün taraftarlar silahlandırılır, miting yapıp darbecileri kovma kararı açıklanır ve irade koyulur. Bulunduğu köyün stratejik noktalarında savunma oluşturulur. Ancak parti merkez komitesinin tutumu farklıdır : *“Karışmayın, köy ve kent burjuvazisi birbirini yesin”*. Bu karar birçok kadro tarafından doğru bulunmasa da disipline uyulur.

5-7 Ağustos 1923’te MK tekrar toplanarak hatasını düzeltir, silahlı ayaklanma kararı alır. Hızla bütün hazırlıklar başlar. Köylerde işçi-köylü yönetimi, ilçelerde de devrim komiteleri kurulur. Bu ayaklanmalar sırasında Sofya’daki durum ve izlenen strateji şöyledir; Hükümeti taşradan tecrit etmek, başkentin ülkeyle her tür bağını kesmek ve yürütülecek saldırılarla düşman kuvvetlerini oldukları yere mıhlamak, başka yere yönelmesini engellemek. Vratsa’dan Sofya’ya ordu göndermek. Ordu kuzeyden, güneyden ve doğudan başkenti çembere alacak ve dış-ıç saldırılarla başkenti düşürecek. Sofya’daki devrimcilerin görevi; taşrayla telefon ve telgraf irtibatı-

nı koparmak, demiryollarını havaya uçurmak, tüneller ve köprüleri bombalamak ve aynı zamanda başkentin değişik bölgelerinde saldırıya geçmek. Ardından Genel Askeri Devrim Komitesi'ni bütün ülkedeki ayaklanmayı yönetmek üzere Sofya'ya taşımak. Fakat genel ayaklanma tarihi verilmeden iki gün önce Sofya Askeri Devrim Komitesi ihanete uğrar, polis baskın yapar, birçok kişi tutuklanır. Tutuklanmayan kadrolar ayaklanma çağrısını iki gün erteler. Düşman bu ertelemeyi yararlanmış ve Sofya'da durumu kendi lehine çevirmiştir. Diğer bölgelere derhal polis ve asker takviye etmiştir. Böylece ayaklanma 1923 yılının Eylül'ünde yenilgiye uğratılır. Sonya dahil birçok devrimci tutuklanır.

O dönem BKP'nin her şeyi yeniden değerlendirme dönemi idi, "*Devrimci pratiğin ateşlerinden çürüğe çıkmış olduğu anlaşılacak doktrinler reddediliyor, teorik düzey yükseltiliyordu*" diyor Sonya. Parti saflarında bir siyasi arınma gerçekleşiyor. Sessiz sedasız çekilenler, kopanlar oluyor. Mücadele artık çok daha sertleşmişti. Dürüstçe illegal koşullarda yapamayacaklarını açıklayıp gidenler oldu. Ancak bir de dün partiyle olup, bugün ayrılıklarını ortaya dökenler vardı. "*Bunlar*" diyor Sonya: "*parti aracılığıyla siyasi ya da mesleki kariyer yapma heveslisi, marksist leninist öğretinin gizli düşmanı 'aristokratlardı'. Böyleselere işçi sınıfına yabancılaşıyor, işçi sınıfının öncülük rolünü tartışma konusu yapıyor ya da doğrudan inkar ediyor. Devrimci hareketimizin hatalarından tutamak noktası bulmaya çalışarak, darıcılık döneminin*

soylu derslerine küfür ederek ve bu dönemi reddederek, silahlı mücadeleyi de, ayaklanmayı da reddediyor." Bu döneme baktığımızda tarihimize benzer yanlar görebiliriz. Bir cephe de "Umudu" yaratanlar, bir cephe de ise hatalar yerine devrimcilikle hesaplaşanlar.

Yeni Ayaklanmaya Doğru:

"Başlar Yukarı Şanlı Savaşçılar!"

Ağır işkenceler altında olan savaşçılarına Georgi Dimitrov ve Vasil Kolarov "Bulgaristan İşçi ve Köylü-

Halk Cephesi ve Vatan Cephesi arasında temel bazı farklar vardır ki o da mevcut siyasi durumdan kaynaklanmaktadır. Halk Cephesi kurulurken savaş tehdidi vardır, Vatan Cephesi kurulurken ise faşizmle savaş vardır. Dolayısıyla bu durum mücadele araç ve biçimlerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynar.

lerine Açık Mektup"u gönderir. Bu ünlü talimatta, hiçbir elverişsiz olgu gizlenmiyor, yenilginin ağır kaybını küçültmeye çaba gösterilmiyor, ancak bozgunun toz dumanı içinde geleceğin mücadele yolu görülüyor ve geleceğin zaferi gösteriliyor. Mektup "Başlar yukarı şanlı savaşçılar!" sözleriyle son buluyor. 1924'te rejim hem partinin artık başsız kaldığını

düşünerek hem de uluslararası bas-kıdan dolayı af çıkarır. Sonra da bu afı zindandan çıkar ve Kuzeydoğu Askeri Örgütü'nde çalışmaya başlar. Yeni ayaklanma için derhal hazırlıklara başlanır ve bir plan çıkarılır. Ülkenin tüm yerleşim yerlerindeki düşman güçlerinin durumu, sayısı, silahı, askeri üssü, bağlantı ve ulaştırma sistemi, komuta bileşimi ve diğer niteliklerini içeren veriler toplan-

maktadır. Bütün bu verilere uygun olarak da, askeri eylem planlarında faşist yönetimin hassas noktalarına yöneltilecek saldırılar somut olarak belirlenir. Planlarda sınır koruma birliklerine ilişkin istihbarat da yer alır. Sınır boylarındaki kanallardan, hem dışarıdan ilave silah sağlanacak hem de Eylül ayaklanmasından sonra yurtdışına kaçmak zorunda kalan yüzlerce siyasi göçmenin ülkeye girişi kolaylaştırılacaktır. Düşmanın tüm depolarını, bu depoda hangi cinsten silahlar olduğunu öğrenirler

ve her an kullanabilir vaziyettedirler. Bunda düşman içine sızdırılmış ajanların rolü çok önemlidir. Yeni ayaklanmaya hazırlık, çok detaylı ve somut görevler içermektedir.

Fakat ne yazık ki, silahlı mücadele bir süre sonra suikast taktiğine indirgenerek düello tarzında darlaşıp gider. Her suikast karşısında düşman daha azgınca saldırır, üstelik saldırılarını sadece devrimcilere değil, tüm halka yönlendirir. Bu durum halkta korkuya ve tepkiye neden olup, ayaklanma hazırlığını da sekteye uğratar. Bir bölgenin Askeri Örgütü "korkaklıkla" suçlanmayı göze alarak suikast tarzının halk nezdinde ters teptiğini bir raporla belirtir. Sonra o günler için şöyle der: *"Tek tek kurşun sesleri için büyük bir strateji söndü gitti. Sınıfsal kin, sınıfın yüksek çıkarları, intikam taktiği karşısında geri plana düştü. Bu taktik, bugün, o denli çok zaman geçtikten sonra ne denli anlaşılır görünse de, güçsüz, zayıf bir taktikti, geniş çapta başlatılmış devlet terörüne karşı duracak güçte değildi."* Parti, silahlı mücadelenin gerekliliğini iyi bilmektedir, ancak savaş tarzı halkın beklediği adalet içerikli eylemler yerine, rejim ile düello şeklinde yürür. Rejim geniş çaplı bir saldırı dalgasıyla birçok devrimciyi tutuklar, tutuklayamadıkları devrimciler onurlu bir şekilde çatışarak ya şehit düşmüşler ya da son mermiyi kendilerine saklamışlardır. Sonra yine tutuklanmıştır ve yedi yıl mahpus yattıktan sonra 1932'de çıkan genel afı tekrardan serbest kalır. Serbest kaldıktan sonra Sovyet ülkesine gider ve Dimitrov ile görüşür. O ara Dimitrov Leipzig

duruşmalarında sergilediği tutumla proletaryanın “bükülmez kolu ve yıkılmaz iradesinin” simgesi olmuştur. Nazilerin mahkemelerince serbest bırakıldıktan sonra Sovyetler’e gider. Komintern’in Genel Sekreteri olur ve derhal Komintern’in Yedinci Kongresi’nin hazırlıklarına başlanır. Yedinci Kongre uluslararası devrimci hareketin strateji ve taktiğini yeniden çizer ve birçok devrimcinin gelişiminde önemli bir rol oynar. Aynı zamanda Yedinci Kongre anti-faşist cephelerinin kurulması görüşünü getirmiştir. Sonya 1936’da halk cephesinin kuruluş çalışmaları için tekrar ülkeye döner. Partinin 6. Plenumu gerçekleşir ve partinin yeni siyasi çizgisi belirlenir. Bu doğrultuda Halk Cephesi siyasi platformu oluşturulur. Bu platform geniş yığınların en güncel isteklerini içerir. En geniş demokratik çevreler bu platformda yer alabilmektedir.

1938 genel seçimlerinde Halk Cephesi’nin adayları -yapılan her türlü kurnazlık, sahtekarlık ve hilelere rağmen- bir milyondan fazla oy toplar. Burada şöyle diyor Sonya: “*Halk cephesi sevinç içindeydi. Böylece bir parlamento zaferine çok yaklaşmış oluyorduk. Kuşkusuz, içimizden hiç biri, şimdi Avrupa’da faşizmin çizme seslerinin açıkça duyulduğu bir dönemde ve gericiliğin gemi azıya aldığı bir sırada, HC’nin Fransa ve İspanya’daki başarıya ulaşacağını düşünmüyordu. Şimdi de monarkofaşizmin, seçimlerin sürpriz yaratması durumunda 1932’de polis yasal olarak seçilmiş Kızıl Sofya belediyesini dağıttığı gibi, kanlı baltasını yeniden sallayacağını bi-*

liyorduk. Her şeye rağmen başarı büyüktü. Monarkofaşist diktatörlüğü reddeden ve birleşmekte olan halk güçlerinin beklenen bir başarısıydı bu. Savaştan nefret eden güçlerin başarısı. Bu başarı, güçlerin umudunu artırıyor, karşıtlarına ise ihtarda bulunuyordu.” Yine bu süreçte parti içinde sol sekte yönetim BİP (Bulgar İşçi Partisi) ve Halkçı Cephe’nin önemini küçümsemekte; yasal, açık siyasi araçlarla mücadelenin rolüne önem vermemekte, tepeden bakmaktadırlar. Somut siyasi durumu değerlendirmede yanılğı içindedirler, bunun üzerine Dış Büro ve Komintern Yürütme Komitesi duruma müdahale etmek zorunda kalır.

Aynı süreçte çeşitli yasal dernek ve kurumlar kurmanın önü açılmıştır. Sonya şöyle der: “*Herkes, şimdiye değin ne denli geniş olanakların elden geçirilmiş olduğunu anladı. Bu örgüt ve dernekler, ülkenin içinde bulunduğu durumu halka en ayrıntılı biçimde anlatmaya ve hükümetin halka karşı siyasetini açıklamaya geniş olanak veriyordu. Yine bu yığmsal örgütlerde, halk yığınlarının monarkofaşist iktidara karşı nefret, kardeş Sovyet ülkesine karşı sevgi, bütün mücadele veren halklarla dayanışma anlayışı içinde eğitmemize, devrimci eğitim ve öğretim yapmaya elverişli koşullar vardı.”*

Savaş Günleri

22 Haziran 1941’de Hitler’in duyurusu okunur. Duyuru Bolşeviklere karşı doğuya doğru yürüyüşü açıklar. Aynı zamanda Almanya hükümeti Bulgaristan’ın derhal üçlü pakta katılması için kesin uyarı verir

ve anlaşmalar imzalanır. Almanlar artık Bulgaristan'da demiryolları, köprüler, tüneller, havaalanları depo, kışla vb. yapımına başlar. Hitler ordusu Sovyetler Birliği'nin 300 km içerisine girerek, her yeri bombalar. Politbüro hemen bir genişletilmiş toplantı örgütler. Savaş ve yeni siyasi koşullarda ortaya çıkan bütün sorunları inceler. Ülkenin iç durumu, uluslararası durum, partinin durumu, mücadele gücü, o ana kadarki başarıları ve yanlışlarını içten eleştirilerle göz önüne serer ve Yedinci Plenum'dan bu yana geçen dönemi değerlendirir. Ülkedeki sınıf çatışmasının ve güçler dengesinin analizini yapar. Tutunacak iç ve dış siyasi çizginin yönü ve bu siyasetin genel görevlerini saptar. Ülkedeki parti il örgütlerinin durumu incelenir, il komitelerinin MK ile bağları düzenlenir, MK kararlarının il komitelerine ulaştırılması için kanallar oluşturulur. Halk Cephesi o koşullarda zaman daha fazla önem kazanmıştır çünkü geniş bir ittifak kurulması gerekmektedir. Öte yandan bu değerlendirmelerin yapılmasında halkın bu saldırıları nasıl karşıladığı önemlidir. Taşradan gelen her bir yönetici izlenimlerini anlatır. Emekçilerinin ruh hali parti için önemlidir, bu konuda Almanya ile yakınlaşmaya duyulan öfke, genel sosyal-ekonomik bunalımla doğru orantılı olarak artar: *"Fiyatlar yükselmeye, Levanın değeri düşmeye başlamıştı. İşçiler iş bırakmaya ve sokağa atılmaya başlamıştı"*. Toplantıdan çıkan bir diğer önemli sonuç, her ilde askeri komisyonların kurulmasıdır. İl komite sekreterleri çağrılıp en yeni ka-

rarlar anlatılır ve derhal partizan hareketinin başlatılması talimatı verilir. Partizanların görevi faşizme hizmet eden bütün ulaşım mekanizmalarını, telefon-telgraf, demiryollarını, tünelleri, köprüleri bombalamak, havaya uçurmak, doğu cephesine asker ve mal sevkiyatına engel olmak ve ekonomide özellikle sanayi dallarında sabotaj eylemleri yapmaktır. Aynı günlerde MK'dan İK'lara kadar bütün örgüt yeniden yapılandırılır. Burada özellikle 'yeni durum' göz önünde tutularak, bu duruma uygun, görevleri omuzlayabilecek, kavrayıp yönetebilecek kadrolar görevlendirilir. Kitapta da çokça dikkat çeken bir konu, Sonya'nın her kadro hakkında geniş bilgi sahibi olması ve en alttan en üste bütün kadroları ve onların özelliklerini iyi bilmesidir. Politbüro, güvenlik açısından yeni duruma uygun daha sıkı güvenlik alır. Sistemi, teknikleri değiştirir ve en küçük bir kuşkuda değişikliklere gidilir. Bazı önemli Politbüro üyeleri MK ile bile görüşmez, sadece politbüro ile görüşebilmektedir. Sonya bu süreci şöyle anlatıyor: *"Genellikle büyük işleri küçük ve sessiz sedasız yapılan işler hazırlıyor. Benim söylemek istediğim, o yıllarda, MK'nın normal çalışmasını sağlayan etkili, sessiz sedasız ve hızlı bir tempoyla ve esnek biçimde çalışan özgül örgütsel teknik aygıttır. Teknik aygıt denmesine rağmen, bu aygıttaki işler çok yüksek siyasi içeriği olan, durmadan rizikolarla karşı karşıya kalan ve son derece çok, sorumlu işlerdi"*.

Bu süreçte yukarıda belirttiğimiz gibi Georgi Dimitrov "Faşist Almanya'nın Sovyetler Birliğine

Saldırısı ve Görevlerimiz” başlıklı bir talimat gönderir. MK içerisinde bazı kişiler silahlı ayaklanmaya geçilmesini ister. Bu tartışma Dimitrov’a kadar varır. Dimitrov zamansız olduğunu ve güç toplanması gerektiği, bulunan mevzilerde güçlenmeleri gerektiğini belirtir. İlk eylemler artık başlamıştır ve 28 Ağustos 1941’de polis “temizlik” hareketi başlatmış ve 700 üzerinde devrimci tutuklamıştır. Bu dönemde yine Sonya takip altında olduğunu sezer, önemli bilgileri evden çıkarmayı başarır ancak 28 Ağustos 1941’de çemberden çıkamaz ve polisler üzerine çullanır. Sonya Rodop dağındaki toplama kampına gönderilir. Bir iki girişimden sonra kaçmayı başarır. Bu sırada eylemler sürer, parti örgütleri ağır darbelerle karşılaşır ve birçok devrimci çıkan çatışmalarda şehit düşer. 1942 ilkbaharında devlet MK ve Politbüro’ya ağır darbe vurur. Bu operasyondan sonra altı devrimci kurşuna dizilir ve hepsi kahramanca şehit düşer. Operasyon partiye vurulan ağır bir darbedir. En önemli kadrolar ya tutuklanmış ya da katledilmiştir. Sonya kendisini sorgular: “Sorumlulukları üslenebilecek miyiz? Layıkıyla yerine getirebilecek miyiz? Partinin önde gelen iki ismi artık yoktu, hem biz, hem de bütün parti yetim kalmıştı.” Bu darbelerden sonra Politbüro, MK ve İl Komiteleri yeniden düzenlenir ve kadroların seçimine özel bir özen gösterilir. Bozgunlar, doğallığında MK ve İK’lar arasındaki koordinasyonu darbelemektedir. Bundan dolayı il sekreterlerinin özellikle güçlü partililer olması gerekir. “Örgütlerin

hem gerekli mücadeleciliği, dinamizmi ve kararlılığı göstermeleri, hem de olayları kendi başlarına değerlendirmeye yeteneğinde olmaları, girişimde bulunmaları, gerektiğinde serbest hareket edebilmeleri zorunluydu. MK ile bağları kopmuş olsa bile, il örgütleri her bakımdan siyasi, örgütsel yönden ve mücadele yönünden yönetebilirlerdi.”

Vatan Cephesinin Kuruluşu

BKP tarafından yurtsever ve demokratik kurumlarla Vatan Cephesinin kuruluşu için iç görüşmeler yapılır ve Dimitrov tarafından Vatan Cephesinin görevlerini tanımlayan bir bildirme yayınlanır. Vatan Cephesini kurarken kadrolara kısa yakın tarih ve partinin rolü üzerine dersler verilir. Bu, partinin tarzını anlamak bakımından o dönem çok önemlidir. Bu eğitimlerde değinilen önemli bir konu, “*Halk Cephesi’nin siyasi bir manevra olmadığı, halkın birliğine yönelmiş genel siyasi çizgi olduğunun BKP tarafından kanıtlanmasıdır*”. Halk Cephesi ve Vatan Cephesi arasında temel bazı farklar vardır ki o da mevcut siyasi durumdan kaynaklanmaktadır. Halk Cephesi kurulurken savaş tehdidi vardır, Vatan Cephesi kurulurken ise faşizmle savaş vardır. Dolayısıyla bu durum mücadele araç ve biçimlerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynar. Ve bunların kavratılmasına özen gösterilir. Daha sonra bütün burjuva-sol parti liderleri ile görüşmeler yapılır. Ancak bu partiler “zor”un rolünü anlayamamaktadır. BKP bunlara çok hassas, esnek ve büyük bir sabırla yaklaşır. Daha sonra belirli siyasi

çevrelerle bağ kurulur. Ayrıca avukat, gazeteci, yazar, emekli subay vb çevrelerle bağlar kurulur. Bu görüşmeler sonunda Vatan Cephesi doğacaktır ve bu araç kitleleşmenin önemli bir adımı olacaktır.

Antifaşist Direnişin Güçlenmesi ve Genişlemesi

Stalingrad destanı kitleler üzerine müthiş bir moral ve motivasyon yaratır. Hem faşizmin gerilemesi, hem de kitleler içerisinde legal faaliyetin güçlenmesi, silahlı ayaklanmaya çağırmanın zeminini yaratır. BKP MK silahlı ayaklanma talimatını vermiş ve yolu yöntemi üzerine temel çizgileri belirtmiştir. Talimatta öncelikle bir kez daha Yugoslavya, Yunanistan ve Arnavutluk halklarının işgalcilerle karşı verdiği kahramanca savaşta kendileriyle tam bir dayanışma içinde olacağını belirtir ve bazı perspektifler sunar. Faşist Bulgar rejiminin denetiminde olan orduya ve askerlere çağrı yapar, Bulgar askerlerinden komşu kardeş halklara karşı Hitlercilerin jandarması olmamasını ister. Askerlere derhal yurda geri dönmelerini, partizanlara yardım etmelerini, işgal altındaki halklara yakınlık göstermelerini, partizanlara kurşun atmamalarını, onların takibini sabote etmelerini, silahlarını atmalarını ya da bozmalarını ve mermilerini boşta harcamaları gerektiği çağrısında bulunur. Aynı talimatta partizanlara ise, Vatan Cephesi'ni ve tüm halk güçlerini genel silahlı ayaklanmaya hazırlaması, aktifleştirmesi talimatını verir ve ayaklanmanın örgütlenmesinde birinci derecede görev yüklenmeye çağırır. Ayrıca geniş bir

partizan hareketinin gerçekleşmesi için, geniş halk yığınları arasında dayanak kurması gerektiğini, bu olmadan gerçek halk kurtuluş hareketinin geliştirilmesi olanağı olmadığını belirtir. Talimat genel ayaklanmanın örgütlenişi bakımından bir askeri eylem planını içerir. Bu plana göre ülke on iki ayaklanma bölgesine ayrılır. Bu ayaklanma bölgelerine VOZ denilir. Her bölgenin özgün koşulları göz önünde bulundurulur. O dönem on sekiz parti il örgütü vardır. Kimi ayaklanma bölgelerinde bir, kiminde ise üç il komitesi görevlendirilir. Burada tabii bölgenin coğrafi ve askeri-idari bölünmesi göz önünde tutulmaktadır. Her VOZ'un bir komutan, bir siyasi komiser, bir bölge karargah başkanından oluşan, askeri eylem yönetimi, karargahı oluşturulur. İlkesel olarak, her bölgenin en tanınmış parti yöneticileri komutan ya da siyasi komiser olur. Karargah başkanlığına, askeri-teknik bilgisi olan muvazzaf ya da emekli subay komünistler getirilir. Merkezi Askeri Komisyon (MAK), Halkın Kurtuluşu İçin Ayaklanma Ordusu (NOVA) Genel Karargahına dönüşmüştür. Bu genel karargahı doğrudan politbüro yönetir.

Monarkofaşist rejim içte ve dışta hazırlıklara başlamıştır. Dışta, Alman faşizminin yenilgisinden sonra Çar Boris, Almanya'nın İngiltere ve ABD ile barış anlaşması imzalamasını ve sonra birleşmiş Alman-Batılı güçlerin Sovyetler Birliğine karşı savaşmasını yeğler. İçte ise, sağ burjuva muhalefet de dahil bütün gerici-sağ politik güçleri sarayın öncülüğünde toplamak ve olağanüstü geniş tedbir-

lerle, gelişen antifaşist direnişi kanlı bir şekilde bastırmak niyetindedir.

Aynı süreçte eski partizan çeteleri gibi yeni gruplar kurulur ve bunlar cephe gerisinde en can alıcı noktalara saldırır. Sanayi işletmelerinde ve mahallelerinde kurulan yüzlerce sabotaj grubu vardır ve bunlar gittikçe daha güçlü eylemler yapar. Silahlı mücadelenin her yerde genişlemesi gibi siyasi örgütlülük de gittikçe genişler. Birçok köyde ve kentte, mahallelerde, sanayi işletmelerinde, okullarda, siyasi ve yığmsal örgütlerde ve kırsalalarda gizli Vatan Cephesi komiteleri kurulur. Aynı zamanda faşist olmayan burjuva muhalefet grupları ve partilerinin genel merkezleri Vatan Cephesine katılmak için görüşmelere başlar.

1943'te Çar 3. Boris'in ölümünden sonra Dimitrov radyoda bundan sonra oluşacak tehlikelere dikkat çeker. Hitlerci yerel ajanların Boris'in oğlunu çar ilan ederek, Bulgaristan'ı uçuruma doğru götürmesine izin verilmemesi gerektiğini ve bu kritik anda hain Filov hükümetini kovup, halkın demokratik hak ve özgürlüklerini sağlayacak olan bir hükümetin kurulması yönünde çağrı yapar. Dimitrov'un bu çağrısı politbüroyu ünlü 1 No'lu genelgeyi yayınlamaya götürür. Bu genelge savaşa yeni bir ivme kazandırır. Zaferi getirecek olan antifaşist halk ayaklanmasının hazırlığını hızlandırır.

Silahlı Antifaşist Ayaklanma Destanı

Yapılan çağrılar hızla karşılık bulur. Bulgar askerler himayelevleri altında bulunan Yunanistan ve

Yugoslavya'da partizanlarla savaşmaz, hatta onların tarafına geçer. Halk kitleleri ve işçi sınıfı içinde çalışmalar devam eder ve giderek genişler. İşçi ve köylüler faşistlere giden her türlü malzemeyi bozar veya yok eder. Yine bu çağrılar gençlikte büyük karşılık bulur. Özellikle silahlı mücadeleye gençlik çok büyük katılımlar gösterir. Dimitrov partinin beşinci kongresinde sunduğu raporda bu dönem için şöyle der: "1943 sonu, 1944 başlarında, faşist yönetim altındaki yüz binlik ordu-jandarma partizan hareketine karşı savaşa so-

Bulgaristan'ı sarsan ve yeni bir tarihi yörüngeye sokan günler 26 Ağustos 1944'te başlar. Ağustos sonlarında MK 4 No'lu genelgeyi yayınladı. Bu genelge devrimin "ateş sinyalidir".

kulmuştu. Ve eğer Hitler ve Çar Boris, Doğu Cephesi'ne bir tek Bulgar askeri göndermeyi başaramadıysa, bunun ana nedeni, Bulgar ordusunun başlıca güçlerinin partizanlara karşı savaşa sokulmuş olmasıydı". Bunda NOVA Genel Karargahı'nın da rolü çok önemlidir. MK'nın talimatıyla bütün VOZ'larda yerel karargahlar kurulmuştur, böylece hakimiyeti ve yönetimi daha da güçlenmiştir. Ayrıca 'yığmsallaştırma' çizgisi ile HKO'nun sayıca büyümesi sağlanmıştır. Ancak bu 'yığmsallaştırma' çizgisinin daha sonra MK

tarafından da an itibarıyla yanlış bir taktik olduğu anlaşılacaktır. MK 1 No'lu genelgesi antifaşist güçlerin seferber edilmesi bakımından önemli bir belgeydi, fakat parti önderliği olanakları abarttığından daha sonra farkına varacaktı. Partizan birlikleri kış geçirmek için gerekli önlemleri almak ve buldukları alanların savunmalarını güçlendirmek yerine yüzlerce partizani dağlara çekip hareket halinde tutar. Köyleri terk etmek, aynı zamanda kış için var olan olanaklar ve önlemleri de terk etmek anlamına gelir. Örneğin bir bölgede, dağlara çekilen kuvvetler nedeniyle köyler boş ve savunmasız kalır. Rejim havadan ve karadan operasyon yapar, birçok partizani katleder. Genel silah sorunundan dolayı bazı partizanlar düşmana bir mermi atmadan düşer. Elbette bu çizgiye karşı çıkıp kendi inisiyatifini kullanarak gerekenleri yapanlar da olur, ki parti bu yerel yöneticilerle sonradan gurur duyacaktır.

Politbüro, önceki yılın sonuçlarını, başarı ve başarısızlıklarını değerlendirir, Dimitrov'un "Bulgaristan'da Bunalım" yazısındaki talimatlarını göz önüne alarak, toplantıyı '2 No'lu genelgeyi' kabul ederek bitirir. 2 No'lu genelge, silahlı halk ayaklanmasının hazırlığı için bir savaş programı gibidir. Bu program doğrultusunda yeni görevler belirtilmiştir. Tüm bu ortaya konulan görevler son derece önemli ve emek isteyen şeylerdir. Bu aynı zamanda yeni bir devrimci duruma geçişin hazırlığıdır. Dolayısıyla tüm partiyi ve kadrolarını bu duruma göre mevzilelendirmek gerekir. Politbüro ve MK

üyelerinden bir kesim ayaklanmanın hazırlanması için çeşitli bölgelere gider. Politbüro sadece üç kişilik bir yönetici çekirdek olarak kalmıştır. Yine bu hazırlıklar çerçevesinde silah sorunu ortaya çıkar. Dimitrov bir mektubunda Sovyetler'in silah yollamasının pratik olarak olanaksız olduğunu bildirir ve Yugoslavya'ya başvurma önerisini yapar. Ancak Yugoslavya da aynı sorunu yaşadığından sadece iki makineli tüfek yollayabilir. Daha sonra Dimitrov MK'nın, İngilizler'in Balkanlara gönderdiği askeri görevlilere başvurma niyetini onaylar, ancak herhangi bir siyasi yükümlülük altına girmemeleri konusunda uyarır. Bu konu, bugün Kobanê'de YPG'nin yaşadığı durumla çok benzer. Tarihte öyle özgün durumlar ortaya çıkabilir ki bu anda 'emperyalistlerin verdiği silahı kullanmayız' gibi bir komplekse yer yoktur. Ayrıca Dimitrov'un dikkat çektiği 'siyasi yükümlülük' konusu da önemli ve belirleyici konumda.

Bulgaristan'da Şafak Söküyor: Son Hücum

Rejim artık çok sıkışmış, iki ateş arasında kalmıştır. Bir yandan güçlenen ve gittikçe genişleyen antifaşist hareket, diğer yanda ise Kızıl Ordu'nun Bulgaristan'a girme ihtimali vardır. Bulgaristan'ı sarsan ve yeni bir tarihi yörüngeye sokan günler 26 Ağustos 1944'te başlar. Ağustos sonlarında MK 4 No'lu genelgeyi yayımlar. Bu genelge devrimin "ateş sinyalidir". Genelge, halk savaşı ve silahlı hareketin genişletilmesi ve bunun Vatan Cephesi yönetimi altında olması gerektiğini bildirir. Aynı

zamanda her yerde, bütün devlet dairelerinde, devletin bütün aygıtlarında, savaşı örgütleyecek ve yönetecek komiteler kurmaya çağırır. Aynı günlerde NOVA Genel Karargahı bütün VOZ'lara talimat gönderir. Talimat, Vatan Cephesini 'Genel Saldırıya' çağırır. Ağustos ayının sonunda kurtuluş ordusu birlikleri 140 eylemde gerçekleştirir, 70 kez düşmanla silahlı çatışmaya girilir, 230'dan fazla yerleşim birimi ele geçirilir ve celloatlardan 110 suçlu ölüm cezasına çarptırılır. Böylece Ağustos biter ve Eylül'ün ilk günleri ayaklanmaya geçişin arifesi olur. Eylül'ün başlarında hükümetle yapılan görüşmelerde tekrar anlaşmaya varılamaz ve Vatan Cephesi savaşı daha güçlü sürdürme çağrısı yapar. Bunun üzerine NOVA Genel Karargahı bir hareket planı geliştirir. Tayin edici hücumun devletin merkezi, siyasi, ekonomik, askeri ve idari merkezi Sofya'ya yöneltilmesi öngörülür. Bu plana göre siyasi ve askeri yönden genel bir seferberlik, vakit kaybetmeden grevlerin ve kitlesel gösterilerin örgütlenmesi gerekir. 6 Eylül'de tramvay işçilerinin bir grevi olacaktır, bu grevin, başkentte trafiği durdurması ve işçi sınıfının, işletme ve dairelerden, mahallelerden emekçilerin ortak harekete geçmelerini sağlaması beklenir. Aynı zamanda tüm parti örgütleri ve askeri birlikler seferber edilecektir. Ancak, ondan önce Pernik'te (Sofya'ya 30km uzakta) maden işçileri greve başlayacaktır, bu grev yığınsal hareketlerinin başlaması için bir işaret olacaktır. Pernik kentini ele geçirmekle üç amaç güdülür; Düşmanın dikkatini oraya çekmek ve silahlı

güçlerinden bir kısmını alıkoymak, Sofya ayaklanma güçlerine yardım sağlayıp yedek güç getirmek ve asıl darbe için bir başlangıç sağlamak. Son saldırıya hazırlanırken güçler oranı ve silahlı güçlerin durumu bakımından Genel Karargah bir rapor verir. Bu rapora göre 20 bin kadar partizan, 10 binden fazla savaş grubu vardır. Bu güçler 11 tugaya, 37 birliğe ve bağımsız olarak hareket eden iki ayrı gruba bölünür. Bu sayılan NOVA birliklerinin yanı sıra bir de 200 bin kadar gizli grup vardı. Sonra: *"Ancak buna rağmen, Lenin'in özellikle vurgulayarak belirttiği gibi 'güçlerin çok fazla üstünlüğü' sağlanmış değildir."* Bundan dolayı geçmiş ayaklanma deneylerinden ve Bolşevik 1917 devriminden öğrenerek 'düşmanı şaşirtma' etkenleri kullanılması kararlaştırılır. Bu 'düşmanı şaşirtma' taktiği ayaklanma ve savaş derslerinde çokça geçer, çoğu zaman 'sürpriz' diye de adlandırılır ve çoğu zaman etkilidir. İşte 1944'te Bulgar partizanlarının da çokça kullandığı bir taktiktir bu. Ancak bu deneyimde dikkat çeken şey, devrimcilerin sıkça düşmanın içine sızmış olmasıdır. Bu sızmalar 'şaşırtma' ve 'sürpriz' taktiğini çok daha güçlendiren ve garantileyen bir faktör olur, çünkü bilgiler daha net ve güvenilirdir.

6 Eylül'de Vatan Cephesi'nin gazetesi şöyle bir manşet atar; "Tüm İktidar Vatan Cephesine!" Ancak monarkofaşist iktidara karşı genel hücum bir şanssızlıkla başlar, hükümet beklenmedik bir hareket başlatarak Pernik'teki hareketi engeller. Sofya ise Pernik'i bekleyemez, bundan dolayı hemen harekete geçme

kararı alır. Plan yukarıda belirtildiği gibi başlar. Aynı gün Politbüro ve Genel Karargah ortak bir toplantı yapar. Karar gösterilerin kesintisiz sürmesi ve hiç bir geri adım atılmaması yönündedir. Hatta gösteriler daha da şiddetlenmeli, grevler genel greve ve genel grev yığınsal silahlı halk ayaklanmasına dönüştürülmelidir. Ertesi gün Sofya’da bir mitingde, kürsüde konuşma yapan bir devrimciye ateş açılır. Mitingi korumayla görevli savaşılar ilk ateş açanı delik deşik ederek yere serer. Böylece silahlı çatışmalar başlamış olur. Tarih 8 Eylül’ü gösterdiğinde ise Kızıl Ordu Ukrayna cephesinden Bulgaristan’a girer. Her yerde coşku ile karşılanırlar. O zaman Üçüncü Ukrayna Cephesi kurmay başkanı olan Mareşal S.S. Birüzov anısını şöyle anlatır: *“Bulgarlar Sovyet askerlerini kucaklıyordu. Çocuklar omuzlarına çıkıyorlardı. Her yerde sevgi ve çiçek gösterileri vardı. Hemen mitingler düzenleniyordu. Sanki savaş bitmiş ve biz yurdumuza dönüyorduk. Bulgar halkının bize karşı duyguları öylesine içtendi ki.”* Aynı gün her yerde gösteriler ve mitingler örgütlenir. Kitle sel bir şekilde hapishaneler basılıp, siyasi mahkumlar kurtarılır. Polisle çatışmaya girilip silahları alınır.

8-9 Eylül 1944 ve Zafer

Son hazırlıklar yapılır. 8 Eylül’ü 9 Eylül’e bağlayan gece yapılacak hareket ayrıntılı olarak saptanır. Eylem planı madde madde kararlaştırılır. Aynı zamanda bu son hücumla, yıkıcı darbe vurulacak ve yeni hükümet kurulacaktır. Bunun için yeni hükü-

metin isim ve görevleri belirlenir. 9 Eylül gece saat 02.15’te daha önce Savaş Başkanlığının içine girmiş olan partizanlar, kapıları açıp hükümetin bu başlıca kalesini ele geçirirler. O sırada binada bulunan yüksek mevkiden hükümet, ordu ve polis yetkilileri tutuklanır. Bakanlığın merkez postanesinin telefon-telgraf merkezi, Halk Bankası ve Sofya radyosunun alınmasıyla saldırının ilk aşaması gerçekleştirilmiştir. Daha sonraki aşamada, hükümet daireleri, Polis Genel Müdürlüğü, polis karakolları, demiryolu istasyonları, askeri depolar vb. ele geçirilir ve alınan silahlarla emekçiler silahlandırılır.

9 Eylül sabah olduğunda, insanlar önce neler olduğunu tam anlayamaz. Zamanın geçmesi ile birlikte sokaklara dökülürler ve kutlamalar başlar. İnsanlar kendiliğinden toplanarak başkentin merkezine akın eder. Ellerinde kızıl bayraklar, Vatan Cephesi lehine pankartlarla birlikte sevinç gösterileri yaparlar. *“Ozanların dizelerle daha sonraları destanlaştıracığı o ünlü mitingler”* diyor Sonya. İnsanlar Vatan Cephesi ve Kızıl Ordu lehine sloganlar atıp, şarkılar, marşlar söyler. Dans eder, horon tepir. Dağlardan gelen partizanlara sarılıp onları eller üzerinde gezdirirler.

Halk sokaklarda coşkuyla zaferi kutlarken, yeni yönetim günlük işlerine başlamıştır bile. Bir zafere işte böyle ulaşılmıştır. İnançla, demir disiplinle, fedakarlıklarla ve en önemlisi marksist leninist ideolojinin gücüne inanarak; onu dogmalaştırarak, darlaştırarak değil.

Kadronun Yoldaşlığın Ve Örgütlülüğün Partilileşmesi

Metin Göçer

Yoldaşlık ilişkilerinin merkezinde siyasal birlikteliğin amaç ve hedeflerinin belirleyiciliği yetersiz kalıyorsa ya da merkezine bunlar konulmuyorsa orada yoldaşlık ilişkilerinin partilileşmesinden ya da partilileşebileceğinden bahsedemeyiz. Orada parti normlarından, kurallarından, ihtiyaçlarından ziyade kişilerin küçük burjuva beklentileri, ihtiyaçları, normları ve kuralları devriye girer. Bunun sonucunda da, devrimciliğe yakışmayan, onlara ait olmayan biçimde dilde, üslupta bozulma, saygı, sevgi ve güvende azalma baş gösterir. Devrimciliğimizin gelişme dönemine aitse bunlar yetmezlik, yetersizlik ve zayıflık olarak addedilebilir. Yok, eğer bir beş-on yıllık devrimciliğimizin sonrasında bu tür özellikler bizde varlığını koruyorsa çözüme ve çürüme halindeyiz demektir.

Kadronun Partilileşmesi

Kadronun ideolojik, politik, örgütsel, kültürel, kişilik eğitiminin merkezi ve kaynağı partidir ve parti olmalıdır. Parti kadroların *niteliksel ortaklığını* yaratmalıdır. Bu ne anlama gelir? Parti, kendisi ve sınıfı için ilkesel nitelikte olan uzlaşmaz ilişkiler doğrultusunda tam anlamıyla sınıf bilincine sahip kadrolardan oluşur ve bunların birlikteliğinden meydana gelir. Ve aynı zamanda da mücadele ve yaşamın sonsuz zenginliği ve değişkenliği içerisinde hareket halinde olan parti, mücadelenin her yeni döngüsünde yeni olanla yeni biçimde ve düzeyde karşılaşır. Bu

yeni durumsal karşılaşma, partiye, yeni görevler yüklediği gibi, bu yeni görevler kapsamında da kadrosuna yeni görevler yükler. Kadro, partinin ve devrimin dönemsel ve tarihsel görevlerine ve gereklerine göre kendini hazırlamalıdır; ihtiyaçlar doğrultusunda kendini donatmalıdır. Bunları yaptığı zaman kadro mücadelenin ihtiyaçlarına yanıt olabilir ancak.

Demek ki, kadro, dönemin, partinin, devrimin ve işçi sınıfının ihtiyaçları doğrultusunda kendinde niteliksel değişikliklere de yol açacak niceliksel faaliyetin sonsuz ve sınırsız uğraşısı içerisinde olmalıdır. Aksi bir siyasal mücadele ve yaşam

ölüdür, cansızdır ve dogmatiklik üretir. Bundan dolayıdır ki bir dönem başarılı ve üretken bir devrimcilik içerisinde olanlar devrimin, partinin yeni ihtiyaçlarına yanıt verecek bir tarzda, ideolojik olarak, inanç olarak, kararlılık olarak, emek olarak, cesaret olarak kendilerini yenileyemedikleri için ya çok geriye düşerler ya da safları terk edecek kadar savrulurlar.

Yetkin, yaratıcı ve yetenekli kadronun geliştirilebilmesinin bir yönü kadronun kendi sorumluluğundadır

Kadro, partinin ve devrimin dönemsel ve tarihsel görevlerine ve gereklerine göre kendini hazırlamalıdır; ihtiyaçlar doğrultusunda kendini donatmalıdır. Bunları yaptığı zaman kadro mücadelenin ihtiyaçlarına yanıt olabilir ancak.

ama temel olan partinin omuzlarındadır. Parti, kadrosunu kendi gelişim stratejisiyle uyumlu bir şekilde eğitmek, donatmak ve hazırlamak zorundadır. Kadronun hazırlanması ve yetiştirilmesi tamamen bu stratejik plan çerçevesinde olmalıdır ki kadronun partililişmesinden bahsedilelim. Aksi durumda, kadro ne kadar inançlı olursa olsun, ne kadar yetenekli olursa olsun ancak ve ancak kendi öngörü ve becerileri kadar devrimin ve partinin ihtiyaçlarına yanıt olabilir. Bu da bireysel kalma-ya mahkûm bir devrimci üretkenlik-

tir. Böylesi bir üretkenlik içerisinde devrimcinin partililişme şansı yoktur. Bundan sonra ikinci soru devreye girer: Bunu nasıl yapacak? Marksizm leninizm ideolojisinin özümsemesini ve bu özümsemeyi birlikte siyasal mücadeleye uyarlanmasını sağlama uğraşısında olması en öncelikli görevleri arasında olacaktır. Bunun için de, partinin nüfuz ettiği en küçük birimde bile asla ve asla ihmal edilmeden, ertelenmeden, bıkmıyıp usanmadan her dönem ve her zaman ve her mekanda marksist leninist ideolojinin eğitim, öğrenim konusu haline getirilmesi en zorunlu görevlerdendir. Örneğin on yıllık bir parti kadrosu son dört-beş yıldır marksist leninist klasiklerden herhangi birini okumamışsa bu nasıl izah edilebilir!? Üstelik bu tekil bir durumu da ifade etmiyor. Bu kadro nasıl marksist leninist ideolojiden ve onun biliminden yararlanabilir, beslenebilir? Bu kadronun oksijensiz kalacağı aşikar değil mi? Ve böyle olunca da önüne çıkan ilk engelde ya da ilk sınavda çuvalayacağı kaçınılmaz değil mi?

Kadro ilgisiz olabilir, kadro yönetim zayıflığı gösterebilir, kadro meraksız olabilir; kapitalizmin yarattığı ve tüketicileştirdiği bir toplumda komünistler de bundan kendilerine düşen payı almaktadır zaten. Mesele de buradadır. Parti, örgütlü ve iradi güç demektir. Parti sınıf hareketinin gelişimini ve onun burjuvaziye karşı yürüttüğü ekonomik siyasi mücadelesini yalnız ve örgütsüz bırakamayacağına ve kendi kurtuluş felsefesi tam da bu *birakmama* üzerine kurulu olduğuna göre, kadrolarını da kapitalizmin ve onun burjuva ideolojisinin

insafına ve kemirisine bırakmaya-
cağına ve bırakmaması gerektiğine
göre, bu öncelikli ertelenemez gö-
revini, üstelik başarılı bir şekilde de
yapmak zorundadır.

En küçük örgütsel işleyişin zorun-
lu bir parçası haline getirilmelidir
teorik-ideolojik eğitim ve mücadele.
Bu zorunlu hale getirme de örgütsel
işleyişin konusudur. Her yönetici or-
gan *partinin gelişim stratejisi* çizgisi
doğrultusunda, önceliği bu olguya
vererek ve bununla birlikte kadronun
özel ilgi alanlarını da dikkate alan
bir teorik-ideolojik eğitim programı
oluşturmalı ve bunun yönetimi ve
denetimi merkezileşen örgütsel işle-
yişin bir parçası haline getirilmelidir.

Maddi üretim alanı, kişinin, zihin-
sel üretimini de belirler. Kişiden ön-
ce parti işte bu maddi üretim alanını
oluşturmak zorundadır. Parti önce-
likli olarak kendi sorumluluğunu ye-
rine getirmelidir. Bu, kadronun her
şeyi partiden bekleyeceği anlamına
da gelmemelidir. Kadro tabi ki kendi
üzerine düşen sorumluk ve “görevi”
yerine getirmekle mükelleftir.

*Kendi gerçekliğini görmek! Kendi
gerçekliğini* göremeyen bir yönetici
ve kadro başkalarının başarısını da
heba eder. *Kendi gerçekliğini* göre-
meyen *başkasının gerçekliğini* de
göremez; bu da onlarla ilgili kesin
kes *yanlış* karar vermek demek olur.
Kendi gerçekliğini dahi göremeyen
birinin partilileşmesinden bahsedile-
bilir mi?

Kadronun partilileşmesinin en
önemli kriterlerinden ve olmazsa
olamazlarından biri, kadronun kendi
gerçekliğini görmesidir. Kendi ger-
çekliğini görmeyen bir kadro asla

partilileşemez. O hep idealizmin sı-
nırlarında dolaşır, mutlu ve bahtiyar
bir devrimcilik hep ondan uzak olur.
*Çünkü kendi gerçekliğinde yaşaya-
mayan kendisiyle barışık da olamaz.
Kendisiyle barışık olamayanınsa
partisiyle, yoldaşlarıyla da barışık
olmasını beklememek gerekir.*

Kendisiyle barışık olmayan ken-
disine bile sevgi temelinde yaklaşı-
maz. Yoldaşlarına da böylece; sevgi,
güven, bağlılık temelinde yaklaşı-
maz, aralarda hep duvarların bulun-
ması kaçınılmaz olur. Yoldaşlarıyla

**Örgütlülük bir
ideolojinin ve onun
partisinin maddileşmesinin
var olma biçimidir.
Komünistler bundan
dolayıdır ki, kendilerinin
ve mücadelenin sorunlarını
çözmenin birinci adımını
işte buradan atmak
zorundadırlar.**

sevgi, güven, bağlılık temelinde iliş-
ki kurabilmenin *tek yolu* partilileş-
mekten geçer.

Disipline, kurallara uymayan ve
yaşamda proleter duruşa yanaşma-
yan, bunları kendi dışında gören ve
fakat yoldaşından da bunları *bek-
lemekte* asla bir *sakinca* görmeyen
partilileşmemiş demektir.

Partili bir kadronun *nasıl yaşa-
malı* sorusuna yanıtı net olmalıdır:
Partilileşmiş bir yaşam! Burada elde
edilecek netlik, diğer görevlerin de
üstesinden rahatlıkla gelmeyi sağla-
yacaktır.

Partili olan birisi kendine göre bir yaşam tarzı kurmaz, onun bütün yaşam tarzını partinin normları oluşturmalı ve belirlemelidir.

Kadronun partilileşmesi demek, kadronun partinin ihtiyaçları doğrultusunda beceri, yetenek ve tüm enerjisini sunması demektir.

Kadronun partilileşmesi demek, başarıya kilitlenmesi demektir. Başarıya kilitlenmeyen bir devrimcinin yaşamı ve zaferi kazanma şansı var mıdır?

Örneğin on yıllık bir parti kadrosu son dört-beş yıldır marksist leninist klasiklerden herhangi birini okumamışsa bu nasıl izah edilebilir!? Üstelik bu tekil bir durumu da ifade etmiyor. Bu kadro nasıl marksist leninist ideolojiden ve onun biliminden yararlanabilir, beslenebilir?

Yaşamını, devrimciliğini ve devrimci görevlerini *idare eder* bir tarzla yaşayanların partilileşme ve devrimi örgütleme olanakları ve olasılıkları var mıdır?

Kapitalizm, her saat ve her yerde kendine göre şekillendirmeye çalışır insanları, onların beyinlerine ve yüreklerine günde binlerce kez saldırı düzenler. Şekillendirmeye, biçimlendirmeye, kişiliklerini ve kimliklerini ellerinden almaya çalışır. İradesi,

özgünlüğü ve örgütlülüğü kırılmış, tektipleştirilmiş kişilikler yaratmaya çalışır. Esirleştirilmiş ve nesneleştirilmiş bedenler ve ruhlar yaratmak ister. Devrimciler de bütün bu saldırılarla karşı karşıya kalırlar. Devrimci kendisini kendi değerleriyle yani ideolojisiyle ne oranda donatırsa, bunları içselleştirirse ve yaşamının her ayrıntısında yön verici hale getirirse, işte o zaman, kapitalizmin bu formatlama çabası boşa çıkartılmış olur. Kapitalizm, insanı çürüten ve nesneleştiren bu politikadan, insanlar da hep kendine dayatılan bu uygulamalara karşı mücadeleden asla vazgeçememişlerdir. *Devrimcilik işte bu vazgeçmemenin en ideolojik, en bilinçli, en örgütlü ve en militan mücadelecisi halidir.* Ama sorun burada kalmıyor işte. Önemli bir adım ve yaşamdır devrimcilik ama onu güçlü kılmak gerekir ki kapitalizmin zehri nüfuz etmesin; devrimciler bunu da ancak partilileşerek yapabilirler.

Ben'in olduğu yerde partilileşme yoktur, bireyciliğin olduğu yerde partilileşme yoktur, bencilliğin olduğu yerde partilileşme yoktur, kendini yaşattığın yerde partilileşme yoktur, egonun olduğu yerde partilileşme yoktur. Ben'in egemen ve etkin olduğu her yerde, kendi kuralını koyma ve kendini yaşatma vardır. Partinin kuralları, mücadelenin ihtiyaçları, yoldaşının ihtiyaçları yoktur. Sen varsındır, senin bireyci küçük dünyana hapsedtiğin "devrimciliğin" vardır. Kolektifleşmeyen, ortaklaşmayan/ortaklaşamayan, önce yoldaşım ve partim demeyen/diyemeyen her davranış, her düşünce, her pratik

partilileşmemiş, partilileşememiş kişiliğın özellikleridir.

Devrime adanmış kişi, *partilileşmeden* umutlarını, tutkularını, isteklerini, amaçlarını ve hedeflerini gerçekleştiremez. Partilileşme oranımız ya da düzeyimiz, bu isteklerimizi hem ne oranda istediğimizi, hem de onlara ne oranda inandığımızı gösterir. İsteme düzeyi partilileşmede, yani örgütsel ve siyasal faaliyetimizle kurduğumuz ilişkide, yoldaşlarımızla kurduğumuz ilişkide açığa çıkar. Ölçülür, biçilir ve tartılır. Maddi dünyadan kopuk beynimizde tasarladığımız kriterler değildir bunlar. Maddi karşılığı ölçülebilir, denetlenebilir, sınanabilir ve yönetebilir olmaktan uzak her türlü fikir ve buna bağlı yorum idealizmin yöntemidir. Bundan dolayı, kimse, gerçekliğe denk gelmeyen yorumlarla kendisine, kendi gerçekliğine denk gelmeyen değerlendirmeler yapmamalıdır.

Devrimci yaşamımız ve görevlerimizde ortaya çıkan zayıflıklar, yetmezlikler, niteliksiz ve iddiasız yaşamlar tesadüfi değildir. Düşünün ki bir devrimci, hem zayıf ve tutarsız yaşayacak, hem halkıyla ve sınıfıyla yüzeysel ilişkilenecek, hem yoldaşlarına hoyratça ve nobranca davranacak, sevgisiz ve güvensiz ilişkilenecek, sonra da, kendisinde herhangi bir sorun, sıkıntı, eksiklik, yetmezlik olmadığını sanacak, düşünecek. Parçalı devrimciliğın ve parçalı kişiliğın maddi ve zihinsel üretimi de haliyle parçalı ve sorunlu olur.

Partili, gücünü mücadelede yarattığı değerlerden almalıdır; ortaya koyduğu emekten almalıdır. Yetkisinden değil yetkinliğinden almalıdır, konu-

mundan değil bilgisinden, becerisinden almalıdır, emir-talimattan değil iknadan almalıdır. Baskıcılıktan ve bürokratizmden değil sevgi, saygı ve güvenden almalıdır. Partinin çizgisini, hukukunu tutarlı ve kararlı bir şekilde uygulamaktan almalıdır. Partinin, halkının, sınıfının haklılığından ve gücünden almalıdır. Gücünü, partinin ve mücadelenin temel doğrularından almayanların lümpenleşeceği, kabalaşacağı, saygısızlaşacağı, güvensizleşeceği, bireycileşeceği,

Ben'in egemen ve etkin olduğu her yerde, kendi kuralını koyma ve kendini yaşatma vardır. Partinin kuralları, mücadelenin ihtiyaçları, yoldaşının ihtiyaçları yoktur. Kolektifleşmeyen, önce yoldaşım ve partim diyemeyen her her pratik partilileşmemiş, partilileşememiş kişiliğın özellikleridir.

bencilleşeceği, adalet ve hukuktan kopacağı, yabancılaşacağı, bürokratlaşacağı, düzen kuracağı kaçınılmaz olandır. Bu da partilileşmemek demektir.

Her partili kendisini bu gözle sorgulamalıdır. Sayılanlara denk düşecek yaklaşımlar kesinlikle mahkum edilmeli ve izin verilmemelidir. Özgürleşmiş, saygın devrimci kişilik ancak burjuva kişiliğın davranış özelliklerinden tamamen kurtulmakla

olanaklı olabilir. Küçük burjuva kişilik özelliklerini günlük yaşamın bir parçası haline getirerek devrimcileşilemeyeceği, böylesi kişiliklerin de ne devrime, ne partiye pek bir yararlarının dokunmayacağı, hatta zarar vereceği çok açık bir gerçektir.

Yoldaşlığın Partilileşmesi

Yoldaşlığın partilileşmesinin birinci noktası: öncelikli olarak kendimizin ve daha sonra yoldaş(lar)ımızın devrimle, partiyle, mücadeleyle, dar anlamıyla görevlerle nasıl bir ilişki

Devrimci kendisini kendi değerleriyle yani ideolojisiyle ne oranda donatırsa, bunları içselleştirirse ve yaşamının her ayrıntısında yön verici hale getirirse, işte o zaman, kapitalizmin bu formatlama çabası boşa çıkartılmış olur.

kurduğudur. Partili kadrolar, mücadelenin ve devrimin ihtiyaçlarını gözettiklerinde ve partinin programatik hedefleri doğrultusunda tutarlı bir ideolojik, siyasal ve örgütsel mücadele yürüttüklerinde ancak o zaman *yoldaşlığın partilileşmesinin* nesnel zeminini yaratmış olabilirler.

Yoldaşlığın partilileşmesi demek, yoldaşlık ilişkilerinin merkezine onları bir araya getiren olguların konması demektir. Bu da siyasal birliktelik ve o siyasal birlikteliğin

kriterleridir, amaç ve hedefleridir. Yoldaşlık ilişkilerinin merkezinde siyasal birlikteliğin amaç ve hedeflerinin belirleyiciliği yetersiz kalıyorsa ya da merkezine bunlar konulmuyorsa orada yoldaşlık ilişkilerinin partilileşmesinden ya da partilileşebileceğinden bahsedemeyiz. Orada parti normlarından, kurallarından, ihtiyaçlarından ziyade kişilerin küçük burjuva beklentileri, ihtiyaçları, normları ve kuralları devriye girer. Bunun sonucunda da, devrimciliğe yakışmayan, onlara ait olmayan biçimde dilde, üslupta bozulma, saygı, sevgi ve güvende azalma baş gösterir. Bu özellikler ve davranışlar tesadüfi, ortaya çıkmış davranışlar değildir, tamamen sınıfsallık içerir ve sınıflara aittir. Devrimciliğimizin gelişme dönemine aitse bunlar yetmezlik, yetersizlik ve zayıflık olarak addedilebilir. Yok, eğer bir beş-on yıllık devrimciliğimizin sonrasında bu tür özellikler bizde varlığını koruyorsa çözümlenme ve çürüme halindeyiz demektir. Bundan dolayı, iki duruma karşı göstereceğimiz tepki ve mücadele düzeyi de farklılık arz etmelidir.

Mücadelenin, partinin, örgütün, yoldaşının ihtiyaçlarını merkeze koymayan, bunları dikkate almayan ve bu normlara göre yaşamayan yaşamı bireycidir, benmerkezcidir ve de partilileşmemiştir, partilileştirilmemiştir, partilileştirilememiştir. Partilileşmemiş kişilik yoldaşlığın partilileşmesini de sağlayamaz.

Yoldaşlığın partilileşmesi ve gelişmesi, komünistlerin sınıfsal bilinci, düşüncesi, yaşamı, siyasal duruşu, örgütlülüğü ve yoldaşlık ilişkilerini

kendi pratikleriyle hangi oranda içkinleştirdiklerine bağlıdır.

Kişi, yoldaşlık ilişkilerinin partilileşmesini istiyorsa önce kendisinden başlaması gerektiğini bilecek. Önce, kendindeki küçük burjuva bilinç, kültüre, alışkanlıklara vuracak; kendine, sınıfına ve partisine ait olmayana karşı kararlı bir mücadele yürütecek ki yoldaşına bu bilinçle yaklaşabilsin, yoldaşlığını partilileştirebilsin.

Yoldaşlığın partilileştirilmesi öncelikle kişinin devrimci değerleri mücadelede ve yaşamında tam anlamıyla içselleştirmesiyle olanaklı olur. *Kendine yoldaş olmayı becermek* de diyebiliriz buna. Kendine yoldaş olmayı becermeden, başaramadan kendindeki yetersizlikleri ve yetmezlikleri açığa çıkartmadan ve onları yenmeden yoldaşınla yoldaşlığını partilileştiremezsin. Sende yeterli oranda olamayan bir değeri başkasında olsa bile göremezsin. Kendinde olduğu kadarını görebilirsin, verebilirsin ve alabilirsin. Bu anlamıyla bir karşılık ilişkisinden bahsedebiliriz, aksi bireyci, bekleme bir tarz olur.

Kendine yoldaş olmayı becermek aynı zamanda partilileşmek demektir. Demek ki partilileşmenin ve yoldaşlık ilişkilerini de partilileştirmenin öncelikli ve birinci koşulu, kendinin partilileşmesinden geçer. Bu yapılmayınca, yoldaşını partilileştiremeyeceğin gibi onunla partilileşmiş bir yoldaşlık ilişkisi de kuramazsın.

Devrimcilikte en yavan davranışlardan birisi, her ne olursa olsun hep karşıdan bekleme ilişkisi ve tarzıdır.

Kendi hatalarını, zorda kalınca, sözüyle kabul eden, ancak ikinci, üçüncü, dördüncü cümleleri “ama” ve “sen de” ile devam ederek kuran bir tarz, böyle bir bilinç, özeleştiriden bu kadar uzak bir kafa yoldaşlık ilişkilerini partilileştirilebilir mi? Ama’larla kurulan cümlelerin süreklilişmesinin pratik karşılığı, tam bir küçük burjuva çıkar ilişkisi değil midir? Karşılık esastır, merkezdedir yoldaşlık ilişkilerinde; kendisinden bakmaz, bakamaz.

Karşılık kapitalist üretim ilişkisinde *meta* değişimi demektir. Bir metayı ancak onun karşılığına denk gelen değerdeki bir metayla değiştirebilirsiniz. Kapitalist üretim ilişkilerinin temel bir unsuru olarak, emek gücünün ücretlendirilmesi bir “karşılık” olgusuna tekabül eder. Emek gücü metadır ve onun da değeri, tıptkı diğer metalar gibi, üretilmesi için gerekli ortalama toplumsal emek miktarınca belirlenir. Çoğu zaman da başka etkenler nedeniyle bu değer altında ücretlendirilir. İşçi de “karşılığını” aldığını sandığı emek gücünü satışa çıkartır. Ama bu meta (emek gücü), kendisini üretmek için gerekli olandan çok daha fazla değer üretme yeteneğine sahiptir. Bu nedenle işçi, emekgücü metasının değerine denk düşecek bir ücret alsada, asla harcadığı emeğin karşılığını alamaz. Karşılığın alınmaması ve diğer yandan da üretimin ve sermayenin merkezleşmesi ve yoğunlaşması işçiyi ürettiğine karşı iyice yabancılaştırır. Üretim ve tüketim biçimi de bu yabancılaşmayı körükler. Böylece işçide de kendisine ait olmayan bir duygu ve düşünce onun yaşamına sirayet

eder, ta ki sınıf bilincine ulaşana ve bu yabancılaşmadan ve karşılık ilişkisinden kurtulana kadar. İşçi için de karşılık ilişkisinin kendini ürettiği yer işte burasıdır. Burjuvazinin işçi sınıfına kazandırmaya çalıştığı bir düşünce ve yaşam alışkanlığı biçimidir bu olan. Bundan kolayı karşılıklık ilişkisinin sınıfsal bir karakteri vardır, sınıfsal bir davranışı yansıtır. Burjuvaziye, onun kapitalist sistemine ve onun mülkiyet ilişkileri biçimine ve son tahlilde onun metasına ait bir durumdur. Sınıfsallığı bura-

Disipline, kurallara uymayan ve yaşamda proleter duruşa yanaşmayan, bunları kendi dışında gören ve fakat yoldaşından da bunları beklemekte asla bir sakınca görmeyen devrimci, partilileşmemiş demektir.

dan gelir, proletaryaya da dışarıdan eklemelenen bir duygu ve düşüncedir, ona ait değildir. Bundan dolayı da kendisine ait olmayan bu davranış ve düşünce biçiminden kurtulma proletaryanın öncelikli görevleri arasında olmalıdır. Devrimciler de kendilerine ve kendi sınıflarına ait olmayan bu karşılık ilişkisinin girdabından kolay kolay kurtulamazlar. Bunun için çok güçlü ve köklü bir mücadele yürütülmesi gerekir.

Komünistler her ne kadar kapitalizm koşullarında ve kuşatmasında

yaşasa da kendi özgür alanlarında, yani partili yaşamda, komünist yaşam tarzını yaşamak zorundadır, bütün dezavantajlara rağmen, bütün olumsuzluklara rağmen geleceğin komünist toplumunu ve onun insanını şimdiden oluşturma, geliştireme uğraşısı devrimciliğin temel görevlerindedir. Bu davranışların ve yaşam tarzının ve eyleminin içinde de *karşılık alma*, verme ve bekleme ilişkisi biçimi yoktur.

Komünist toplumun insanı, toplumsal görev ve sorumluluklarını, toplumsal işleyişin en ileri düzeyine gelmiş biçimi olan komünizmde, ortakça yaşam, üretim ve doğal işbölümü çerçevesinde kurar. Günümüzün komünist insanının da başta yoldaşlık ilişkileri olmak üzere, halkıyla kurduğu ilişkilenişin biçimini ve özünü işte bu karşılık beklemeden, tamamen sunma üzerine kurduğu ilişkileniş biçimi oluşturur.

Kişinin bilincinde ve yaşamında yarattığı ve yaratacağı bu düzey tabii ki halkıyla ve yoldaşlarıyla kuracağı ilişkinin de aynasıdır. Eğer komünistlerin buralarda ortaya çıkan davranışlarında bir sorun varsa, o, kesinlikle küçük burjuva kişilik özelliklerini kendinde yaşattığı içindir, küçük burjuva bilinçten, düşünce tarzından, yaşamdan, mülkiyet ilişkisinden kopmadığı, kopmadığı içindir.

Sınıf tavrı bütün bunlardan dolayı *uzlaşmaz karşılık* içerir. Bizlerin de her davranışı bir sınıf tavrına, davranışına tekabül eder. Bu gözle yaşamımızı ve devrimciliğimizi sorguladığımızda, üstelik bütün eksikliklerimize rağmen kendimizle

uzlaşmaz barışıklık içerisinde olduğumuz için, bu da, tabii ki yoldaşlık ilişkilerine de yansıtacaktır.

Davranışta ve dilde ortaya çıkan; özen, nezaket, sevgi, saygı tamamen ideolojik derinlik ve sınıfsal karakterin bizdeki içselleşme oranıyla ilintilidir. Kendimize, yoldaşımıza ve partimize karşı bir hoyratlık, bir saygısızlık, bir kabalık, bir lümpenlik, bir düzeysizlik, bir incelikten yoksunluk, bir özensizlik, bir değer vermezlik hali varsa burada kişi hem devrimciliğini içselleştirmemiştir, hem de partilileşmemiştir. Onu yöneten hala dünden devraldığı, atmadığı-atamadığı, kurtulmadığı-kurutulamadığı ve kendinde yaşattığı küçük burjuva kişilik özellikleridir. Yoldaşlık ilişkilerini zehirleyen olguların başında işte bu gelmektedir.

Küçük burjuva kişilik hep, her şeyin merkezine kendini koyar. Adeta kendi adasında, kendi dünyasında yaşar. Ona dokunamazsın, eleştiremezsin; kılıç-kalkanları her daim hazır ve nazırdır. Böylesi bir kişiliğin yoldaşlık ilişkilerini ve yoldaşlığını partilileştirmesi mümkün olabilir mi?

Verebileceğiniz, sunabileceğiniz şeyler tükenmeye başlamışsa ve bu durumunuzun farkında da değilseniz işte o zaman yetkiye dayalı devrimcilik devreye girer. Yetkiye dayalı devrimcilikten de yoldaşlığın partilileşmesini bekleyemezsiniz. Kendini beslemeyen, kendini geliştirmeyen, kendini donatamayan, kendini yönetmeyen/yönetemeyen, ne bir partiyi yönetebilir, ne görevlerini, ne de yoldaşlık ilişkilerini. Bunlar olmayınca da, duygusal, yüzeysel, ref-

leksel, kompleksli, bireysel, kibirli, egoist yaklaşımlar devreye girer. Akıl ve duygu yerini duygusallığa ve tepkiye bırakır.

En önemli kopma-kopuş *benden* kopmadır. Bir devrimci bütün bunları sağlıklı bir şekilde yapmak için kendisinde yeniyi kurmak zorundadır. Bunun da en önemli adımlarından birisi işte bu *benden* kopma eylemidir.

Ben ve *bencilik* bu öfkenin ve sevgisizliğin ve saygısızlığın kaynağı değil midir?

Yoldaşlığın partilileşmesi demek, yoldaşlık ilişkilerinin merkezine onları bir araya getiren olguların konması demektir. Bu da siyasal birliktelik ve o siyasal birlikteliğin kriterleridir, amaç ve hedefleridir.

Bu hoyratça yaklaşımlar “*ben*’ine” dokunulduğu için ve benini koruma güdüsünden, dürtüsünden kaynaklanmıyor mu?

Bu davranışların toplamı *benin* ve *egonun* esiri olmak değil mi?

Devrim, insanları yoğunluklu bir şekilde mücadelenin içerisine çeker, bu mücadele içerisinde partide bulunan kişiler her şeylerini ve bütün yetenek ve enerjilerini ortaya koymaya çalışırlar; bundan dolayıdır ki iyi bir yönetici sınırsız ve sonsuz inançla

kavgaya atılan yoldaşlarına hak etikleri değeri vermek zorundadır.

Yoldaşlarına karşı sevgi ve saygıyla yaklaşmasını bilmeyenler, halka karşı bunu nasıl yapar ve onların saygı ve sevgisini ve güvenini nasıl kazanır?

Yoldaşlara, partiye, yaşama, sınıfa değer vermekten ne anlıyoruz ve ne anlamalıyız? Bu soruya vereceğimiz yanıtlar ve buradan çıkartacağımız sonuçlar yoldaşlığın partilileşmesinde çok önemli bir düzeyin yakalanmasını kolaylaştıracaktır.

Örgütlülüğün Partilileşmesi

Örgütlü olmayan bir mücadele düşman karşısında savaşı kazanmak bir yana herhangi bir muharebeyi bile kazanamaz. Baştan kaybetmiş demektir o. Kapitalizmin meta üretimi üretici güçler arasındaki ilişkiyi ve buna bağlı olarak da bütün toplumu merkezileştirdiyse ve bundan da onun en üst biçimi olan devlet örgütü ortaya çıktıysa, proletarya ve onun öncüsü de kendi merkezleşmiş örgütünü, yani Komünist Parti'sini ve onun muazzam işleyişini sağlamalıdır.

Örgüt ve örgütlülük de sınıfsal bir karakter taşır. Eğer böyle olmasaydı örgüte ve örgütlülüğe gerek kalmazdı. Yetenekli bireyler ve kahramanlar sorunu çözerdi. Oysa durum hiç de böyle değildir. Örgüt ve örgütlülük sınıfın, sınıfsal bilincinin kolektifleşmiş, maddileşmiş, siyasallaşmış ve düşünceleşmiş yapısı ve işleyişidir; onun siyasal merkezidir.

Kapitalist sömürü sisteminin ve burjuvazinin siyasal ve ekonomik varlığını sürdürmesinin temel koşu-

lu, kendi siyasal ve ekonomik sistemini merkezileştirmesidir. Merkezileşmesi, sistemin örgütlülüğünün çok gelişmiş bir aşamasına tekabül eder. Bu örgütlülük ve onun işleyişi burjuva devlet aygıtının yapısını ve işleyişini sağlamlaştırır.

Sömürgeci faşist diktatörlük, niteliğini, karakterini ve örgütlülüğünü ve onun düzeyini ve biçimini kapitalizmin bu işleyen yasasından alır. Yani proletaryanın bilincinden bağımsız, onun dışında ama ona karşı gelişen bir durumdur. Proletarya, durumu kendi lehine çevirmek için başlangıçta ekonomik, sınıf bilinci kazandıkça da siyasal mücadele yürüterek bu durumu değiştirmeye çalışır. Bu durumdan dolayı proletarya, kendisine karşı kendisinin dışında oluşan bu örgütlülüğü (devleti) dağıtmak için kendi merkezleşmiş siyasal örgütlülüğünü kurmak ve işletmek zorundadır. Bunun içindir ki proletaryanın örgüt ve örgütlülükle kuracağı ilişki tamamen ideolojik bir karakter taşır. Komünistler bu ideolojik ve ilkesel olanla buna denk gelecek tarzda bir ilişki kurmak zorundadır.

Örgütlülüğün, örgütselliğin ve örgütsel işleyişin ideolojik niteliğinin yeterince kavranamaması, tabii ki burjuvaziye karşı tutarlı ve güçlü bir mücadelenin yürütülemeyeceği anlamına gelir.

İlkesel olanda yapılacak hata ve eksiklikler başarı şansını tamamen ortadan kaldırır. Örgüt ve örgütlülük, yani onun siyasal merkezi olan Komünist Parti, bu anlamıyla proletaryanın en büyük silahıdır. Bu mekanizmanın varlığı kadar onu amacına

uygun işletmek de yine ilkesel öneme sahip bir konudur.

Komünistler bu anlamıyla kendilerine, örgütlerine çok acımasızca sorular sorabilmelidir. Bu soruların acımasızlığı onların devrimci iddialarıyla orantılıdır. Devrimci iddianın gücü bizleri hatalarımızla uzlaşmaz kılacaktır. Ve bunun içindir ki sınıfsal duruşumuz ve buna bağlı istemlerimiz ve ideolojimiz o oranda yaşamsallaşır.

Örgütsel sistem kurma, hukuku işletme, toplantı düzenini, rapor sistemini işletme, kendini örgütleme ve yönetme devrimci mücadelenin abc'sidir. En temel olanı kurmada, kavramada, işletmede, bilince ve eyleme çıkartmada, doğallaştırmada ve her yönüyle yaşamsallaştırmada başarı sağlayamayanların örgütlü ve savaşı bir parti oluşturma şansları var mıdır? Örgütün ve örgütlülüğün en temel sorunlarını dahi çözemeyenlerin kayda değer bir gelişme kat etme olasılıkları var mıdır?

Strateji ve taktik ne kadar doğru olursa olsun, onun yaşamsallaşmasını sağlayacak olan, onu sınıf ve tüm ezilenlerle birleştirecek ve buluşturacak olan, onu günbegün yönetecek ve işleyecek olan, onu günbegün hatalarından arındıracak olan, yenileyecek ve onaracak olan, eskiyen ve geride kalandan kurtaracak olan ve gerekli olan ve ihtiyacı olanla donatacak olan örgütünü yoksa ya da niteliği ya da niceliği yeterli değilse, strateji ve taktiğin karşılık bulmasını beklemek anlamsız hatta saçma olur.

Örgütlülük, bilincin en organikleşmiş, en disipline olmuş, en kolektifleşmiş, en devrimcilermiş, en sos-

yalistleşmiş, en komünistleşmiş, en paylaşımcılaşmış, en militanlaşmış, en eylemselleşmiş, en teorikleşmiş, en soyutlanmış, en somutlanmış, en örgütlenmiş ve en yoğunlaşmış halidir.

İster stratejiniz, ister taktiğiniz, isterse de dönemsel ya da güncel planlarınız istediği kadar doğru olsun, hatta en ayrıntısına kadar mükemmel bir biçimde planlansın, bu planlarınızı başarılı bir şekilde uygulayacak örgütünüz yoksa başarılı olmanız mümkün değildir.

En önemli kopma-kopuş benden kopmadır. Bir devrimci bütün bunları sağlıklı bir şekilde yapmak için kendisinde yeniyi kurmak zorundadır. Bunun da en önemli adımlarından birisi işte bu benden kopma eylemidir.

Ne kadar doğru olursa olsun ortada örgütlülük yoksa başarılı olma da yoktur.

Örgütlülük bir ideolojinin ve onun partisinin maddileşmesinin var olma biçimidir. Komünistler bundan dolayıdır ki, kendilerinin ve mücadelenin sorunlarını çözenin birinci adımını işte buradan atmak zorundadırlar. Örgütlülüğe kendini örgütlemekten ve yönetmekten başlamayan bir komünist, hücrelerini de, birimini de, organını da, komitesini de, alanını da, partisini de örgütleyemez ve yönetemez. Komünistler en kötü örgütlülüğün bile örgütsüzlükten da-

86 ❖ *Marksist Teori 18*

ha iyi olduğunu bilmek zorundadırlar. Örgütlülüğü de onun bağlayıcı ve zorunlu olan temel kurallarıyla yönetmek zorundadırlar. Çerçevesi çizilmemiş, herkesin anlayabileceği ve uygulayabileceği içerikten ve biçimden yoksun olan bir örgütsel işleyişin olması düşünülemez bile. Bundan dolayıdır ki, örgütsel işleyi-

şin biçimi ve içeriği net, anlaşılabilir, denetlenebilir ve yönetilebilir bir muhtevada olmalıdır. Bunları yerine getirmeyenlerin, en temel örgütsel görev ve sorumluluklarını da yerine getirmedikleri çok açıktır. Örgütsel bilinç, kültür, işleyiş ve hukuk buna müsaade etmemelidir.

Slavoj Zizek Üzerine - I

Hasan Polat

Günümüzde Zizek'le ilgili en yaygın ve algılara çivilenmek istenen başat takdim medyatik magazinsel olanıdır. Feylesofumuz kendini marksist olarak tanımlayan üretken bir düşünür, teorisyen, ciddi bir eleştirmen değil adeta pop-felsefe ikonu gibi sunulmaktadır. Kuşkusuz bu sunuma ve oluşan imgeye feylesofumuzun da katkısı bulunmaktadır. Zizek, medyatik gösteriyi ve şöhreti bir araç olarak kullanma yaklaşımıyla tuhaf hal ve jestleriyle pop star felsefeci imgesinin yeniden ve yeniden üretilmesine imkanlar sunmaktadır. Tarihin ve hayatın eğlenceli ironisi şu ki Zizek çözümlediği kavramlaştırdığı popüler kültür aleminin ve cangılının işleyiş tuzaklarına yakalanmaktan kurtulamıyor.

Slavoj Zizek, sol sosyalist hareketin ilgisine mazhar olan ve giderek daha fazla teorik politik gündemlerine giriş yapan sıra dışı, tuhaf ve kendini marksist sayan bir filozof olarak boy gösteriyor. Son yıllarda sık sık Türkiye'ye gelip farklı konularda konferanslar da veren Slavoj Zizek, tüm dünyada tanınan, okunan ve sözüne kulak kabartılan marksist filozof kimliği ve konumuyla öne çıkıyor. Övgülere ve sevgilere mazhar olduğu kadar sövgüler ve eleştirilere de bolca maruz kalan bir filozof ve entelektüel figürüyle karşı karşıyayız.

Günümüzde Zizek'le ilgili en yaygın ve algılara çivilenmek istenen başat takdim medyatik magazin-

sel olanıdır. Feylesofumuz kendini marksist olarak tanımlayan üretken bir düşünür, teorisyen, ciddi bir eleştirmen değil adeta pop-felsefe ikonu gibi sunulmaktadır. Kuşkusuz bu sunuma ve oluşan imgeye feylesofumuzun da katkısı bulunmaktadır. Zizek, medyatik gösteriyi ve şöhreti bir araç olarak kullanma yaklaşımıyla tuhaf hal ve jestleriyle pop star felsefeci imgesinin yeniden ve yeniden üretilmesine imkanlar sunmaktadır. Tarihin ve hayatın eğlenceli ironisi şu ki Zizek çözümlediği kavramlaştırdığı popüler kültür aleminin ve cangılının işleyiş tuzaklarına yakalanmaktan kurtulamıyor. Öyle ki geçilen bir durakta Zizek TV

söyleşilerinde popüler müzik yıldızı Lady Gaga'yla arkadaş olmadığı, tipi olmadığı (!) savunması yapmak durumunda kalıyordu.

Pop-felsefe starı imgesi ve algısıyla Zizek'in kelimenin tam ve gerçek anlamıyla değersizleştirilip tüketildiği söylenebilir. Bu imaj üretme ve tüketme biçiminin bir çeşit değersizleştirme ve etkisizleştirme işlevi olduğu; Zizek'ten daha ziyade marksizmle ve filozofumuzun marksist

Pop - felsefe starı imgesi ve algısıyla Zizek'in kelimenin tam ve gerçek anlamıyla değersizleştirilip tüketildiği söylenebilir. Bunun Zizek'ten daha ziyade marksizmle ve filozofumuzun marksist kimlikli çıkışıyla, komünizme tutunma çabasıyla ilgili olduğunu kaydetmek ve altını çizmek gerekir.

kimlikli çıkışıyla, komünizme tutunma çabasıyla ilgili olduğunu kaydetmek ve altını çizmek gerekir.

Benzer bir yüzeyselleştirme, çarpıtma ve etkisizleştirme son dönemlerde "Marks haklıydı" kampanyalarıyla Marks'a yapılmış ve hala yapılmaktadır. Dünya sermayesinin önde gelen isimlerinin, burjuva akademisyenlerin, iktisatçıların "Marks haklıydı" söylemiyle ön alıp yeryüzü efendilerinin istediği bir Marks algı-

sı/hakikati yerleştirmeye çalışması hafızalarda tazeliğini korumaktadır. Bu ideolojik işlemde Marks sadece ve yalnızca Das Kapital'in yazarı, sermayeyi ve kapitalizmin krizlerini bilimsel olarak en iyi çözümleyen biridir. Hepsi bu kadardır. Proleter devrimden, komünizmden, siyasal örgüt ve mücadeleden, kısacası marksizmi oluşturan temel öğelerden ve bütünlüğünden kopartılmış devrimci olan ne varsa ondan arındırılmış bir Marks. İşte tam da bu gerçeklik nedeniyle burjuva egemen düşüncenin ürettiği ve takdim ettiği popüler imge tuzaklarından uzak durmak, bilhassa marksizmle ilgili söylem ve "hakikat" sunumlarına karşı uyanık ve eleştirel duruş göstermek aktüel bir görevdir. Dolayısıyla, Slavoj Zizek'in yaygın burjuva magazinsel sunum ve algılarıyla ilgilenmek ve ciddiye almak gerekmiyor.

Kimileri örneğin, Bülent Somay, Zizek'i adeta bir ahir zaman marksist peygamberi ve kurtarıcı konumuna yerleştirir. Zizek'in "İdeolojinin Yüce Nesnesi" kitabında anlattığı bir anekdot (hikayecik) var: Zorunlu askerlik hizmeti yapmakta olan bir adam askerlikten kurtulmak için delilik rolü yapmaya karar verir. Seçtiği delilik türü de takıntı nevrozudur. Adamcağız önüne çıkan bütün belgeleri, kağıtları alıp göz attıktan sonra "Bu değil" diye haykırıp bir yana fırlatır. Sonunda bu durum üstlerinin dikkatini çeker. Adam askeri doktorun karşısına yollanır. Kendisine sorulan hiçbir soruya cevap vermediği gibi doktorun masasındaki ve raflardaki kağıtları da karıştırıp "Bu değil" demeye, kağıtları etrafa fir-

latmaya devam eder. Bir süre sonra doktor adamın deli olduğuna kanaat getirip askere tezkeresini yazar ve eline tutuşturur. Asker belgeye bir göz attıktan sonra “işte bu” diye bağırır.

Zizek’in arzunun nedeni ve sonucunun aynı olduğunu vurgulamak için seçtiği bu hikayeden ilham alan Bülent Somay, hikayeyi nakledip sosyalist marksist hareketin son on yıllarını “bu değil” diyen askerin durumuyla özdeşleştirir. Zizek’le bu sürecin sonuna gelindiğini ilan eder. Artık elimizde marksizm adına devrimci arayışa adres göstereceğimiz, “işte bu” diyebileceklerimizden biri var: Slavoj Zizek! Arayan Mevla’sını bulmuştur. Bülent Somay ve aynı liman ve güzergahta bekleyenlerin Mevla’sı (Tanrı’sı, efendisi) çıka-gelmıştır. Zizek’in “işte bu!” ve beklenen Mesih tadında takdim edilişi ne anlama gelmektedir? Burada reformist solun tipik ve aşına reflekslerinden birini görüyoruz. Bu durum, yenilgilerin, düşkünleşmenin mahsulü travmatik akılla enikonu sapkınlaşmış sinizme ve konformizme boğazına dek batmış varlık gerekçelerine ve var olma hakkına inancını ve kendine güvenini yitirerek moral-siz, mecalsiz kalmış sol sosyalist kesimlerin yüzünü yeniden marksizme ve devrime dönmesinin işareti kabul edilebilir mi? Bundan emin değiliz. Bir dizi ‘post’lu tezkereye işte bu! Heveskarlığı ve çaresizliğiyle müracaat eden, marksist, post marksist, yeni sol vb. sıfatlı reformist hareketin Slavoj Zizek’le flörtü ve heyecanı devrimci bir hal ve vaziyet alışa yönelimi göstermiyor henüz. Bu

tür entelektüel düşünsel heyecan ve coşkuların çoğunlukla melankolik bir efkar dağıtmaya vardığı, bilhas-sa akademik marksizmin sözün büyü-süyle dünyayı değiştirme naif ve gerici arzularının, bir entelektüel tatmin aracı olmanın ötesine geçmediği vurgulanmalıdır.

Slavoj Zizek’in Düşünsel Serüvenine Kısa Bir Keşif Turu

Zizek’in düşünsel teorik serencamı büyük bir birikim ve külliyat oluşturur. Bu külliyat çokça eserde verilir. Türkçede yayınlanmış belli başlı eserleri üzerinden giderek bir Zizek dökümü yapmak ve genel bir tablo sunmak, Zizek’in düşünsel ve entelektüel konumunun koordinatlarını verebilir. Bu nedenle belli başlı metinlerine kısa bir keşif turu yapmak gerekir. “İdeolojinin Yüce Nesnesi” filozofun ilk kitabıdır. Bu metin özgün bir ideoloji teorisini ve aynı zamanda Zizek’in felsefi mantık, yöntem ve sistemini kurduğu ilk metin özelliğini de taşır. “İdeolojinin Yüce Nesnesi” bir köle felsefi-teorik çekirdektir. Sonraki tüm eserleri “İdeolojinin Yüce Nesnesi”nde kurulan Lacan-Hegel-Marks veya Lacan-Hegel-Hithcook üçlemesi ve bağdaştırmasınının felsefe mantığının dizgesinin açığını izler. “İdeolojinin Yüce Nesnesi”ni bir ideoloji teorisini olarak Zizek bölümünde de ele alıp irdedeceğimiz için keşif turumuza diğer eserlerle devam edelim.

“Biri Totalitarizm Mi Dedi” adlı metin Zizek’in ideolojik duruş, itiraz, sorgulama ve liberal gericiliğin “ideolojik” totalitarizmiyle herkesi teslim alma saldırısına karşı bir

meydan okuma ve hesaplaşma çalışmasıdır. Frankfurt Okulu'ndan post modern teorisyenlere uzanan geniş ve birleşik bir kümenin ortak düşünsel ve entelektüel kullanım metası olarak sürekli dolaşımda tutulan totalitarizm, liberalizm gerici ideo-politik hegemonyasının temel ve kurucu kavramlarından biri olarak işlev görür. Zizek liberalizmin bu hegemonik totalitarizm çeşitlemelerine itiraz eder. Liberalizmin ve postmodernizmin sol ve sosyalist dünyaya hikmetinden sual olunmaz bir kavram ve kabul olarak dayattığı totalitarizm çeşitlemelerini ve teorilerini tartışmaya açar. Totalitarizm (erkekçiliği, tüm gücün tek erkte toplanması) kavram miğferi altında kimi burjuva sol ve marksist odaklar tarafından da kabul edilip kullanılan argüman (sav) ve tezleri ele alır. Bu bağlamda “beş kötüye kullanım nosyonu”nu (temel bilgi, kavram) belirler; eleştiriye tabi tutar ve reddeder. Zizek totalitarizmin kimi sol ve marksist hareketler tarafından kabulünün büyük bir teorik hezimet olduğunu vurgular. Bu tespit ve eleştiri önemli bir gerçeğe, ideo-politik yenilgiye dikkat çekmektedir.

Frankfurt Okulu, postmodern teori vb. odakları tarafından uluslararası marksist hareketin düşünsel dünyasına zerk edilen totalitarizm zehri açık ki sol sosyalist devrimci hareketlerin burjuva liberal demokratik ufkun içine yeniden çekilerek ehlileştirilmesine hizmet etmiştir ve hala aynı işlevi yerine getirmektedir. Zira totalitarizmin çeşitli görüş oklarıyla işaret ettiği güzergahların vardığı tek liman/durak burjuva liberal sistemdir. Eş deyişle, kurulu kapitalist düzen ve burjuva diktatörlüğüdür. Teorik bakımdan bol tuzaklı ve girdaplı bir ideo-politik kavram olan totalitarizm, teorik bütünlüğü olmayan bir burjuva eleştiri ve düşünceler manzumesini ifade eder.

Totalitarizm adlı ideo-politik işlevli düşünce demetinin merkez tez ve düşüncesi nazizm ile komünizmi eşitler. Nazizm ile komünizmi totalitarizm kavramıyla düzeyip aynılaştıran mantığın arka planında liberal demokrasinin meşruluğunun, haklılığının dayatılması durur. Modernizm ve aydınlanmanın iki aşırı sapması olarak kurgulanan faşizm ve komünizm iki totalitarizm biçimi olarak ret ve mahkûm edilir. Böylece, kapitalist modernite, burjuva diktatörlüğü kutsanır. Evrensel ve soyut demokrasi bir fetiş ve put haline getirilir ve ezilenlere dayatılır. Burjuva demokrasisine rıza üretmenin ideo-politik mantığı kurulur. Totalitarizm düşünce çeşitlemeleriyle bir avuç azınlığın diktatörlüğünden başka bir şey olmayan burjuva demokrasisinin gerçekte otoriter, totaliter, oligarşik vs. tüm varoluş özelliklerinin de üstü örtülür. Tekelci sermayenin tepeden

tırnağa şiddetle işleyen kanlı diktatörlüğü “demokratik toplum”, “disiplin toplumu”, “kontrol toplumu” vb yumuşak liberal ve postmodern terimlerle kabul edilebilir, hazmedilebilir hale getirilir.

Zizek’in “Biri Totalitarizm Mi Dediydi” çalışması, totalitarizm görüş ve mantığını eleştirel çözümlemeye tabi tutar ve beş noktaya müdahale eder. Totalitarizmi modernist aydınlanmanın zorunlu ürünü olarak ileri süren postmodern tezin yanı sıra aydınlanmanın henüz kendi potansiyelini gerçekleştirmediğini, totalitarizmin bu özgürleştirici potansiyeli ikame edecek bir tehdit olduğunu savunan görüşü (Habermas vd), felsefi arka planı ve teorik mantığı sorgular. İkinci olarak, Yahudi soykırımını somut politik ve sınıfsal analize tabi tutmadan salt modernizmin raydan çıkması yüzeyselliğine indirgenmesini çarpıcı biçimde teşhir eder. Özellikle Musevi katliamına uygulanan ölçüyle aktüel Müslüman’ın durumuna yaklaşımındaki çifte standartçılığı, antisemitizmin ucuz ve kötüye kullanımını, Batının liberalizmin antisemitizmi totalitarizm dolayısıyla İsrail’i ve kendini ideo-politik bakımdan koruma zırhına dönüştürmesine dikkat çeker, önemli eleştiriler yapar. Faşizmi ve komünizmi modernizmin aynı totaliter bozulması ve sapması olarak gören ve gösteren liberal burjuva tezlerine karşı faşizm ile komünizmin birbirine zıt ve ayrı nitelikte gerçeklikler olduğunu savunur. Politik totalitarizmin logos-merkezci metafizik bir kendine kapanan yapıdan zuhur ettiğini, bu nedenle hiçbir ontolojik

yapı tarafından içerilemeyen bir var oluşun tercih edilmesi gerektiğini ileri süren Frankfurt Okulu mühürlü “Aydınlanmanın Diyalektiği”ni reddeder. Ontolojik yapıya indirgenen bir politik varoluşa ısrar eder. Ve beşinci nokta olarak postmodern kültür çalışmalarının ve liberal ideo-politik saldırının sosyalizm, Marksizm leninizm ve Stalin şahsında somutlaştırdığı parti çizgisine bağlılık, davaya

Bu durum, sizizme ve konformizme boğazına dek batmış varlık gerekçelerine ve var olma hakkına inancını ve kendine güvenini yitirerek moralsiz, mecalsiz kalmış sol sosyalist kesimlerin yüzünü yeniden marksizme ve devrime dönmesinin işareti kabul edilebilir mi? Bundan emin değiliz.

adanmışlık konusunu tartışır. Bu noktada da, liberal ideo-politik tez ve eleştiriye cepheden tavır alır. Yapı çözümücü kültür çalışmalarının totalitarizm tezlerinden eleştirilerine geniş bir felsefi kültürel alanı dolaşır. Totalitarizm tezleriyle teorik alanda hesaplaşırken “liberal seciyesizlere” anlamlı cevaplar üretir. Zizek’in kitabın sunuşunda söylediği gibi “Totalitarizm nosyonunu bırakın etkili bir kavramsal kavram olmayı aslında bir tür kıyırık mazeret olduğunun ifade edilme çabasıdır. Totalitarizm

nosyonu bizleri düşünmeye sevk etmez, tam tersine bizleri kendi tanımladığı tarihsel gerçeklikle ilgili yeni bir içgörü edinmeye zorlar ve hatta düşünme zahmetinden kurtarır hatta düşünmemizi aktif bir biçimde önler”.

Zizek’in yayımlanmış en uzun kitabım dediği “Gıdıklanan Özne” Batı felsefesinde öznenin soy kütüğünü ortaya seren oylumlu bir çalışma ve temel eser olma özelliği gösterir. Rönesans’tan başlayıp Aydınlanma

Totalitarizm zehri açık ki sol sosyalist devrimci hareketlerin burjuva liberal demokratik ufkun içine yeniden çekilerek ehlileştirilmesine hizmet etmiştir ve hala aynı işlevi yerine getirmektedir. Zira totalitarizmin çeşitli görüş oklarıyla işaret ettiği güzergahların vardığı tek liman/durak burjuva liberal sistemdir.

çağını boydan boya geçerek günümüze uzanan bir tarihi kesitte öznenin izini sürer. Öznenin tarihsellik macerasını inceler. Tabir-i caizse Descartes’in cogitosundan başlayıp günümüze uzanan tarihte özne kategorisindeki tüm özne anlayışlarının ve kategorilerinin iyi bir envanterini (dökümünü) çıkarır. Belli başlı aydınlanma filozoflarının özne anlayışları felsefi özne politik özne kolektif özne marksizmin yapı özne ilişkisi vb tüm özne kategorileri ve boyutları

“Gıdıklanan Özne”nin kapsama alanına alınır ve incelenir. Verimli teorik tartışmalar yapar, felsefi ayrımlar koyar ve belirginleştirir. Schelling, Kant, Hegel, Marks, Heideger, Derrida, Althusser, Bolivar gibi felsefi ve politik özneyi ele alan ve çalışın filozoflar “Gıdıklanan Özne”nin renkli yapı taşları gibi kendini gösterir.

Zizek, özne konusunu her açıdan eşleyip didikler. Bunu yaparken kendi özne teorisini de mukayeseli bir biçimde ve farklı özne teorileriyle dönüştürecek seçimler ve konular “İdeolojinin Yüce Nesnesi”nde çekirdek halde duran Lacancı “boş özne” anlayışını felsefi bağlamlarıyla enikonu açıklar. Böylece elinden tuttuğu kendi özne teorisini teorik podyumda defileye çıkarır. “Gıdıklanan Özne”nin amacı Kartezyen Özne’ye karşı açılan anti aydınlanmacı, anti özneni post yapısalcı eleştirilere karşı yeni bir özne anlayışını öne sürmek aynı zamanda politik ve kolektif öznenin politik marksizmin vazgeçilmez ve zorunlu varoluş koşulu olduğunu göstermektedir.

“Gıdıklanan Özne”yi güçlü bir epistemoloji (bilim öğretisi, bilimlerin koyduğu sorunları inceleyen felsefe dalı) çalışması kabul edersek “Paralaks”ı da bir ontoloji (varlık-bilim) çalışması konumuna yerleştirebiliriz. Birbirini farklı iki yön ve konumdan gelerek tamamlayan bu iki eser, Zizek’in özne galaksisi etrafındaki durmak bilmeyen felsefi derinleşme çabasını ifade eder. “Paralaks”, “Gıdıklanan Özne”nin geldiği yolu tersinden ve yeni baştan kat eder. Aynı yolu ontolojik düzlemde

geçer. Bu tersinden mantıksal işlem yapma, olayları ve olguları tersinden ve düzünden okuyup irdeleme, Zizek'in daima kullandığı felsefi yordamlarından biridir. "Paralaks"ın standart tanımını şöyledir: Bir nesnenin, gözlem konumunda yeni bir görüş hattını ortaya çıkaracak bir değişim olması sonucunda görünüşte yer değiştirmesi (bir arka plana göre konumun kayması) buraya eklenmesi gereken felsefi hükme, elbette, gözlenen farkın basitçe "öznel" olmadığıdır. Çünkü "orada" var olan nesne iki farklı duruştan bakış açısından görülmektedir! Zizek, Kojin Karatani'nin felsefeye alımladığı bu fotoğrafçılık terimini nesnenin özneyi gıdıklaması bağlamında başka bir deyişle nesnenin özneyi (algı, bakış açısı, hüküm vs.) etkileyen veya belirleyen boyutları konteksinde (bağlamında) ise koşar. Nesnedeki her konum kaymasının, değişimin öznenin algısını ve bakış açısını etkilemesini inceler. Son duruşmada yine gıdıklanan ve konum olan veya bakış açısını düzenleyen öznedir.

Filozofumuz ontolojinin/nesnenin görünüş biçimleri ve konumunun ürettiği "fark"ların maddeci görüş açısında felsefesini epistemolojisini (bilgi kuramını) yapar. Bu noktada diyalektik ve tarihsel materyalizmin kayışlarını yağlar. Nesnenin değişen konumunun veya bir konumuyla farklı algılanan biçiminin "ontolojik fark"ın görünüş ve algı biçiminin tuzaklarına da dikkat çeker. Post-modernizmin anti indirgemeci ve mutlak görece belirsizlik felsefesi mantığına izin ve varlık hakkı vermeyen bir materyalist yol izler. Aynı

biçimde kaba materyalizmi de dışlayan daha etkin işleyen kavrayıcı ve açıklayıcı bir diyalektik materyalizm felsefesi örneği sunar. Nesnenin her görünüş biçimi yeni bir algı, çağrışım, imge üretebilir, fakat bu nesneyle maddeyle ilgili hakikaten epistemolojinin tümünden geçersizleşmesi ve belirsizleşmesi sonucunu getirmez, getirmemelidir.

"Yamuk Bakmak" Zizek'in teorik, felsefi yönteminin kurucu yapı taşlarından ve yordamlarından birini oluşturur. Bu yordam aynı zamanda Lacancı analiz perspektifinin enikonu irdelendiği popüler kültürden siyaset felsefesine uzanan felsefi teorik çalışmanın adıdır. "Yamuk Bakmak" adlı eser Lacan'ın psikanaliz külliyatına esaslı bir giriş ve kavrayışı ifade eder. Pek tabii Zizek'in Lacancı kavrayış ve edimini kullanmasına/uygulanmasına tanıklık eder. Lacan'ın psikanalizde anamorfoz kavramını işe koşmasını Zizek Hitchcock filmleri polisiye sinema ve geniş edebi sanatsal ürünlere uygular. Burada yine öznenin geniş coğrafyasında dolaşır. Öznenin kendini gerçekleştirme yollarını psikanalistik araçlara başvurarak göstermeye çalışır. Psikanalistin konumuyla polisiye, sinema ve edebiyattaki dedektifin konumunu karşılaştırır. "Yamuk bakma"nın da bir yordam ve bakış açısı olduğunu göstermenin yanı sıra bu yordamın diyalektik bir bütünlüğe varmada gerekliliğini ima eder. Psikanalizde bu yordamı öznenin müphem ve girift halini analiz etmeyi ve açığa kavuşturmayı amaçlar. Sanat, edebiyat, sinema, estetik alanlarında ise yine müphem (belirsiz)

lekeli, flu durumları yamuk bakarak kavramayı hedefler.

“Olumsuzla Oyalanma” Zizek’in ideoloji felsefe psikanaliz alanlarının geçişken boyut ve yollarından ilerleyerek, günümüzdeki ideoloji çözümlenmeleri ve eleştirilerine yeni boyut ve bakış açısı getirdiği bir eser olarak öne Kant ve Hegel’in özne yaklaşımlarını kendi felsefi yordamıyla çözümler ve ayrımlar. Öznenin ve nesnenin kimliği sorunlarını irdeler ve verimli biçimde işler. Öznenin toplumsal kimlik kazanma süreç ve yollarını işaretler. Öznenin eş bir ifadeyle kimliğin/kişiliğin koordinatlarını çizer. Bu bağlamda “olumsal diyalektik” diye tarif edebileceğimiz bir diyalektik güzergah izler. Lacan’ın cinsiyetlenme formülünün yanı sıra özne ve öteki özne ve özdeşleşme özne ve kimlik ilişkisini kendine has diyalektik felsefe yordamıyla işleme tabi tutar. Zizek, Hegel’in kendine kapanan öznesinin eş ifadeyle “kendinden şey”in olumsuzluğuyla Kant’ın öznenin aşkınsal ve kendi içinde bölünmüş indirgenemez radikal olumsuzluğuna karşı olumsuzluğu koyar. “Olumsuzla oyalanma”ya karşı olumsuzluğun edimselliği penceresi açar. Kant ve Hegel idealizmleri/felsefeleri üzerine inşa edilmiş ideoloji özne ve ideoloji eleştirilerine yeni bir bakış açısı getirir. Başka bir ideoloji eleştirisi zemini kurar. Kuşkusuz yine Lacan’ın psikanaliz kavramlarına ve karşı felsefesine yaslanır. Lacan’ın Kant ve Hegel kavrayışlarını aşarak yapar.

Londra’daki Marksizm 2010 Buluşması’nın akabinde basılan

“Ahir Zamanlarda Yaşarken” kitabı, Slavoj Zizek’in politik ve teorik arayışının geldiği son noktasını imler. Aktüel sosyal hareketlere dair postmarksist ve yeni sosyalist/komünist iddialı görüş ve tezlerin de kısa eleştiri süzgecinden geçirildiği “Ahir Zamanlarda Yaşarken” politik arayışa teorik cevaplar bulma yönelimi ve çabasının somut bir ifadesi kabul edilebilir. Filozof Zizek bu eseriyle günümüz dünyasına esaslı bir biçimde yorumlamaya ve analize girişir. Dosdoğru yeni bir siyasal teori inşasının arka planını oluşturma inisiyatifinde bulunur. “Ahir Zamanlarda Yaşarken’in temel temaları Zizek’in yeni güzergahını ve teorik çerçevesini belirler. Bu çalışmayla bir siyasal teorinin genel mimarisi, ilkesel sütunları ve kavramsal yapı taşları ortaya konulur. “Ahir Zamanlarda Yaşarken”de filozofumuz liberalizmle biline gelen ideolojik kavgasını sürdürür. Liberalizmde daha geniş bir zeminde ve güçlü biçimde hesaplaşır ve bu hesaplaşmayı ileri boyutlara taşır. Bu bağlamda bir derinleşme, netleşme ve politik kopuşta ilerleme dikkat çeker. Günümüz liberal tez ve argümanlarına yedeklenen reformist, postmodern, otonomcu sol ile sınır çizgileri çekmeye çalışır. Marksizme yaslanan bir eleştiri yükseltir. Bu eleştirel çabanın diğer bir hedefi sol sosyalist marksist kesimlerin sosyalizmin 20. yüzyıl yenilgisini kabule yanaşmayan ve 21. yüzyıl marksizmini ete kemiğe büründürerek hamle ve özgüven yoksunluğuna eleştiriye yoğunlaşır. Soldaki politik sinizme amansızca saldırır. Bu bağlamda li-

beral ideo-politik hegemonyayı kabullenmişliğe ve boş vermişliğe kendini bırakmış yenilgiye yenilmiş ve bunu varoluş haline getirmiş solculuk, devrimcilik hallerine eleştirileri anlamlı ve kıymetlidir.

Zizek'in bu eseriyle ilk kez Batı merkezci düşünce evreninin sınırlarını aştığı söylenebilir. Tipik Avrupa/Batı merkezci ve aydınlanmacı parkur kat etmiş filozof tavrıyla bilinen Zizek, "Ahir Zamanlarda Yaşarken"le Çin-Hint ve genel olarak "Doğu aydınlanması" yaşar. Doğu felsefesine ve sosyolojisine önemli ve anlamlı bir ufuk aralar. Doğuya temas eder, bir edinin yolu tutar. Önemle altı çizilmesi gereken bu durum henüz Ortadoğu, Kürt sorunu, İslam ve gerçeklikleri kavramak ve nüfuz etmek düzeyinde değildir. Hala aydınlanmacı sol mantığın dine yaklaşımı ve ilerlemeci tarih anlayışı gibi perspektiflerini Zizek'te çeşitli düzeylerde yaşadığı ve sürdürdüğü görülebilmektedir. Bununla birlikte Zizek'in yeni teorik kavramları Doğudan mülhemdir (esinlenmiştir). "Dışlanmışlar ve Kapsanmışlar" kavramlaştırmasının ilham kaynağı ve referansı Hint kast sisteminin en altında yer alan dokunulmazlar sınıfıdır. Zizek de siyasal teori kurmaya girişen her teorisyen gibi politik teorinin olmasa olmaz kavram ve kategorilerini kurmakla işe başlamaktadır. Hard ve Negri'nin çokluk kategorisinin belirsizliğine ve düpedüz sınıfsızlığına karşın Zizek'in dışlanmışlar ve kapsanmışlar kavramlaştırması politik ve teorik tasnifte bulunur. Bu kavramlaştırma ve muhteviyatı burjuvalar ve prole-

terler, zenginler ve yoksullar, ezenler ve ezilenler gibi somut ve kesin ayrımı vurgular, teorik arka planıyla marksizmin sınıf kategorisine gönderme yapar.

"Ahir Zamanlarda Yaşarken" Zizek'in siyasal teori alanındaki tezlerini en güncel politik haliyle ve derli toplu sunar. Verili konjunktüre teorik bir müdahale olduğu besbelli olan bu çalışma siyasal teorinin mer-

Batı akademiyasında ve sol reformist dünyasında hala egemen olan gerici liberal kuşatma ve hegemonyaya karşı Lenin'e sarılmak ve onu yardıma çağırmak ideopolitik anlamı ve değeri yüksek bir tavidir. Ama bu yine de onun felsefede marksizmi idealizme doğru yamultması girişimini görmezden gelmemizi gerektirmez.

kezinde duran "dışlanmışlar ve kapsanmışlar" kavramlaştırmasının yanı sıra göçmenlik, evrensellik, ekolojik felaket, kapitalizmin sınırlarına dayanması ve varoluş krizi yaşaması, ırkçılık, ezilenlerin devrimci şiddeti vs. vb. gibi konularda da önemli teorik perspektifleri içerir politik ve ilkesel tutumlar ilan eder.

S. Zizek'in derlemeci olduğu iki kitabın konjunktüre (geçerli duruma) teorik ve politik müdahale özel-

likleri nedeniyle diğer çalışmalardan ayrı bir yere konulması gerekir. Alain Badiou'yla birlikte derlediği "Bir İdea Olarak Komünizm", Mart 2009'da Birheck İnsani Bilimler Enstitüsü tarafından düzenlenen "Komünizm İdeası" başlıklı konferansın metinlerini bir araya getirmektedir. Komünizm fikrinin felsefi, teorik ve politik veçheleriyle kavramsal düzeyde irdelenip yeniden kurgulandığı makale ve konuşmalar farklı komünizm perspektiflerini ve projelerini yansıtır. Ezici çoğunlukla batı akademiyasındaki sol ve marksist filozof ve düşünür mevkisinde bulunan yazarların komünizme tutunma ve komünizm fikrinde ısrar etmeleri önemlidir. Bir idea olarak komünizm derlemesi "yeni bir politik öznellik üretmek ve popüler bir iradeciliğe dönmeyi" salık verir. "Komünizmin bir radikal felsefe ve politika olduğu" fikrinde ortaklaşan yazarlar neo-liberal kapitalizme karşı mücadelede komünizm düşüncesinin bir alternatif olarak yükseltilmesi görüşünü savunur. Zizek'in bu derlemede yer alan "Baştan Nasıl Başlanır" makalesi önemli ve dikkat çekicidir. Bu metinde yenilgiyi bir varoluş hali olarak kabul etmeme ve yenildiği yerden yeniden ayağa kalkma ve baştan başlama ana fikri vurgulanır. Bolşeviklerin NEP politikasına yöneldikleri bir dönemde Lenin'in durumu tam olarak ortaya koymak ve bir zorlu engeli daha mücadeleyle aşmak için kaleme aldığı "Yüksek Bir Dağa Tırmanmak" adlı metni Slavoj Zizek'in baştan başla-

ma fikrinin kılavuzudur. Bu metni ve metindeki dağcı metaforunu (mecazını) referans alan Zizek komünizm adına yeniden yüksek dağa tırmanmamayı başta başlamayı önerir. Komünizm ve mücadele de ısrar etmeyi savunur kendince politik özneleşmeleri ve devrimci iradeyi tarih sahnesine geri çağırır.

Slavoj Zizek, Sebastian Budgen, Stathis Kouvelakis tarafından "Yeniden Lenin: Bir Hakikat Siyasetine Doğru" adla derlenen kitap yine bir konferansın belgeleridir. Şubat 2001'de, Almanya, Essen'de "Bir Hakikat Siyasetine Doğru: Lenin'i Geri Kazanmak" başlığıyla yapılan konuşmaların ve sunulan bildirelerin metinlerini kapsamaktadır. "Lenin'i geri kazanmak" amacı ve iddiasıyla konferansa sunulan fikir ve metinler, Lenin'in teori, felsefe ve politik bağlamlarına yoğunlaşır. Lenin'i farklı açılardan ele alan yazarlar, kendi bakış açıları üzerinden bir ilişkilendirme ve yansıtmayı seçmektedir. Lenin'le girilen ilişki ve edimimler çoğunlukla yetersiz ve sorunlu olsa da 'Lenin'i geri kazanmak' fikri, başlıklarına önemli ve nitelikli bir jesttir. Batı akademiyasında ve sol reformist dünyasında hala egemen olan gerici liberal kuşatma ve hegemonyaya karşı Lenin'e sarılmak ve onu yardıma çağırarak ideopolitik anlamı ve değeri yüksek bir tavidir. Ama bu yine de onun felsefede marksizmi idealizme doğru yamultması girişimini görmezden gelmemizi gerektirmez.

Devamı bir dahaki sayıda

